

- PROJEKT -

**ZMIANA
STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY TRZCINICA**

**„UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO”
- CZĘŚĆ TEKSTOWA -**

**Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr ...../...../.....
Rady Gminy Trzcinica
z dnia .....**

**oprac.
STUDIUM Biuro Urbanistyki i Wyceny Nieruchomości
dr hab. inż. Maria Heldak
ul. Miłostowska 33/5
51 - 315 Wrocław**

Trzcinica, styczeń 2017 r.

Spis treści:

1. WSTĘP	3
1.1. CEL OPRACOWANIA	3
1.2. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA	3
1.3. MATERIAŁY WEJŚCIOWE DO OPRACOWANIA	4
1.4. ZAŁOŻENIA METODOLOGICZNE	6
1.5. ZAKRES ZAPISU UWARUNKOWAŃ PRZESTRZENNYCH	6
2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z LOKALNYCH ZASOBÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	8
2.1. POŁOŻENIE GMINY	8
2.2. BUDOWA GEOLOGICZNA, MORFOLOGIA I UKSZTAŁTOWANIE TERENU	8
2.3. WARUNKI KLIMATYCZNE	8
2.4. HYDROGRAFIA TERENU	9
2.5. WYSTĘPOWANIE ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA.....	10
2.6. WARUNKI GLEBOWE	12
3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA I ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW, STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I STANU PRAWNEGO GRUNTÓW	13
4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY ...	14
4.1. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY UWZGLĘDNIAJĄCE ANALIZY EKONOMICZNE, ŚRODOWISKOWE I SPOŁECZNE	14
4.1.1. Działalność gospodarcza oraz bezrobocie w gminie Trzcinica	14
4.1.2. Uwarunkowania środowiskowe i społeczne	16
4.1.3. Wnioski w zakresie potrzeb i możliwości ekonomicznych, środowiskowych i społecznych	18
4.2. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA GMINY TRZCINICA	19
4.2.1. Podstawa opracowania	19
4.2.2. Metodyka opracowania	19
4.2.3. Analiza zmian liczby ludności w gminie Trzcinica oraz analiza podstawowych wskaźników demograficznych	19
4.2.4. Prognoza demograficzna gminy Trzcinica do 2044 r.	27
4.2.5. Wnioski uwzględniające studia i prognozy demograficzne	29
4.3. ANALIZA MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH	30
4.3.1. Analiza możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej	30
4.3.2. Analiza możliwości finansowania przez gminę infrastruktury technicznej	33
4.3.3. Analiza możliwości finansowania przez gminę infrastruktury społecznej	34
4.3.4. Ocena potrzeb i możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy	35
4.4. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ	36
4.4.1. Ustalenie maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę	36
4.4.2. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej	39
4.4.3. Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę	41
4.4.4. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z ustaloną sumą powierzchni użytkowej zabudowy	42

4.5. WNIOSKI UWZGLĘDNIAJĄCE UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	44
5. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z OCHRONĄ ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO ORAZ STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ	47
5.1. ROŚLINNOŚĆ NIELEŚNA	47
5.2. ŚWIAT ZWIERZĘCY	47
5.3. OBSZARY PROPONOWANE DO OBJĘCIA OCHRONĄ PRAWNĄ	48
5.4. LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA	48
5.5. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA	49
6. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z OCHRONĄ DZIEDZICTWA KULTUROWEGO, ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ W TYM Z REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLONYCH PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWYCH GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH ...	52
6.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO GMINY	52
6.2. OBIEKTY I OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ PRAWNĄ	54
7. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z WARUNKAMI I JAKOŚCIĄ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW ORAZ OCHRONĄ ICH ZDROWIA	63
8. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z BEZPIECZEŃSTWEM LUDNOŚCI I JEJ MIENIA, W TYM WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NARAŻONYCH NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI ORAZ OBSZARÓW ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH	64
9. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z WYSTĘPOWANIEM OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH	65
9.1. OBSZARY I OBIEKTY PODLEGAJACE OCHRONIE PRAWNEJ	65
9.1.1. Ochrona gatunkowa	65
9.1.2. Obiekty i obszary posiadające wpis do rejestru zabytków	65
9.1.3. Obiekty i obszary chronione na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego ...	66
9.1.4. Pomniki przyrody	66
9.1.5. Ujęcia wód	66
10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU FUNKCJONOWANIA SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	67
10.1. ANALIZA STANU ISTNIEJĄCEGO SYSTEMU KOMUNIKACJI	67
10.2. ANALIZA STANU ISTNIEJĄCEGO INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	69
10.2.1. Zaopatrzenie w wodę	69
10.2.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	70
10.2.3. Wody opadowe	70
10.2.4. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów	70
10.2.5. Zaopatrzenie w energię elektryczną	70
10.2.6. Zaopatrzenie w energię ciepłą i gaz	71
10.2.7. Telekomunikacja.....	71
11. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z WYSTĘPOWANIEM UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN, A TAKŻE WYSTĘPOWANIEM TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH.....	72
12. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z ZADANIAMI SŁUŻĄCYMI REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	73

1. WSTĘP

1.1. CEL OPRACOWANIA

Zachodzące na terenie gminy Trzcinica przemiany społeczno - gospodarcze, jak również istotne zmiany przepisów prawnych, wpłynęły na potrzebę aktualizacji polityki przestrzenno-gospodarczej gminy wyrażonej m.in. w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Jednocześnie, zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2016, poz. 778 ze zm.), wprowadzony jest wymóg zachowania zgodności ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z ustaleniami studium. W związku z powyższym niezbędnym stało się wprowadzanie na obszarze gminy „Zmian Studium”, oraz sporządzenie nowych uwarunkowań przestrzennych. Ponadto, w związku z wejściem w życie ustawy z dn. 18 listopada 2015r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015, poz. 1777), która wprowadziła do ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zmiany nakładające obowiązek uwzględnienia w opracowywanym projekcie zmiany Studium dodatkowych analiz urbanistycznych, demograficznych i ekonomicznych oraz wskazania kierunków rozwoju przestrzennego zgodnych z wynikami tych analiz, dalsza aktualizacja części uwarunkowań stała się utrudniona, stąd odjęto decyzję o sporządzeniu nowych Uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego dla obszaru całej gminy Trzcinica.

Zadaniem Studium... jest określenie polityki przestrzennej dla obszaru gminy, w tym podstawowych kierunków rozwoju przestrzennego gminy. Do głównych zadań polityki przestrzennej należy zarówno określenie celów tej polityki, jak i środków działania realizacyjnego służących osiągnięciu wskazanych celów. Istotą podjętych działań jest powiązanie rozwoju gospodarczego i wzrostu jakości życia z poprawą stanu środowiska przyrodniczego.

Wiodącym celem planowania przestrzennego jest kształtowanie środowiska życia człowieka w taki sposób, aby osiągnąć ład przestrzenny. Dokument studium musi uwzględniać m.in. zapisy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym mówiące o tym, że w określeniu zasad kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej przyjmuje się ład przestrzenny i zrównoważony rozwój za podstawę tych działań.

Zgodnie z zapisami wspomnianej ustawy, przez ład przestrzenny należy rozumieć takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno - estetyczne.

Głównym celem pierwszej części opracowania jest określenie uwarunkowań przestrzennych oraz społeczno – gospodarczych rozwoju gminy Trzcinica. Analiza uwarunkowań rozwoju powinna wskazać podstawowe konflikty tkwiące w przestrzeni, występujące najczęściej na styku gospodarka – środowisko przyrodnicze, przemysł – rolnictwo, miasto – wieś.

1.2. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA

Zmianę studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzcinica przyjętą uchwałą nr ..... z dnia ....., opracowano podstawie następujących przepisów prawnych:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. 2016, poz. 778 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. 2004, Nr 118, poz. 1233);
- Ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. 2016, poz. 353 ze zm.);
- Ustawa prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (t.j. Dz. U. 2016, poz. 672 ze zm.);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. 2015, poz. 1651 ze zm.);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. 2015, poz. 909 ze zm.);
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (t.j. Dz. U. 2015, poz. 145 ze zm.);
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013, poz. 21 ze zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. 2015, poz. 196 ze zm.);
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. 2014, poz. 1153 ze zm.);
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. 2014, poz. 1446 ze zm.);
- Ustawa o cmentarzach i chowaniu zmarłych z dnia 31 stycznia 1959 r. (t.j. Dz. U. 2011, Nr 118, poz. 687 ze zm.);
- Ustawy o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 r. (t.j. Dz. U. 2015, poz. 460 ze zm.);
- Ustawa z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (t.j. Dz. U. 2015, poz. 880);
- Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. z 1999r. Nr 43, poz. 430);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014 poz. 1409);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2014 poz. 1348);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. 2014, poz. 1713).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. 2014, poz. 1408).

1.3. MATERIAŁY WEJŚCIOWE DO OPRACOWANIA

- Aktualizacja Planu gospodarki odpadami dla powiatu kępińskiego, 2009 r.
- Atlas Śląska Dolnego i Opolskiego. Wrocław 1997 r.
- Bednorz J., Kupezyk M., Winiecki A., Kuźniak S., 2000. Ptaki Wielkopolski. Monografia faunistyczna. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.
- Ewidencja parków zabytkowych w Trzcinicy, Siemionce, Jeleniej Głowie, Aniołce I; praca zbiorowa K. Będkowski, G. Kamińska, J. Koc, D. Korpetta, Z. Kowalski, J. Małyszka, J. Mozgawa, H. Olenderek, E. Piekarski; Warszawa 1990 r.
- „Econet” Polska 1995 - Koncepcja Krajowej Sieci Ekologicznej, Fundacja IUCN, red. A. Liro, Warszawa 1998.
- Gminny program opieki nad zabytkami dla gminy Trzcinica na lata 2015-2018,
- Gość R., Szlaki turystyczne powiatu kępińskiego. Zeszyty Powiatowe nr 2. Kępno, 2005 r.
- Informacja o stanie środowiska i działalności kontrolnej Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w powiecie kępińskim w roku 2014, Wydział Monitoringu Środowiska, Kalisz, 2015.

- Hełdak M., 2007. Analiza wybranych zjawisk demograficznych w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich województwa dolnośląskiego w latach 1988, 1996, 2002. *Acta Scientiarum Polonorum. Administratio Locorum* 6/1, 21-34. Olsztyn.
- Informacje przygotowane przez pracowników Urzędu Gminy w Trzcinicy.
- Inwentaryzacja dendrologiczna Parku zabytkowego w Laskach. Skala 1:500. Walczak Z. V-VIII 2006.
- Kusiak W. Lasy Rychtałskie. Przegląd Leśniczy, Poznań 1997.
- Kondradzki J., 1988. Geografia fizyczna Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Mapa hydrogeologiczna Polski , 1:50 000, arkusz: Kępno (730). Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2000 r.
- Mapa hydrograficzna w skali 1:50 000, arkusz: Kępno.
- Mapa topograficzna w skali 1 : 100 000 rejonu „Równiny Oleśnickiej” i „Wysoczyzny Wieruszowskiej”;
- Mapa geologiczno-gospodarcze Polski, skala 1:50 000, arkusz Kępno (730), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 1998 r.
- Mapy glebowo – rolnicze w skali 1:5000 gminy Trzcinica, Starostwo Powiatowe w Kępnie.
- Mapa ewidencyjna obszaru opracowania w skali 1:5000.
- Mapy topograficznych z elementami sytuacyjno – wysokościowymi skali 1:10 000 gminy Trzcinica.
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego, uchwała nr XLVI/690/10 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 kwietnia 2010 r. Poznań 2010 (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego Nr 155, poz. 2953 z dn. 05.08.2010).
- Program ochrony środowiska dla gminy Trzcinica na lata 2013 – 2016 z perspektywą na lata 2017-2020.. Biuro projektowe ABRYŚ Technika Spółka z o. o.; Poznań 2013.
- Prognoza oddziaływania na środowisko do Programu ochrony środowiska dla gminy Trzcinica na lata 2013 – 2016 z perspektywą na lata 2017-2020.
- Program ochrony powietrza dla strefy: powiat ostrowski w województwie wielkopolskim. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.
- Raporty o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2015. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2016.
- Raporty o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2006. Monitoring gospodarki odpadami.
- Roczniki statystyczne województwa wielkopolskiego. WUS w Poznaniu.
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2015. Wielkopolski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, Poznań, kwiecień 2016.
- Strategia ochrony obszarów mokradłowych na terenie leśnych kompleksów promocyjnych na przykładzie LPK Lasy Rychtałskie, Akademia Rolnicza im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu. Poznań 2007.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzcinica;
- Tyszkiewicz H., 2007: Drewniane kościoły powiatu kępińskiego. Zeszyty Powiatowe nr 3. Starostwo Powiatowe w Kępnie. Kępno.
- Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Syców na okres od 1 stycznia 2010 r. do 31 grudnia 2019 r. PROGRAM OCHRONY PRZYRODY, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu, Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Poznań 2010.
- Wylegała P., Kuźniak S., Dolata P.T., 2008. Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego. Opracowanie przygotowane na zlecenie Wielkopolskiego Biura Planowania Przestrzennego, Poznań.
- Okólski M., 2005. Demografia. Podstawowe pojęcia, procesy i teorie w encyklopedycznym zarysie. Wydawnictwo Naukowe „Scholar” Spółka z o. o.
- Więckowicz Z. (red.), 1990. Podstawowe procesy demograficzne na obszarach wiejskich. Warunki rozwoju obszarów wiejskich Dolnego Śląska. *Biuletyn Urządzanie Wsi i Gospodarstw* 6, 79-103.
- Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych.
- Powiatowy Urząd Pracy w Kępnie. Rynek pracy, Kępno 2014.

1.4. ZAŁOŻENIA METODOLOGICZNE

Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzcinnica opracowana została na podstawie obowiązującej ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. 2016, poz. 778 ze zm.). W niniejszej części opracowania, uwzględniono uwarunkowania przestrzenne i społeczno - gospodarcze dla obszaru całej gminy, dokonując analizy stanu istniejącego w zakresie wynikającym z art. 10.1 ustawy.

Wśród metod wykorzystanych w analizie uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy wykorzystano charakterystykę i ocenę obszarów i zjawisk za pomocą zbierania i przetwarzania informacji. Do grupy tych metod zaliczyć można m.in.: badania rozmieszczenia elementów i zjawisk przestrzennych, podział na elementy składowe, związki pomiędzy poszczególnymi elementami, tendencje rozwojowe, unikatowe wartości wymagające szczególnej ochrony oraz czynniki stwarzające zagrożenia środowiskowe i inne.

W celu zapewnienia koordynacji działań w zarządzaniu gospodarką przestrzenną zarówno na poziomie lokalnym jak i ponadlokalnym, w „Studium” zapewniono spójność niniejszego dokumentu z „Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego” poprzez uwzględnienie uwarunkowań wynikających z realizacji ponadlokalnych celów publicznych oraz programów zawierających zadania rządowe. Ważnym zagadnieniem podjętym w opracowaniu jest sporządzenie analiz urbanistycznych, demograficznych i ekonomicznych wynikających z przepisów ustawy z dn. 18 listopada 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015, poz. 1777), która wprowadziła do ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zmiany m.in. w zakresie uwarunkowań rozwoju.

W niniejszym opracowaniu sporządzono analizę potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniającą w szczególności:

- a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
- b) prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,
- c) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
- d) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

1.5. ZAKRES ZAPISU UWARUNKOWAŃ PRZESTRZENNYCH

Dla realizacji przyjętych szczegółowych celów polityki przestrzennej, w „Zmianie Studium” uwzględniono w szczególności uwarunkowania wynikające z:

- 1) dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu, stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony,
- 2) ochrony środowiska przyrodniczego, stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego;
- 3) ochrony środowiska kulturowego, wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, w tym rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określonych przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych;
- 4) warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia oraz zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- 5) potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności:
  - a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
  - b) prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,

- c) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
  - d) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę;
- 6) stanu prawnego gruntów;
  - 7) występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
  - 8) występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
  - 9) występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla;
  - 10) występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
  - 11) stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
  - 12) zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych;
  - 13) wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.

2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z LOKALNYCH ZASOBÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

2.1. POŁOŻENIE GMINY

Gmina Trzcinica położona jest w powiecie kępińskim, w południowej części województwa wielkopolskiego, na granicy z województwem opolskim. Powierzchnia geodezyjna gminy wynosi 75,14 km². Obszar gminy Trzcinica graniczy z gminami: Baranów, Łęka Opatowska, Rychtal leżącymi w województwie wielkopolskim oraz Wołczyn i Byczyna, leżącymi w granicach administracyjnych województwa opolskiego.

Wzdłuż zachodniej granicy Gminy przebiega odcinek drogi krajowej nr 39 Brzeg - Kępno, przez centralną część Gminy przebiegają drogi powiatowe relacji Mroczeń – Wołczyn (nr 5692 P) i Laski Granice – Rychtal (nr 5688 P). W rejonie miejscowości Smardze, Trzcinica i Laski, z północnego - zachodu w kierunku wschodnim, przepływa rzeka Pomianka – dopływ rzeki Prosnys.

2.2. BUDOWA GEOLOGICZNA, MORFOLOGIA I UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Teren Gminy zlokalizowany jest się w Krainie V – Śląskiej, w Dzielnicy 2 – należącej do Mezoregionu Równiny Oleśnickiej. Geologicznie Kraina Śląska znajduje się w zasięgu zlodowacenia środkowopolskiego, a gmina w obszarze wysoczyzny drugiego zlodowacenia, określanego mianem równiny dennomorenowej. Na głębokich pokładach mioceńskich i utworach o różnej miąższości z okresu pliocenu zalegają pleistocenyjskie gliny zwałowe lodowcowego pochodzenia, fluwioglacjalne piaski i żwiry moreny czołowej oraz piaski rzeczne. W obniżonych partiach terenu występują skały pochodzenia organicznego, wśród nich torfy silnie zamulone (poza obszarem opracowania). Utwory mineralne tak powierzchniowe, jak i położone w niższych partiach cechuje wyjątkowa kompleksowość i mozaikowatość, będąca wynikiem nieregularnej budowy pionowej warstw o różnym składzie mechanicznym.

W miejscowości występują charakterystyczne dla Krainy V - Śląskiej krajobrazy staroglacjalne stanowiące krajobrazy dolin i równin akumulacyjnych. Pojawiają się tu niewysokie wzniesienia pleistocenyjskie poprzecinane niewielkimi pradolinami cieków wodnych. Największym obniżeniem, zlokalizowanym poza obszarem opracowania Zmiany Studium jest rozległa dolina Pomianki obejmująca część wsi Trzcinica oraz zachodnią i południowo – zachodnią część osady Smardze oraz wschodnią część wsi Laski. Jej dno znajduje się tu na poziomie poniżej 170 m n.p.m. (187-182 m n.p.m. w Smardzach oraz 169 m.n.p.m. przy wschodniej granicy wsi Laski, będącej zarazem granicą gminy Trzcinica z gminą Łęka Opatowska). Najwyższe wzniesienie w miejscowości osiąga wysokość ponad 210,00 m.n.p.m i położone jest na północny – zachód od wsi Laski. Wysokości bezwzględne obszaru wsi wahają się zatem w granicach od 170 m. n.p.m. do 210,00 m n.p.m.

Teren Gminy, opada w okolicach osady Smardze w kierunku południowo – zachodnim i w dolinie cieku Pomianki, lekko wznosi się po stronie północno – zachodniej wsi Laski. Spadki terenu są zróżnicowane od 2 – 3% na wysoczyźnie do 12 – 15% na zboczach dolin i w obrębie pagórków.

2.3. WARUNKI KLIMATYCZNE

Warunki klimatyczne panujące na terenie gminy należą do umiarkowanych i w dużej mierze uwarunkowane są wpływami masy powietrza morskiego oraz kontynentalnego. Masy powietrza morskiego pochodzą głównie z nad oceanu Atlantyckiego. Powietrze kontynentalne pochodzi przede wszystkim z nad Europy Wschodniej oraz z nad Azji. Według regionalizacji klimatycznej R. Gumińskiego, Gmina Trzcinica położona jest w obrębie Dzielnicy Łódzkiej, która stanowi strefę przejściową między nizinami, a Wyżyną Małopolską. Z kolei według regionalizacji klimatycznej przedstawionej przez Wosia A., gmina znajduje się

w Regionie Południowowielkopolskim. Kraina ta charakteryzuje się stosunkowo korzystnymi warunkami klimatycznymi.

Pod względem klimatycznym gmina cechuje się stosunkowo wysoką temperaturą roczną powietrza (+ 8,7 °C), krótkotrwałą zimą, wczesną wilgotną wiosną oraz ciepłym latem (średnia temperatura w lipcu wynosi + 18,8 °C). Liczba dni pochmurnych wynosi ok. 130, pogodnych ok. 50, mroźnych 30 – 50, a z przymrozkami 100 – 118. Czas zalegania pokrywy śnieżnej sięga ok. 60 dni, a okres wegetacyjny trwa przeciętnie 210 do 217 dni. Często rozpoczyna się już w ostatniej dekadzie marca i trwa do pierwszych dni listopada. Spóźnione przymrozki wiosenne występują jednak jeszcze pod koniec kwietnia. Sumaryczny roczny opad atmosferyczny wynosi 589 mm (obserwacje stacji meteorologicznej w Siemianicach), najwięcej opadów przypada na miesiące letnie. Ilości opadów atmosferycznych są w zasadzie wystarczające, choć w ostatnich latach notuje się znaczny ich spadek. Wilgotność względna powietrza wynosi 75 %.

Wiatry wieją przeważnie z kierunków zachodnich. Ich udział wynosi przeciętnie 23% (zima i wiosna po 20 %, jesień 23 %, lato 29 %), północno – zachodnich z udziałem ok. 14 % (jesień, zima po 10%, wiosna, lato po 17%) i południowo – zachodnich z udziałem 13 % (w tym jesień, zima po 15 %, wiosna, lato po 10 %). Wiatry z pozostałych kierunków reprezentowane są w znacznie mniejszym zakresie, a okres bezwietrzny kształtuje się przeważnie na poziomie 10% w skali roku.

Największe prędkości wiatrów notowane są zimą i wiosną, a najmniejsze latem, średnie roczne prędkości wiatrów zawierają się w granicach od 3,4 m/s do 3,6 m/s. Wraz ze wzrostem prędkości wiatrów nasila się wiele procesów atmosferycznych, które wpływają na warunki bioklimatyczne, czyli między innymi procesy wentylacyjne, zwiększenie ochłodzenia, usuwanie zanieczyszczeń atmosferycznych oraz pary wodnej. Samoczynne oczyszczenie atmosfery powodują ruchy powietrza o prędkości co najmniej 3 m/s.

Gmina charakteryzuje się jednymi z najniższych w Polsce opadami, których sumy roczne wahają się w przedziale od 510 – 590 mm, przy czym najwyższe opady w ciągu roku, odnotowywane są w miesiącach letnich (VI – IX), a najniższe w miesiącach zimowych (I – III). W ostatnich latach notowany jest znaczny spadek opadów atmosferycznych.

W warunkach klimatu lokalnego obserwuje się pewne różnice pomiędzy użytkowanymi rolniczo obszarami wysoczyzny morenowej i wyżej położonymi fragmentami teras nadzalewowych, a wilgotnymi zajętymi przez użytki zielone oraz doliny Pomianki i mniejszymi dolinkami bocznymi. Te pierwsze charakteryzują się dobrymi warunkami termicznymi, równomiernym nasłonecznieniem, małą wilgotnością powietrza i dobrym przewietrzaniem. Mniej korzystnymi lub nawet niekorzystnymi warunkami termiczno-wilgotnościowymi, częstym występowaniem mgieł, zastoisk chłodnego powietrza i inwersji temperatur oraz zdecydowanie ukierunkowanym przewietrzaniem wyróżniają się dna większych obniżen dolinnych.

2.4. HYDROGRAFIA TERENU

Obszar Gminy położony jest w dorzeczu Proсны będącym dopływem Warty. Przez miejscowości Smardze, Trzcinica i Laski przepływa rzeka Pomianka, zarazem największy ciek i oś hydrograficzna na terenie Gminy. Rzeka Pomianka, stanowi lewobrzeżny dopływ Proсны, odprowadzający wody w kierunku północnym. Jedna z odnóg Pomianki przepływa przez uroczysko Laski, druga opływa od zachodu uroczysko Siemianice i przy uroczysku Szpot wpada do Proсны. Poza tym, sieć cieków jest bardzo uboga i ogranicza się właściwie do jednego bezimiennego dopływu Pomianki przepływającego na południowy – wschód od granicy administracyjnej wsi Trzcinica.

Wody stojące na terenie gminy Trzcinica zajmują bardzo niewielkie powierzchnie. Do charakterystycznych elementów sieci wodnej Gminy należą przede wszystkim mniejsze zbiorniki wodne, zaliczane do obiektów małej retencji wodnej. Są to stawy, śródpolne oczka wodne zlokalizowane w dolinach rzecznych oraz wyrobiska poeksploatacyjne wypełnione wodą. W większości to zbiorniki o regularnych kształtach, najczęściej płytkie i zarastające. Pełnią one nie tylko znaczącą funkcję biocenotyczną, ale stanowią także cenny element urozmaicenia krajobrazu rolniczego.

Tabela 1. Wykaz i kilometraż cieków na terenie gminy Trzcinica

Lp.	Nazwa rzeki	Kilometraż	Długość (km)
1.	Pomianka	12+500-21+200	8,700
2.	Rów Laskowski	2+000-3+850	1,850
3.	Razem:		10,550

Źródło: WZMiUW w Poznaniu

2.5. WYSTĘPOWANIE ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA

Obszar gminy, zgodnie z hydrogeologicznym podziałem Polski, zlokalizowany jest w makroregionie zachodnim Niżu Polskiego, w regionie Wielkopolskim. Teren gminy znajduje się w zasięgu występowania wód podziemnych w utworach trzeciorzędowych i czwartorzędowych.

W granicach gminy Trzcinica brak jest Głównych Zbiorników Wód Podziemnych. Wszystkie ujęcia wody zlokalizowane na obszarze gminy, ujmują czwartorzędowy poziom wodonośny. Poziom wód czwartorzędowych występuje na terenie całej gminy. Ponadto na terenie gminy Trzcinica występują utwory trzeciorzędowe niewodonośne. Poziom wód czwartorzędowych związany jest z piaskami fluwioglacjalnymi zalegającymi na głębokości 20 m – 50 m. Wydajność tego poziomu jest zmienna, uzależniona od miąższości i rozległości warstwy i waha się w granicach 20-60m³/h, lokalnie do ponad 100 m³/h. Wody tego poziomu znajdują się pod ciśnieniem hydrostatycznym wywołanym nadległymi glinami zwałowymi. Zasoby wód podziemnych w Powiecie Kępińskim, obliczone na podstawie dotychczas zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych, szacuje się na 314,3 m³/h. Z utworów czwartorzędowych pochodzi prawie 96 % zasobów, z utworów trzeciorzędowych ok. 2,0 % oraz jurajskich 2,0 %.

Głębokość występowania wód gruntowych, wahania zwierciadła wody, związane są z budową geologiczną, a szczególnie z laminacją utworów piaskowych. Wahania poziomów wód podziemnych uzależnione są również od opadów atmosferycznych oraz temperatury. Przebieg wahań poziomu wód podziemnych wykazuje w cyklu rocznym maksimum zazwyczaj w maju i kwietniu oraz minimum w miesiącach jesiennych – we wrześniu i październiku. Na obszarze wysoczyzny morenowej wysokość zalegania pierwszego poziomu wód podziemnych jest różna i waha się w granicach 2 m – 30 m. Na sandrze woda gruntowa występuje średnio na głębokości 1 m – 3 m. W obrębie terasy środkowej głębokość występowania wody gruntowej związana jest z głębokością występowania warstw nieprzepuszczalnych.

Wody użytkowe czerpane są z lokalnych zbiorników wód podziemnych LZWP, zlokalizowanych w utworach czwartorzędowych.

Gmina Trzcinica położona jest na obszarze JCWPd nr 93 w regionie wodnym Środkowej Odry i jej powierzchnia wynosi 4 245 km².

Tabela 2. Ogólna charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna JCWPd 93

Lp.	Charakterystyka	JCWPd 93	
1.	stratygrafia	czwartorzęd	miocen
2.	litologia	Piaski różnoziarniste ze żwirem i otoczkami	Piaski różnoziarniste, żwiry
3.	Rodzaj utworów budujących warstwę wodonośną	porowe	porowe
4.	Średni współczynnik filtracji [m/s]	0,0003	0,0001
5.	Średnia miąższość utworów wodonośnych	18	13
6.	liczba poziomów wodonośnych	1-2	1-2

7.	Charakterystyka nakładu warstwy wodonośnej	Brak izolacji lub utwory gliniasto – pylaste Q (2-68 m)	Iły Tr (7-94 m)
----	--	---	-----------------

Źródło: gios.gov.pl

W 2010 r. dokonano klasyfikacji jakości wód podziemnych w punkcie według wytycznych Rozporządzenia MŚ z dnia 23 lipca 2008 r. Stan dobry przypisano tym Jednolitym częściom wód podziemnych (JCWPd), w których nie stwierdzono w żadnym punkcie badawczym przekroczenia standardów jakości wód podziemnych lub wartości progowych dobrego stanu wód podziemnych. Do tej grupy zaliczono również 93 JCWPd, na której położona jest gmina Trzcinica.

Jednolite części wód (JCW) zostały wyznaczone na podstawie Ramowej Dyrektywy Wodnej, która definiuje je jako: oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych (art. 4 RDW). Stosowana jest przy tym zasada - jeśli do danej części wód odnosi się więcej niż jeden z celów, ustala się cel najbardziej rygorystyczny.

Wartości wskaźników granicznych poszczególnych wskaźników fizyko-chemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych określających stan ekologiczny wód powierzchniowych oraz wskaźników chemicznych świadczących o stanie chemicznym wody, odpowiadających warunkom osiągnięcia przez te wody co najmniej dobrego stanu, określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. z 2008 r., Nr 162, poz. 1008), ponadto - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 lipca 2009 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. z 2009 Nr 122 poz. 1018) oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 143 poz. 896).

Zgodnie z zapisami Ramowej Dyrektywy Wodnej do roku 2015 należy osiągnąć dobry stan wszystkich wód.

Program monitoringu wód na terenie województwa realizowany jest w ramach:

- monitoringu diagnostycznego (MD) z częstotliwością raz na 6 lat – pełny zakres badań,
- monitoringu operacyjnego (MO) z częstotliwością raz na 3 lata lub corocznie (wyłącznie w zakresie substancji szkodliwych dla środowiska wodnego, dla których odnotowano przekroczenia norm w latach wcześniejszych) – ograniczony zakres badań,
- monitoringu obszarów chronionych (MOC) z częstotliwością uzależnioną od rangi ochrony;
- monitoringu badawczego (MB) w punkcie wyznaczonym na potrzeby wymiany informacji między państwami członkowskimi UE z częstotliwością raz na 6 lat – pełny zakres badań lub corocznie – ograniczony zakres badań.

Na terenie powiatu kępińskiego wyznaczone jednolite części wód płynących:

- Studnica,
- Polska Woda od źródeł do Młyńskiego Rowu,
- Niesób do Dopływu z Krążkowych,
- Rów Kierzno-Donaborów,
- Niesób od Dopływu z Krążkowych do ujścia,
- Wołczyński Strumień,
- Czarna Widawa,
- Pratwa,
- Pomianka,
- Dopływ z Jutrkowa,
- Torzenicki Rów,
- Zaleski Rów,
- Prosna od Wyderki do Brzeźnicy.

Na terenie powiatu nie występują jednolite części wód stojących.

W przypadku wód wykazujących w momencie ustalania celów środowiskowych bardzo dobry stan ekologiczny, wymagane jest utrzymanie tego stanu dla wypełnienia zasady niepogarszania stanu wód. Obszar opracowania położony jest w obrębie JCW "Pomianka", której stan oceniany jest jako dobry, wskazany jako niezagrożony. Celem środowiskowym jest jego utrzymanie.

Na obszarze całej gminy Trzcinica, brak udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.

2.6. WARUNKI GLEBOWE

W obrębie wsi Trzcinica występują, malejące pod względem zajmowanej powierzchni, następujące typy gleb: biellicowe, brunatne wylugowane i kwaśne, brunatne właściwe, gleby torfowe i murszowato – torfowe (torfy niskie), gleby murszowo – mineralne i murszowate, czarne ziemie zdegradowane i ziemie szare, czarne ziemie właściwe.

Gleby biellicowe, płowe, rdzawe i glejobielicowe wytworzone są z różnych rodzajów i gatunków skał macierzystych. Obejmują utwory od piasków luźnych poprzez piaski słabogliniaste do utworów pyłowych i glin. Gleby brunatne wytworzone są przeważnie z piasków słabogliniastych, często warstwowanych gliną albo żwirem lub wprost zalegające na glinie morenowej, czasami na utworach o różnym składzie mechanicznym, z dużą domieszką części pylastych.

Gleby murszowate i murszowe mają również charakter regresywny, ponieważ powstały na skutek zanikania nagromadzonych substancji organicznych - głównie z torfów niskich zamulonych, w wyniku odwodnienia i zwiększenia areacji. Gleby te wytworzyły się na zróżnicowanych gatunkowo utworach mineralnych – od piasków luźnych do utworów pyłowych ilastych.

Gleby torfowe torfowisk niskich, gleby torfowe i murszowo – torfowe, są najczęściej torfami płytkimi. Wykazują dość znaczny stopień zamulenia oraz wysoki stopień rozłożenia masy organicznej. Ich podłoże mineralne stanowią najczęściej utwory kompleksowe o różnym składzie mechanicznym.

Czarne ziemie najczęściej o charakterze zdegradowanym wytworzył się w procesie ewolucyjnym z gleb bagiennych na skutek obniżenia poziomu wód gruntowych i zwiększonej areacji. Ich skałę macierzysta tworzą utwory aluwialne związane o składzie mechanicznym – od piasków luźnych lub słabogliniastych do utworów pyłowych ilastych.

Wszystkie gleby odznaczają się szeroką różnorodnością i w większości wypadków żyznością stwarzając korzystne warunki dla produkcji rolno - leśnej.

W dolinie cieką Pomianki występują obszary zmeliorowane. Obszary te obejmują swoim zasięgiem pas szerokości ok. 350 – 50 m, w obrębie użytków zielonych. Na obszarze wsi Trzcinica występują także obszary zdrenowane, głównie na południe od osady Siemionka oraz na wschodnich obrzeżach wsi Trzcinica. Pod względem stosunków wilgotnościowych, na obszarze wsi dominują gleby o względnie optymalnych stosunkach wodnych. Pod względem kamienistości (procentowa objętość kamieni w górnej warstwie gleby), gleby występujące w obrębie opracowania zalicza się do bardzo słabo i słabo kamienistych.

W Gminie występują dobre i średnie warunki glebowe dla rozwoju rolnictwa. Wśród gleb użytkowanych rolniczo przeważają gleby IV klasy bonitacyjnej. Oprócz warunków glebowych za szczególnie korzystne należy uznać także warunki klimatyczne, w tym stosunkowo długi okres wegetacji i w miarę obfite opady atmosferyczne. Warunki produkcyjne nie stwarzają żadnych ograniczeń zarówno w zakresie kierunków produkcji, jak i intensyfikacji i mechanizacji produkcji.

3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA I ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW, STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I STANU PRAWNEGO GRUNTÓW

Główną funkcją miejscowości, jak i gminy, było zawsze rolnictwo, opierające się na produkcji roślinnej oraz chowie trzody chlewnej i hodowli bydła. Dodatkowo warunki naturalne przedmiotowego obszaru tj. rzeźba terenu, stosunkowo długi okres wegetacyjny oraz gleby dobre dla upraw polowych, sprzyjały rozwojowi tej funkcji gminy. Jednak w obliczu dokonujących się przemian w rolnictwie, w tym zmiany struktury zatrudnienia, zmienił się model zatrudnienia ludności zamieszkałej na obszarze Gminy. W obliczu przemian gospodarczych i przejścia do system gospodarki wolnorynkowej, w miejscowości zaczęły pojawiać się, a obecnie dominować także inne funkcje, w tym głównie funkcja przemysłowa i usługowa. Na obszarze wsi Trzcinica, powstało szereg zakładów przemysłowych, związanych z produkcją mebli. W Gminie równolegle rozwijają się dwa ośrodki usługowe: Trzcinica i Laski. Miejscowość Trzcinica stanowi gminny ośrodek obsługi ludności. Tu zlokalizowana jest siedziba Urzędu Gminy, siedziba Rady Gminy, bank, poczta, usługi handlu na poziomie podstawowym, w tym poza sklepami z artykułami spożywczymi, także sklepy z artykułami przemysłowymi. W miejscowościach Trzcinica i Laski zlokalizowane są zespoły szkół kształcące na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjum, a także przedszkola samorządowe i ośrodki zdrowia.

Obecnie w terenie tym obserwuje się dalszy rozwój działalności gospodarczej, który posiada zarazem bardzo duże znaczenie ekonomiczne dla gminy. Funkcjonujące tu zakłady stwarzają miejsca pracy dla lokalnej społeczności przyczyniając się tym samym do zmniejszenia poziomu bezrobocia szczególnie w obliczu braku możliwości rozwoju innych funkcji gminy. Dalsza działalność produkcyjna zakładów oraz ich rozwój są zasadne z punktu widzenia rozwoju gospodarczego gminy oraz podyktowane potrzebami i możliwościami rozwoju Gminy.

Gmina Trzcinica posiada obowiązujące plany miejscowe i zmiany planów dla miejscowości Trzcinica, obejmujące swoim zasięgiem poza wsią Trzcinica również osiedle Siemionka, Aniołka Druga i Jelenia Głowa, oraz plany miejscowe i zmiany planów dla miejscowości Laski, obejmujące również osiedle Nowa Wieś, fragment osady Granice i osiedla Borek. Planem miejscowym objęta jest również niewielka część miejscowości Smarkdze. W planach tych wskazano tereny zainwestowane i przeznaczone do zainwestowania oraz tereny wyłączone z zabudowy na podstawie przydatności terenów do zabudowy z uwzględnieniem potrzeb ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego. Wzdłuż drogi powiatowej biegnącej z Mroczenia w kierunku Lasek i drogi powiatowej biegnącej dalej w kierunku Trzcinicy do Rychtala, zlokalizowane są tereny aktywności gospodarczej (produkcyjno – usługowe).

W zakresie ładu funkcjonalnego - widoczne jest strefowanie funkcji. W starszych częściach miejscowości dominuje zabudowa charakterystyczna dla stylu architektury wiejskiej o funkcji zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej. Na obrzeżach wsi powstaje głównie zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i usługowa. Pozostałością po państwowych gospodarstwach rolnych jest zabudowa wielorodzinna, która największy obszar zajmuje w Laskach oraz w osadach funkcjonujących przy majątkach ziemskich, przekształconych następnie w państwowe gospodarstwa rolne (PGR). Wzdłuż drogi powiatowej Laski Granice – Rychtal, w zwartym kompleksie rozwija się zabudowa produkcyjno – usługowa, nowa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna rozwija się głównie w rejonie Osiedla Nowego w Laskach, oraz w Trzcinicy.

Sytuacja własnościowa obszaru opracowania wpływa zasadniczo na możliwości dalszego rozwoju przestrzennego gminy, oraz możliwość realizacji celów publicznych. Na etapie realizacji polityki przestrzennej, władanie gruntami wpływa na prognozowanie kosztów i dochodów, jakie mogą wystąpić w związku z rozwojem zainwestowania. W gminnym zasobie nieruchomości Gminy Trzcinica pozostają przede wszystkim tereny dróg gminnych, tereny związane z funkcją administracyjną, oświatową oraz tereny infrastruktury technicznej. W granicach Gminy tereny stanowi głównie własność osób fizycznych i prawnych.

Wśród innych władających gruntami można wskazać również zarządców dróg, Skarb Państwa oraz Starostwo Powiatowe w Kępnie.

Zdecydowana większość terenów podporządkowana jest prywatnym inwestorom, co w znacznym stopniu uniemożliwia sterowanie procesami rozwojowymi. Istotnym elementem określającym politykę przestrzenną gminy jest więc „Studium...”, natomiast narzędziem realizacji polityki są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

4.1. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY UWZGLĘDNIAJĄCE ANALIZY EKONOMICZNE, ŚRODOWISKOWE I SPOŁECZNE

4.1.1. Działalność gospodarcza oraz bezrobocie w gminie Trzcinica

Sytuację na rynku pracy w gminie Trzcinica scharakteryzowano na podstawie informacji zbieranych przez Powiatowy Urząd Pracy w Kępnie. Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r., w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Kępnie, na terenie gminy Trzcinica bezrobotne pozostawały 83 osoby, z czego 52 stanowiły kobiety (tab. 3).

Tabela. 3. Liczba bezrobotnych w gminie Trzcinica w latach 2008-2015

Lp.	Rok	Liczba bezrobotnych				
		ogółem	kobiety	młodzież do 25 roku życia	długotrwale bezrobotni	bez prawa do zasiłku
1.	2015	83	52	22	41	69
2.	2014	108	71	30	52	100
3.	2013	116	70	30	52	101
4.	2012	116	59	35	52	101
5.	2011	138	81	59	48	118
6.	2010	123	73	42	36	91
7.	2009	81	49	21	18	65
8.	2008	60	41	21	16	46

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kępnie.

Tradycyjną funkcją Gminy jest rolnictwo, jednak od kilku lat następuje stopniowy i stały odpływ ludności w wieku produkcyjnym do innych sektorów gospodarki narodowej związanych głównie z produkcją (przemysł meblarski).

W powiecie kępińskim działa wiele zakładów przemysłowych produkujących przed wszystkim meble. Jest to zarazem podstawowe miejsce pracy mieszkańców o niższym wykształceniu. Mieszkańcy gminy znajdują pracę na miejscu lub dojeżdżają do pracy do pobliskich miejscowości.

Ustalono, że na koniec 2014 roku według rejestru PKD 2007, zarejestrowanych było w gminie Trzcinica 280 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Największy udział procentowy wśród podmiotów gospodarczych, stanowią jednostki związane z handlem hurtowym i detaliczny, naprawą pojazdów samochodowych (99 wśród 280 podmiotów zarejestrowanych w rejestrze PKD) - tabela 4.

Tabela 4. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Trzcinica zarejestrowane w systemie PKD
(stan na koniec 2014 r.).

Lp.	Sekcja	Rodzaj działalności	Powiat kępiński	Gmina Trzcinica
1.	Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	117	10
2.	Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	10	0
3.	Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	853	55
4.	Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	4	0
5.	Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	11	0
6.	Sekcja F	Budownictwo	689	43
7.	Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; Naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1488	99
8.	Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	210	14
9.	Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	97	5
10.	Sekcja J	Informacja i komunikacja	50	4
11.	Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	69	4
12.	Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	21	1
13.	Sekcja M	Działalność profesjonalna, Naukowa i techniczna	296	15
14.	Sekcja N	Działalność w zakresie usług Administrowania i działalność wspierająca	102	3
15.	Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0	0
16.	Sekcja P	Edukacja	68	5
17.	Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	216	9
18.	Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	47	2
19.	Sekcja S, T, U	Pozostała działalność usługowa, gospodarstwa domowe, organizacje i zespoły eksterytorialne	202	11
20.	Ogółem:		4550	280

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Powyższe zestawienie ukazuje, że w gminie Trzcinica, podobnie jak w całym powiecie kępińskim dominują podmioty zarejestrowane w sekcji G z zakresu handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych (32,70 % ogółu) oraz przetwórstwa przemysłowego (18,74 %) i budownictwa (15,14 %).

Na obszarze Gminy rozwija się również przetwórstwo przemysłowe (19,6% ogółu), szczególnie istotne dla rozwoju rynku pracy i utrzymania niskiego poziomu bezrobocia.

4.1.2. Uwarunkowania środowiskowe i społeczne

Na terenie Gminy działają obecnie dwa przedszkola: Przedszkole Samorządowe w Zespole Szkół w Laskach oraz Publiczne Przedszkole Samorządowe w Trzciny. W roku szkolnym 2014/15 przedszkola świadczyły usługi dla 140 dzieci. W Gminie funkcjonują dwie szkoły podstawowe: Szkoła Podstawowa w Trzciny oraz Szkoła Podstawowa przy Zespole Szkół w Laskach. W roku szkolnym 2012/13 do szkół podstawowych uczęszczało łącznie 317 uczniów, w roku 2013/14 uczniów 312, w ostatnim roku 2014/15 liczba ta się zwiększyła do 340 uczniów.

Szkoły gimnazjalne również funkcjonują w tych dwóch miejscowościach – w Laskach i w Trzciny. Uczniowie szkół gimnazjalnych w roku 2014/15 stanowili 167 osób. Liczba ta zmalała w stosunku do roku 2012/13 i 2013/14.

Działają tu dwie biblioteki publiczne, w tym Gminna Biblioteka Publiczna w Trzciny oraz w filia w Laskach. W 2015 r. oddano do użytku nową placówkę biblioteki w Trzciny, w której została zaaranżowana Izba Pamięci, oraz galeria. W bibliotece znajduje się wypożyczalnia, czytelnia, kącik dla najmłodszych czytelników, sala multimedialna, salonik czasopism oraz sala konferencyjna na 100 osób. Nowa Gminna Biblioteka Publiczna w Trzciny spełnia standardy Certyfikatu Biblioteka+. Z bibliotek korzysta 733 czytelników, a wypożyczenie księgozbioru kształtuje się na poziomie 15 woluminów na 1 czytelnika.

Przychodnie lekarskie również działają w dwóch wiodących ośrodkach lokalnych, w Trzciny oraz w Laskach. Na każdą z przychodni przypada ok. 2450 osób.

Wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej w 2014 r. wynosiły 2 313 600,00 zł. Rozpatrując udział osób korzystających ze środków pomocy społecznej w ludności ogółem, wskaźnik pozostaje powyżej średniej dla powiatu i województwa i wynosił w 2014 r. 9,1 %. Tendencja ta utrzymuje się na podobnym poziomie od kilku lat. Gmina posiada 26 mieszkań w Mieszkaniowym Zasobie Gminy o łącznej powierzchni 1327 m² (dane GUS na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych w 2014 r.). Zaległości czynszowych za mieszkania osób posiadających umowę najmu mieszkania w zasobach gminy nie stwierdzono w 2014 r.

Zasoby mieszkaniowe wszystkie w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Gminie kształtują się na poziomie powyżej przeciętnych w województwie wielkopolskim i w powiecie kępińskim (tab. 5). Jednak w przeliczeniu na jednego mieszkańca gmin - przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m²] wypada nieco poniżej średnich dla województwa i powiatu. Należy zatem przewidzieć dalszą możliwość realizacji nowych powierzchni użytkowych mieszkań w celu poprawy warunków mieszkaniowych.

Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie Trzciny zarejestrowane na koniec 2014 r.

Jednostka terytorialna	Budynki mieszkalne	Zasoby mieszkaniowe wszystkie:			Zasoby mieszkaniowe – wskaźniki:		
		mieszkania	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	izby	powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]	mieszkania na 1000 mieszkańców
Woj. wielkopolskie	568797	1163001	80,7	4713409	93815296	27,0	334,9
Powiat kępiński	11529	16631	93,8	76583	1560133	27,6	294,4
Gmina Trzciny	1090	1327	98,8	6411	131090	26,8	270,9
Udział w woj. [%]	0,19	0,11					
Udział w powiecie [%]	9,45	7,98					

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W roku 2014 na terenie gminy Trzcinica oddano do użytku 15 budynków mieszkalnych jednorodzinnych tj.: budynków w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej (tab. 6).

W roku tym, nie oddano do użytku budynków zbiorowego zamieszkania, stąd średnia powierzchnia użytkowa mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych może stanowić podstawę do ustalenia przeciętnej powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych w zabudowie jednorodzinnej. W roku 2014 powierzchnia ta wyniosła 133,31 m². Średnia w latach 2012-2014 wyniosła 137,75 m².

Tabela 6. Budynki oddane do użytku w 2014 r.

Jednostka terytorialna	Budynki nowe oddane do użytku:					
	ogółem (PKOB = 1)	mieszkalne (PKOB = 11)	budynki jednorodzinne tj: budynki jednomieszkanie oraz budynki jednorodzinne nieprzystosowane do stałego zamieszkania (PKOB = 111)	budynki zbiorowego zamieszkania (PKOB = 1130)	powierzchnia użytkowa mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych (PKOB = 11) [m ²]	powierzchnia użytkowa mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych (PKOB = 11) [m ²]
Woj. wielkopolskie	11264	8070	7262	1	1456142	180,44
Powiat kępiński	240	137	132	0	19653	143,45
Gmina Trzcinica	22	16	15	0	2133	133,31
Udział w woj. [%]	0,20	0,20	0,21	0,00		
Udział w powiecie [%]	9,17	11,68	11,36	0,00		

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Z punktu widzenia rozwoju przestrzennego zabudowy w gminie Trzcinica, ważna pozostaje analiza w zakresie liczby oddanych budynków do użytku, na przestrzeni kilku ostatnich lat oraz w zakresie przeciętnej powierzchni użytkowej budynków (tab. 7).

Tabela 7. Budynki oddane do użytku w gminie Trzcinica w latach 2008 - 2014.

Rok	Nowe budynki oddane do użytkowania	Nowe budynku oddane do użytkowania - mieszkalne	Powierzchnia użytkowa mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych (PKOB = 11) [m ²]	Budynki gospodarstw rolnych	Budynki przemysłowe	Powierzchnia użytkowa budynków przemysłowych [m ²]
2008	20	13	b.d.	3	1	1614
2009	17	11	b.d.	1	3	3868
2010	15	13	b.d.	5	0	0
2011	11	5	b.d.	2	0	0
2012	18	9	135,11	4	0	0
2013	23	16	144,81	4	1	3212
2014	22	16	133,31	1	2	7429
Średnia:	18	11,85	137,75*	2,85	1	2303,28

*średnia na podstawie trzech ostatnich lat.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Powyższa tabela ukazuje ruch budowlany na obszarze gminy Trzcinica. Obserwuje się stały przyrost liczby nowych budynków mieszkalnych realizowanych przez indywidualnego inwestora. W tabeli wykazano liczbę

oddanych do użytku nowych wolnostojących budynków mieszkalnych jednorodzinnych oraz ich średnią powierzchnię w latach 2012 - 2014. Corocznie powstaje również kilka budynków gospodarczych (związanych z produkcją rolniczą) oraz średnio jeden budynek produkcyjny.

4.1.3. Wnioski w zakresie potrzeb i możliwości ekonomicznych, środowiskowych i społecznych

Lokalizacja Gminy, w tym bliskie położenie względem miasta powiatowego oraz lokalnych ośrodków rozwoju produkcji ułatwia mieszkańcom gminy dojazd do pracy. Rozwijający się przemysł meblarski na terenie Gminy również stanowi miejsce zatrudnienia lokalnej społeczności. Wskazany jest dalszy rozwój przemysłu oraz wsparcie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. Ważną rolę w tym zakresie pełnią władze lokalne poprzez wyprzedzające przygotowanie terenu od strony formalnej (przeznaczenie terenu na cele aktywności gospodarczej w polityce przestrzennej, a następnie w planach miejscowych). Analizując oddawane do użytku budynki przemysłowe, ustalono że od 2008 r. średnio rocznie oddano do użytku 1 budynek produkcyjny. Można stwierdzić, że istnieje zapotrzebowanie na rozwój funkcji przemysłowych w gminie.

Obecnie zauważyć można poprawę sytuacji na rynku pracy, czego wyrazem jest spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Tendencja ta utrzymuje się od kilku lat. Najwyższą liczbę bezrobotnych w gminie Trzcinica odnotowano w 2011 roku (138 osób), w roku 2015 liczba ta stanowiła 83 osoby. Jest to kolejny rok spadkowej tendencji wskaźnika.

Gminę Trzcinica można ocenić jako korzystne miejsce do zamieszkania, gdzie sukcesywnie wzrasta poziom świadczonych usług obsługi ludności i gdzie zaspokajane są potrzeby jej mieszkańców. Mając na uwadze poprawę jakości życia mieszkańców, Gmina podejmuje działania zmierzające do poprawy warunków edukacji na poziomie przedszkolnym, szkoły podstawowej i gimnazjum. Wspomaga również osoby z problemami alkoholowymi oraz osoby wymagające wsparcia z racji innych problemów społecznych.

Wyrazem korzystnego postrzegania obszaru Gminy jako wyboru miejsca zamieszkania, w tym budowy domu, jest liczba nowych budynków mieszkalnych oddawanych corocznie do użytku. W ostatnich dwóch latach, liczba nowych budynków mieszkalnych jednorodzinnych oddanych do użytku wynosiła ok. 16 rocznie (średnia w ostatnich 7 latach - ok. 12 rocznie, z ostatnich 3 – ok. 14 rocznie). Dla osób osiedlających się na obszarze gminy Trzcinica należy zorganizować nowe miejsca pracy, co wskazano również we wnioskach do prognozy demograficznej.

4.2. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA GMINY TRZCINICA

4.2.1. Podstawa opracowania

Studia i analizy demograficzne są narzędziem wspomagającym budowę polityki przestrzenno – gospodarczej na różnym szczeblu podziału administracyjnego kraju. Szczególną rolę prognozie demograficznej przypisuje się na poziomie lokalnym, gdzie wiele decyzji podejmowanych obecnie może wpływać na jakość życia mieszkańców w przyszłości np. poprzez stworzenie możliwości dostępu do usług. Analiza zmian w strukturze wieku i płci ludności, procesach migracyjnych, prognozowanie liczby ludności, mogą stanowić podstawę budowy koncepcji rozwoju przestrzennego gminy.

Procesy demograficzne wiążą się ściśle z wieloma dziedzinami życia mieszkańców, wpływając na sytuację w zakresie szkolnictwa, pomocy społecznej oraz wskazują rzeczywiste zapotrzebowanie na nowe tereny budowlane z ukierunkowaniem na różne funkcje.

Wiele obszarów zarządzania w gminie, w tym polityka zarządzania oświatą, powinna opierać się na przewidywanej liczbie dzieci w poszczególnych kategoriach wiekowych. Na tej podstawie możliwe jest racjonalne planowanie przedsięwzięć w zakresie budowy lub modernizacji infrastruktury edukacyjnej, tworzenia nowych oddziałów szkolnych lub nowych typów szkół, czy też polityki w zakresie zatrudnienia kadry dydaktycznej.

4.2.2. Metodyka opracowania

Sporządzenie prognozy demograficznej dla gminy Trzcinica na lata 2015-2044 wymaga oceny obecnego stanu ludności i dotychczasowych trendów demograficznych, jak i określenia przewidywanych procesów i zmian struktury demograficznej.

W tym celu, na podstawie wskaźników demograficznych związanych z ruchem naturalnym ludności publikowanych przez GUS, danych z ewidencji ludności Urzędu Gminy Trzcinica, opracowano prognozę demograficzną ludności w gminie w perspektywie 30-letniej (do roku 2044).

Prognozę tę przygotowano w wariacie prognozy maksymalnej – pomigracyjnej, uwzględniającym zmiany w ruchu naturalnym, w urodzeniach i zgonach, oraz zmiany wynikające z utrzymania trendów ruchu wędrówkowego ludności na poziomie obserwowanym w latach 1995 – 2014.

4.2.3. Analiza zmian liczby ludności w gminie Trzcinica oraz analiza podstawowych wskaźników demograficznych

Na podstawie informacji zawartymi w Banku Danych Lokalnych GUS, liczba ludności gminy Trzcinica na koniec 2014 r. wynosiła 4.898 osób (tab. 8), w tym mężczyźni stanowili 2 453, a kobiety 2 445. Na 100 mężczyzn zamieszkałych w gminie na koniec 2014 r. przypadało ok. 100 kobiet.

Tabela 8. Liczba ludności w gminie Trzcinica w latach 1995 – 2014.

Lp.	Rok	Liczba ludności - stan w dniu 23.XI:		Saldo liczby ludności ogółem w stosunku do roku poprzedzającego
		ogółem	w tym kobiety	
1.	1995	4755	2439	-
2.	1996	4746	2428	-9
3.	1997	4748	2421	+2
4.	1998	4791	2453	+43
5.	1999	4733	2399	-58
6.	2000	4748	2403	+15
7.	2001	4727	2384	-21
8.	2002	4718	2375	-9
9.	2003	4730	2369	+12
10.	2004	4713	2347	-17
11.	2005	4689	2337	-24
12.	2006	4699	2343	+10
13.	2007	4741	2364	+42
14.	2008	4767	2381	+26
15.	2009	4779	2382	+12
16.	2010	4829	2422	+50
17.	2011	4861	2433	+32
18.	2012	4879	2435	+18
19.	2013	4896	2448	+17
20.	2014	4898	2445	+2
21.	Saldo liczby ludności ogółem w latach 1995-2014:			+143

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS.

Dane zestawione w tabeli powyżej ukazują wzrost liczby mieszkańców gminy Trzcinica w ostatnich 20 latach. Wyjątek stanowią lata 1996, 1999, 2001, 2002, 2004, 2005, w których odnotowano spadek liczby ludności względem roku poprzedniego od maksymalnie 58 osób w roku 1999 do 9 osób w roku 1996 i 2002.

Na przestrzeni analizowanych lat (1995 – 2014), nastąpił wzrost liczby ludności w gminie o 143 osoby. W odniesieniu do stanu liczby ludności ogółem w gminie w 1995 r., wzrost ten wynosi ok. 3,0 %.

Średni wzrost liczby mieszkańców obserwowany corocznie w Gminie, wynosił w analizowanym okresie, ok. 7 osób. Należy jednak zauważyć pewną tendencję obserwowaną od 2006 r. Począwszy od tego roku,

w kolejnych analizowanych latach, nie obserwuje się już w Gminie ujemnego salda ludności ogółem w stosunku do roku poprzedniego (dodatnie saldo liczby ludności w Gminie wynosi średnio rocznie 22 osoby w latach 2006-2014). Analiza rozmieszczenia ludności w Gminie wskazuje, że najbardziej zaludnione wsie to: Trzcínica i Laski.

Tabela 9. Liczba ludności w miejscowościach i sołectwach w Gminie Trzcínica w latach 1999, 2005, 2009, 2014, 2015.

Lp.	Miejscowości	Rok				
		1999	2005	2009	2014	2015
1.	Sołectwo Trzcínica	1181	1208	1261	1313	1323
a.	Trzcínica	1027	1055	1101	1158	1163
b.	Siemionka	99	87	92	81	85
c.	Aniołka Druga	36	46	44	49	51
d.	Jelenia Głowa	19	20	24	25	24
2.	Sołectwo Aniołka Pierwsza	145	134	133	138	137
a.	Aniołka Pierwsza	74	71	68	70	69
b.	Aniołka Parcele	37	30	30	38	38
c.	Ignacówka Pierwsza	34	33	35	30	30
3.	Smardze	360	341	351	341	336
4.	Sołectwo Piotrówka	396	380	371	365	368
a.	Piotrówka	390	369	360	353	356
b.	Różyczka	6	11	13	12	12
5.	Sołectwo Pomiany	234	233	228	235	230
a.	Pomiany	211	214	208	208	204
b.	Kwasielina	23	19	20	27	26
6.	Sołectwo Kuźnica Trzcínska	234	224	213	219	220
a.	Kuźnica Trzcínska	234	224	213	219	220
7.	Sołectwo Wodziczna	636	632	616	603	607
a.	Wodziczna	400	385	378	370	373
b.	Ignacówka Druga	18	15	19	19	19
c.	Ignacówka Trzecia	105	109	103	104	103
d.	Teklin	84	91	85	86	88
e.	Dzierżąznik	29	32	31	24	24
8.	Sołectwo Laski	1628	1637	1652	1666	1661
a.	Laski	1258	1259	1288	1268	1264
b.	Laski- Tartak	4	5	5	5	5
c.	Borek	124	114	109	119	118
d.	Granice	145	166	161	181	182
e.	Nowa Wieś	97	93	89	93	92
Razem:		4814	4789	4825	4880	4882

Źródło: Gmina Trzcínica

W latach 1999- 2015 znaczny wzrost liczby ludności nastąpił w osiedlach Granice (25,51 %), Trzcínica (13,24 %), Aniołka Druga (II) (41,66 %). Niewielki wzrost liczby osób zamieszkałych nastąpił w osiedlach

Laski (6 osób), Teklin (4 osoby), Jelenia Głowa (5 osób), Różyczka (6 osób), Kwasielina (3 osoby) odpowiednio 0,47 %, 4,76 %, 26,31 %, 50,00 % i 11,30 %. Rozpatrując zmiany liczby ludności zamieszkałej w poszczególnych miejscowościach, można zauważyć, że w mniejszych osadach liczba ludności jest zazwyczaj stabilna z niewielką tendencją spadkową. Tendencja taka utrzymuje się w osadach: Aniołka Pierwsza (I), Aniołka Parcele, Ignacówka Pierwsza, Ignacówka Druga, Ignacówka Trzecia, Laski- Tartak, Borek, Nowa Wieś. Znaczny spadek liczby ludności w latach 1999 – 2015 odnotowano w miejscowościach: Siemionka (-14), Smardze (-24), Piotrówka (-34), Pomiany (-7), Kuźnica Trzcńska (-14), Wodziczna (-27), Borek (-6).

Można stwierdzić, że najbardziej rozwojowe miejscowości w gminie Trzcinica pod względem przyrostu liczby ludności to: Trzcinica (+136 osób), Granice w sołectwie Laski (+ 37 osób), Aniołka Druga w sołectwie Trzcinica (+ 15 osób). W mniejszym stopniu obserwuje się rozwój samej miejscowości Laski (+6 osób).

Można założyć, że tendencja przyrostu liczby mieszkańców w osiedlach utrzyma się na podobnym poziomie, a dalszy rozwój przestrzenny zabudowy mieszkaniowej będzie dotyczył przede wszystkim wsi Trzcinica oraz Laski - Granice w rejonie Osiedla Nowego.

Analiza danych dotyczących liczby ludności w Gminie w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym (18-59 lat kobiety, 18-64 lat mężczyźni) i poprodukcyjnym na koniec 2014 r. ukazuje znaczną przewagę liczby ludności w wieku produkcyjnym (tab. 10).

Tabela 10. Struktura wieku ludności na dzień 23 XI 2014 r. z podziałem na grupy w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.

Lp.	Liczba ludność	w wieku:		
		przedprodukcyjnym 17 lat i mniej	produkcyjnym 18-59 lat kobiety 18-64 lat mężczyźni	poprodukcyjnym
1.	4898	1003	3078	817
2.	Udział procentowy w liczbie ludności ogółem w gminie [%]	20,48	62,84	16,68
3.	Udział procentowy w liczbie ludności ogółem w województwie [%]	19,21	63,13	17,66

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS.

Tabela powyżej pozwala również ustalić współczynnik obciążenia ekonomicznego, czyli liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym.

O korzystnej wartości wskaźnika możemy mówić przy stosunku 70/100, gdy tym czasem w gminie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 59 w wieku przed- i poprodukcyjnym.

Z punktu widzenia prognozy ważne są zmiany w strukturze ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym na przestrzeni kilkudziesięciu lat. W okresie 1995 – 2014 zauważalny jest spadek udziału liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz wzrost udziału liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (tab. 11).

Tabela 11. Struktura wieku ludności gminy Trzcinica w latach 1995–2014, w rozbięciu na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny

Lp.	Rok	Liczba ludności w wieku:/ udział procentowy					
		przedprodukcyjnym 17 lat i mniej	%	produkcyjnym 18-59/64	%	poprodukcyjnym	%
1.	1995	1424	29,95	2602	54,72	729	15,33
2.	1996	1401	29,52	2629	55,39	716	15,09
3.	1997	1370	28,85	2665	56,13	713	15,02
4.	1998	1354	28,26	2724	56,86	713	14,88

5.	1999	1331	28,12	2685	56,73	717	15,15
6.	2000	1317	27,74	2712	57,12	719	15,14
7.	2001	1274	26,95	2749	58,16	704	14,89
8.	2002	1233	26,13	2787	59,07	698	14,79
9.	2003	1197	25,31	2823	59,68	710	15,01
10.	2004	1163	24,68	2841	60,28	709	15,04
11.	2005	1107	23,61	2867	61,14	715	15,25
12.	2006	1094	23,28	2886	61,42	719	15,30
13.	2007	1077	22,72	2949	62,20	715	15,08
14.	2008	1065	22,34	2983	62,58	719	15,08
15.	2009	1037	21,70	3034	63,49	708	14,81
16.	2010	1052	21,79	3059	63,35	718	14,87
17.	2011	1041	21,42	3078	63,32	742	15,26
18.	2012	1027	21,05	3094	63,41	758	15,54
19.	2013	1014	20,71	3093	63,17	789	16,12
20.	2014	1003	20,48	3078	62,84	817	16,68

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS.

Na przestrzeni lat 1995–2014 obserwujemy spadek udziału ludności w ogólnej liczbie mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) z 29,59 % do 20,48 % i wzrost udziału grupy produkcyjnej (18 – 59/64) z 54,72 % do 62,84 % oraz niewielki wzrost grupy poprodukcyjnej z 15,33 % do 16,68 %. Taka tendencja zmian w strukturze wieku ludności wiąże się ze zmniejszeniem liczby uczniów na poziomie szkoły podstawowej oraz gimnazjalnym. Zwiększenie liczby osób w wieku produkcyjnym wiąże się ze zwiększonym popytem na miejsca pracy, a stały wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym wiąże się ze zwiększoną potrzebą opieki nad ludźmi starszymi.

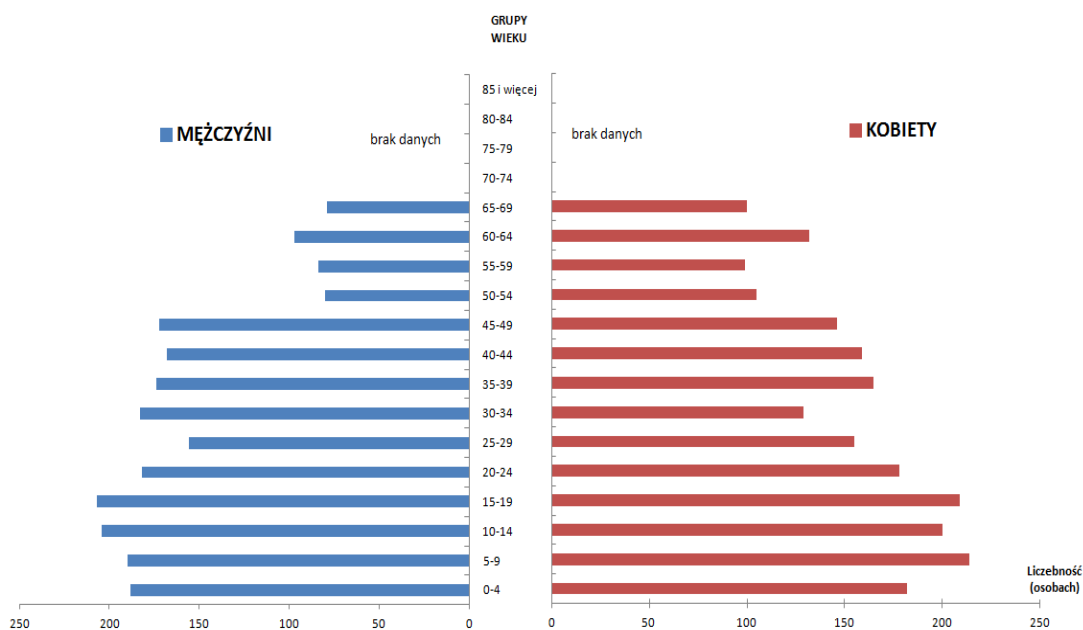
Ważne miejsce w analizach demograficznych zajmują struktury ludnościowe w rozbiciu na grupy wiekowe. Analizując szczegółowo strukturę wieku ludności grupy przedprodukcyjnej na przestrzeni lat 1995–2014, można stwierdzić, że nastąpił znaczny spadek liczby ludności w grupach wiekowych 0–4, 5–9, 10-15 i 14-19 (tab. 12).

Tabela 12. Szczegółowa struktura ludności wg. wybranych grup wieku w roku 1995, 2000, 2005, 2010 i 2014

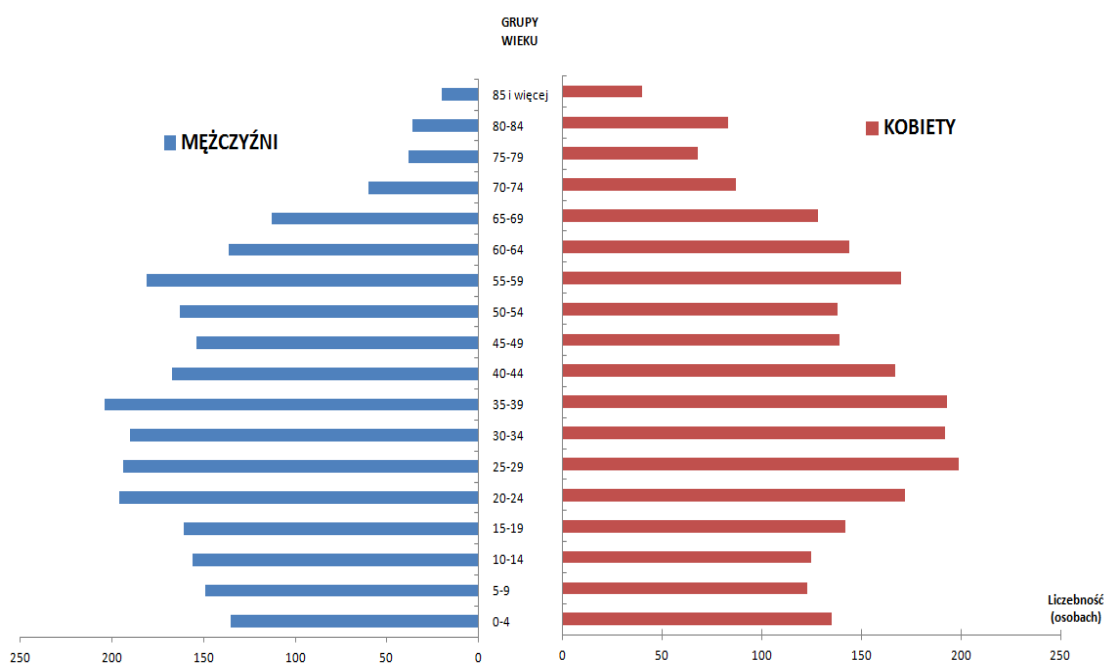
Rok	Liczba mieszkańców ogółem/ udział procentowy	w wieku:			
		0-4	5-9	10-14	15-19
1995	4755	370	404	404	416
	100,0	7,8	8,5	8,5	8,7
2000	4748	299	362	407	407
	100,0	6,3	7,6	8,6	8,6
2005	4689	246	280	352	391
	100,0	5,2	6,0	7,5	8,3
2010	4829	282	267	298	354
	100,0	5,8	5,5	6,2	7,3
2014	4898	270	272	281	303
	100,0	5,5	5,6	5,7	6,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS.

Analizując liczbę osób o jaką zmniejszyły się poszczególne grupy wiekowe na przestrzeni lat 1995 – 2014 ustalono, że grupa wiekowa 0–4 zmniejszyła się o 100 osób, grupa 5–9 lat o 132, w grupa 10-15 lat o 123, a w grupa wiekowa 14-19 lat zmniejszyła się o 113 osób (z 416 do 303 osób) – wykres 1, 2. Zmiany te wpływają na zmniejszenie zapotrzebowania na infrastrukturę oświatową, w tym na ukształtowanie sieci przedszkolnej, szkół podstawowych i gimnazjalnych.

Wykres 1. Piramida wieku i płci w gminie Trzcinnica w roku 1995. Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS.

Wykres 2. Piramida wieku i płci w gminie Trzcinnica w roku 2014. Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS.

Piramidy ludności według wieku i płci przybierają różne kształty - w 1995 r. zbliżony do trójkąta równobocznego, w 2014 – kształt zbliżony do dzwonu. W pierwszym przypadku wykres charakteryzuje społeczeństwo młode, którego cechą jest stały wzrost liczby ludności, w przypadku drugim – liczba urodzeń równa jest liczbie zgonów, a każdy następny rocznik urodzeń zbliżony jest pod względem liczby do poprzedniego.

Przemiany gospodarcze na obszarze kraju powodujące m.in. przekształcenia własnościowe w gospodarce, brak równowagi na rynku pracy, obniżenie potencjału przemysłowego części obszarów regionu oraz przede wszystkim zmiana modelu rodziny, spowodowały nieodwracalne przekształcenia mające wyraz także w wielkości i natężeniu przyrostu naturalnego. Sprawdzają się prognozy demograficzne, zakładające ujemny przyrost naturalny dla kraju. Podstawowe dane demograficzne dla Gminy w zakresie przyrostu naturalnego, urodzeń i zgonów oraz migracji zestawiono w tabeli 13.

Tabela 13. Przyrost naturalny i saldo migracji w gminie Trzcinica w latach 1995-2014.

Lp.	Rok	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Saldo migracji:			Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców
					ogółem	w tym wewnętrznych	w tym zagranicznych	
1.	1995	67	45	22	6	6	0	4,63
2.	1996	56	55	1	1	1	0	0,21
3.	1997	66	43	23	-25	-24	-1	4,84
4.	1998	73	41	32	9	9	0	6,68
5.	1999	62	58	4	-11	-11	0	0,84
6.	2000	65	40	25	-26	-24	-2	5,26
7.	2001	48	46	2	-26	-27	1	0,42
8.	2002	54	55	-1	-20	-20	0	-0,21
9.	2003	57	35	22	-21	-22	1	4,65
10.	2004	54	47	7	-18	-19	1	1,48
11.	2005	43	43	0	-16	-16	0	0
12.	2006	58	44	14	6	6	0	2,98
13.	2007	48	45	3	11	11	0	0,63
14.	2008	69	53	16	16	13	3	3,35
15.	2009	46	62	-16	9	9	0	-3,35
16.	2010	48	46	2	6	6	0	0,41
17.	2011	56	41	15	17	17	0	3,08
18.	2012	65	49	16	-17	-18	1	3,28
19.	2013	44	44	0	2	2	0	0
20.	2014	50	38	12	4	8	-4	2,45
21.	Razem	1129	930	199	-93	-93	0	2,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS.

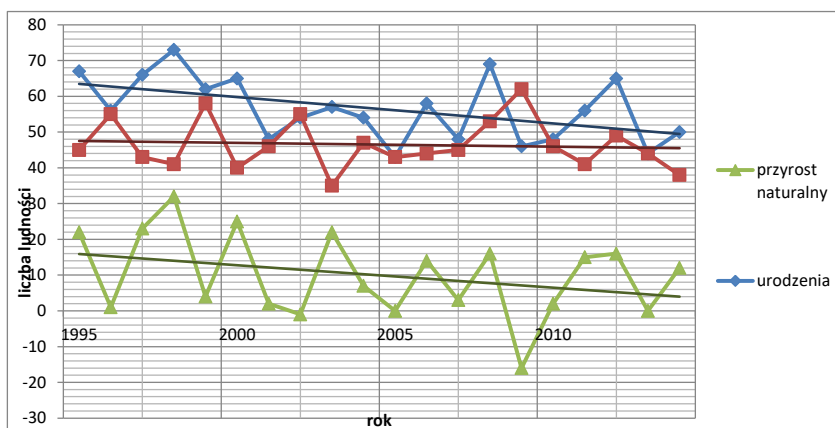
Liczba urodzeń żywych w Gminie utrzymuje się na stałym poziomie od 2005 r. (średnio 56 dzieci rocznie). W poszczególnych 5-letnich średnioroczna liczba urodzeń kształtowała się następująco:

- 1995–1999 - 65 osób,
- 2000–2004 - 56 osób,
- 2005–2009 - 53 osoby,
- 2010–2014 - 53 osoby.

Powyższe zestawienie wskazuje na spadek urodzeń w latach 1995-2004 oraz stabilizację wskaźnika w kolejnych okresach 5-letnich.

Zgony w okresie 1995 – 2014 utrzymują się na stałym poziomie z niewielką tendencją spadkową. Średnioroczna liczba zgonów wynosi 47 osób rocznie. W poszczególnych 5-letnich średnioroczna liczba zgonów rocznie kształtowała się następująco:

- 1995–1999 - 48 osób,
- 2000–2004 - 56 osób,
- 2005–2009 - 49 osób,
- 2010–2014 - 44 osoby (wykres 3).

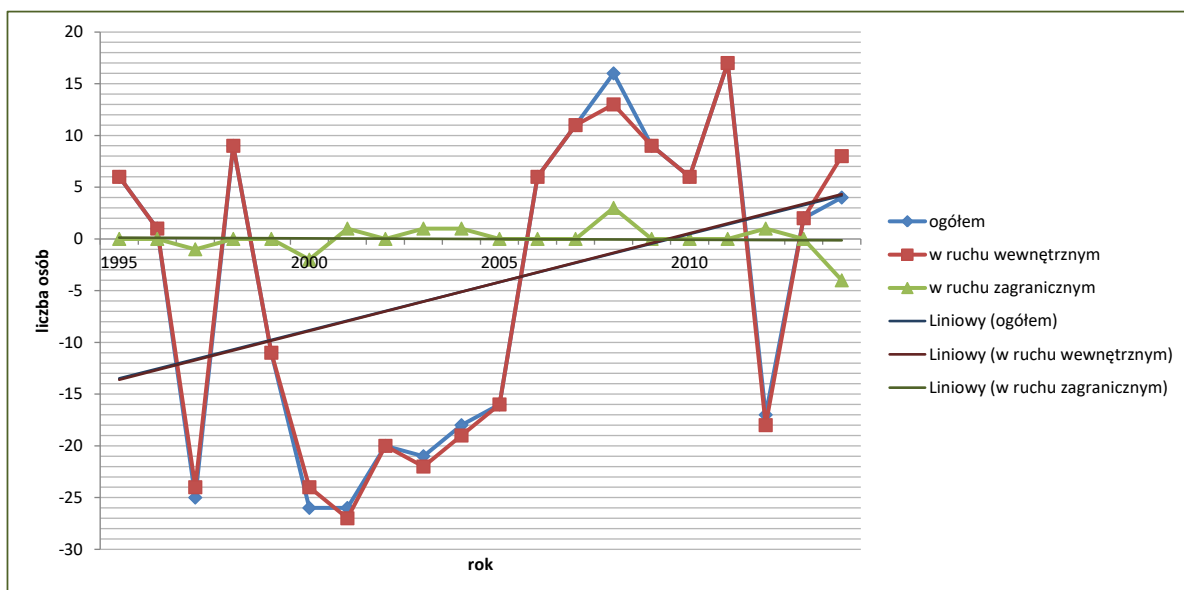

Wykres 3. Wskaźnik przyrostu naturalnego w gminie Trzcinica w latach 1995 - 2014 z linią trendu.
Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS.

Przyrost naturalny w Gminie analizowany od 1995 r. do 2014 r. wynosi rocznie średnio 10 osób. Analiza danych liczbowych dotyczących przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców na obszarze gminy ukazała tendencję spadkową wskaźnika przy znacznych wahaniami rocznych (średnia wartość wskaźnika wynosi 2,08 ‰). Należy jednak zauważyć, że wskaźnik ten ukazuje dodatni przyrost naturalny prawie we wszystkich analizowanych latach, poza rokiem 2002 i rokiem 2009 (wskaźnik przyrostu naturalnego ujemny) oraz rokiem 2005 i rokiem 2015 (wskaźnik przyrostu naturalnego zerowy).

Wskaźnik przyrostu naturalnego, wg skali D.J. Bogue'a do tworzenia klas wielkości, świadczy o niskim przyroście naturalnym w latach 1995-2014. O umiarkowanej wielkości wskaźnika mówimy w przypadku wielkości wskaźnika 5-10‰.

Niekorzystnie dla Gminy wypada wskaźnik migracji ludności w latach 1995-2014. Saldo migracji ustalone ogółem w okresie analiz wynosi -93 osoby, w tym zjawisko to dotyczy głównie ruchu wewnętrznego. Corocznie, średnio z obszaru Gminy odpływa 5 osób (wykres 4). Należy dodać, że w ostatnich latach: 2006 – 2014 saldo ujemne zarejestrowano jedynie w 2012 roku, stąd należy założyć, że w kolejnych latach saldo migracji utrzyma się średnio na poziomie 5 osób napływających na obszar Gminy. Taką tendencję zmian ukazuje linia trendu dla migracji ogółem, która w ostatnim okresie wznosi się właśnie do poziomu 5 osób.

Wykres 4. Migracje ludności w latach 1995 – 2014 w gminie Trzcinica z liniami trendu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS.

Migracje w ruchu zagranicznym właściwie w niewielkim stopniu dotyczą gminy i uzależnione są od wielu czynników, w tym głównie ekonomicznych, stąd obserwuje się tu znaczne wahania w zależności od sytuacji ekonomicznej regionu oraz możliwości zatrudnienia poza krajem.

Obserwacja zmian liczby ludności na 1000 mieszkańców w latach 2002 – 2014 w gminie Trzcinica pozwala stwierdzić, że wysokość wskaźnika jest dość różnorodna i wynosi od -3,3 do 4,6 (tab. 14, wykres 5). Średnią wartość wskaźnika ustalono na poziomie 1,43, co ukazuje nieznaczny wzrost liczby ludności w kolejnych latach w Gminie - na poziomie ok. 7 osób rocznie. W zakresie analizowanego wskaźnika, gmina wypada bardzo korzystnie, na tle całego regionu północno - zachodniego.

Tabela 14. Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców w latach 2002-2014 w gminie Trzcinica oraz w regionie północno - zachodnim.

Lp.	Jednostka terytorialna	Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców w roku:												
		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1.	Region północno - zachodni	0,7	0,6	0,8	1,1	1,2	1,6	2,2	2,0	2,0	1,3	1,1	0,4	0,9
2.	Gmina Trzcinica	-0,2	4,6	1,5	0,0	3,0	0,6	3,4	-3,3	0,4	3,1	3,3	0,0	2,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS.

Wykres 5. Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców w gminie Trzcinica w latach 2002 – 2014 z prognozowaną linią trendu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS.

W zakresie analizowanego wskaźnika, prognozowana linia trendu ukazuje stałą wartość linii trendu dla obszaru gminy Trzcinica. Prognozuje się dodatnią wartość zmian liczby ludności – stały wzrost liczby ludności na 1000 mieszkańców biorąc pod uwagę analizowane wcześniej wskaźniki demograficzne.

4.2.4. Prognoza demograficzna gminy Trzcinica do 2044 roku

Prognozę demograficzną dla gminy Trzcinica wykonano w wariantcie prognozy maksymalnej – pomigracyjnej, uwzględniająca zmiany w ruchu naturalnym (urodzeniach i zgonach) oraz zmiany wynikające z utrzymania trendów ruchu wędrownego ludności na poziomie obserwowanym w latach 1995 – 2014.

Wykonana prognoza demograficzna, zakłada kontynuację scenariusza zdarzeń i procesów demograficznych z ostatnich lat, tzn. przewiduje dalszy przyrost ludności z tytułu dodatniego przyrostu naturalnego (nadwyżka urodzeń nad zgonami) oraz w przypadku prognozy pomigracyjnej, utrzymanie się nadwyżki napływu nad odpływem mieszkańców z gminy.

W gminie Trzcinica, w latach 1995-2014, obserwuje się stały wzrost liczby ludności, wynikający głównie z dodatniego przyrostu naturalnego na poziomie 10 osób rocznie oraz dodatniego salda migracji na poziomie 5 osób rocznie – tendencja z ostatnich lat (2006-2014). Prorodzinna polityka rządu skłania do przyjęcia w najbliższych 5 latach przyrostu naturalnego na poziomie 15 osób rocznie, w kolejnym 5-leciu na poziomie 12 osób, a następnie powrót do wskaźnika przyrostu naturalnego na poziomie 10 osób.

Założony okres prognozy (30 lat) wynika z przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wg których na etapie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dokonując bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, formułuje się, na pierwszym etapie m.in. na podstawie prognoz demograficznych maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy. Określając zaś zapotrzebowanie na nową zabudowę bierze się pod uwagę perspektywę nie dłuższą niż 30 lat.

Procesy demograficzne w gminie Trzcinica do 2044 roku będą charakteryzowały się następującymi zjawiskami:

- tendencją do utrzymania się na stałym poziomie liczby urodzeń z niewielką tendencją wzrostową w najbliższych 10 latach,
- tendencją do utrzymania się na stałym poziomie liczby zgonów,
- niewielkim, dodatnim przyrostem naturalnym,

- dodatnim saldem migracji,
- utrzymaniem się przyrostu rzeczywistego ludności na stałym poziomie z niewielką tendencją wzrostową.

Wariant maksymalny prognozy demograficznej zakłada, że rozwój populacji gminy oprócz składników ruchu naturalnego kształtować będą migracje. W wariancie pomigracyjnym – maksymalnym, założono utrzymanie wskaźników migracji z ostatnich lat (2006 – 2014), a więc dodatniego salda migracji na poziomie 5 osób rocznie. Wykonana prognoza demograficzna dla gminy Trzcinica, zakłada kontynuację scenariusza zdarzeń i procesów demograficznych, tzn. przewiduje dodatni przyrost naturalny i stały napływ liczby ludności na obszar gminy.

Przyjmując założenia w wariancie optymistycznym (prognozy maksymalnej – pomigracyjnej), dla urodzeń żywych oraz współczynnika migracji, przewiduje się następujące wielkości urodzeń w latach 2015 – 2044 (tab. 15).

Tabela 15. Prognozowany przyrost naturalny oraz saldo migracji w latach 2015-2044 w gminie Trzcinica.

Okres	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Przyrost naturalny	Saldo migracji ogółem	Saldo migracji ogółem
1.	2015-2019	310	230	80	25
2.	2020-2024	285	225	60	25
3.	2025-2029	275	225	50	25
4.	2030-2034	285	235	50	25
5.	2035-2039	290	235	55	25
6.	2040-2044	275	230	45	25
7.	Razem	1710	1380	330	150

Źródło: opracowanie własne

Prognozowane wartości wskaźników ustalono na podstawie linii trendu dla liczby zgonów oraz liczby urodzeń. W Gminie obserwuje się stabilizację liczby zgonów. Liczba urodzeń nie jest stabilna, zauważalne są duże zmiany w wartościach obserwowane w odstępach 5-7 letnich, co także uwzględniono w tabeli powyżej. Dodatkowo w pierwszym 5-leciu uwzględniono rządowy program wspierania rodzin 500⁺. W prognozie nie przewidziano dalszego zmniejszania się liczby urodzeń ze względu na politykę prorodzinną państwa.

Prognozowana linia trendu dla migracji ujawniła, że na terenie gminy Trzcinica saldo migracji ogółem jest obecnie dodatnie, a linia trendu wznosi się w ostatnim okresie do poziomu 5 osób. Stąd przyjęto, że w kolejnych latach saldo migracji utrzyma się średnio na poziomie 5 osób napływających na obszar Gminy. Ostatecznie, ustalenie wielkości wskaźników pozwoliło na określenie prognozowanej liczby ludności w gminie Trzcinica do roku 2044 (tab. 16).

Tabela 16. Prognozowana liczba ludności w gminie Trzcinica do roku 2044 na podstawie przewidywanego ruchu naturalnego i wędrownego ludności.

Lp.	Okres	Przyrost naturalny	Saldo migracji ogółem	Prognozowany wzrost liczby mieszkańców	Liczba ludności na koniec okresu, przy założeniu, że liczba mieszkańców na koniec 2014 r. wynosi: 4 898 osób
1.	2015-2019	80	25	105	5 003
2.	2020-2024	60	25	85	5 088
3.	2025-2029	50	25	75	5 163

4.	2030-2034	50	25	75	5 238
5.	2035-2039	55	25	80	5 318
6.	2040-2044	45	25	70	5 388
7.	Razem:	340	150	490	

Źródło: opracowanie własne.

W 2044 r. szacowana liczba mieszkańców gminy wyniesie 5 388 osób, co daje wzrost o 490 osób w stosunku do stanu z 31.12.2014 r. Z analizy wynika, że liczebność populacji Gminy w najbliższych 30 latach zwiększy się o ok. 10,00 %.

Prognozowana zmiana liczby mieszkańców na 1000 osób w gminie, w odniesieniu do wartości wskaźnika w latach 1995-2014 wzrasta, co związane jest przede wszystkim z prognozowaną stabilizacją liczby urodzin i ze stałym dodatnim saldem migracji na obszarze Gminy.

4.2.5. Wnioski uwzględniające studia i prognozy demograficzne

Sporządzone analizy demograficzne wskazują na stabilną sytuację demograficzną gminy Trzcinica, biorąc pod uwagę dodatni przyrost naturalny oraz tendencję wzrostową salda migracji (dodatni trend). Jednocześnie zmniejsza się liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, głównie na rzecz mieszkańców w wieku produkcyjnym, w mniejszym stopniu na rzecz mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Wynika to również ze struktury wieku osób przybywających na obszar gminy. Ustalono, że wśród przybywających na obszar gminy znaczną część stanowią osoby w wieku produkcyjnym.

W wyniku przeprowadzonych analiz ustalono, że w roku 2044 szacowana liczba mieszkańców gminy wyniesie 5 388 osób, co daje wzrost o 490 osób w stosunku do stanu z 31.12.2014 r. Z analizy wynika, że liczebność populacji Gminy w najbliższych 30 latach zwiększy się, a tym samym prognozuje się zapotrzebowanie na tereny budowlane, w obrębie których możliwa będzie realizacja indywidualnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz usług związanych z podnoszeniem jakości życia mieszkańców i miejsc lokalizacji zakładów produkcyjnych.

Prognoza do 2044 r. pozwala na ukazanie kilku najważniejszych wniosków dla polityki społeczno – gospodarczej gminy:

- malejąca liczba dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat) może ułatwić powszechne objęcie ich formą opieki przedszkolnej i wskazuje na brak potrzeby stwarzania nowych placówek przedszkolnych,
- malejąca liczba młodzieży w wieku szkoły podstawowej (7-12 lat) i zmniejszenie liczby młodzieży w wieku szkoły gimnazjalnej będzie sprzyjać polepszeniu jakości nauczania i poprawie warunków nauczania (racjonalizacja sieci szkolnej),
- przyrost liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym stwarza potrzeby w zakresie nowych miejsc prac oraz w zakresie mieszkalnictwa, czego wyrazem w polityce przestrzennej gminy winno być wskazanie nowych terenów rozwoju mieszkalnictwa indywidualnego oraz nowych terenów aktywności gospodarczej,
- udział ludności w wieku emerytalnym wzrasta, co wymaga działań na rzecz ochrony zdrowia i opieki społecznej.

4.3. ANALIZA MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH

4.3.1. Analiza możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej

Na obszarze gminy sukcesywnie poprawie ulega stan dróg oraz dostępność komunikacyjna. Sporą część wydatków majątkowych gminy stanowią wydatki inwestycyjne na drogi gminne publiczne (tab. 17, 18).

Tabela 17. Dochody i wydatki budżetu gminy Trzcinica ogółem w latach 2008-2014.

Lp.	rok	Dochody budżetu gminy ogółem (w zł)	Dochody własne ogółem (w zł)	Wydatki budżetu gminy ogółem (w zł)	Udział wydatków na drogi publiczne w wydatkach ogółem
1.	2008	11 756 306,36	4 080 344,01	10 761 796,27	6,7
2.	2009	11 185 598,11	3 131 887,06	11 948 705,97	6,1
3.	2010	11 898 081,51	3 495 102,11	12 570 503,06	5,1
4.	2011	12 810 078,10	3 757 299,34	16 576 669,60	3,6
5.	2012	17 242 231,41	4 907 034,03	16 777 448,63	2,7
6.	2013	15 885 523,10	4 901 305,47	13 972 706,77	8,4
7.	2014	14 902 592,50	4 960 491,42	15 139 913,12	5,4

Źródło: opracowanie własne.

Gmina aktywnie działa w zakresie pozyskiwania środków z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych. Wśród inwestycji dofinansowanych z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich Programu znalazły się m.in. sieci wodno – kanalizacyjne, w kwocie 3 423 682,97 zł w latach 2008 - 2012.

Obecnie Gmina aktywnie działa w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych, w tym w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego WRPO. Obecnie złożono, lub pozostają w trakcie przygotowania następujące wnioski:

- w ramach działania 3.2 Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym WRPO, zadanie „Kompleksowa modernizacja energetyczna wraz z zastosowaniem inteligentnego zarządzania energią i wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w Zespole Szkół w Laskach.”;
- w poddziałanie 9.3.1 Inwestowanie w rozwój infrastruktury przedszkolnej WRPO, zadanie „Przebudowa z rozbudową przedszkola w miejscowości Laski”;
- w poddziałanie 4.3.1 Gospodarka wodno-ściekowa WRPO, zadanie „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami, remont i rozbudowa kanalizacji deszczowej, wymiana i rozbudowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami i odbudową dróg w miejscowości Trzcinica”.

Gmina przeznaczająca sporą część dochodów na utrzymanie, budowę lub przebudowę dróg gminnych (tab. 18).

Tabela 18. Wydatki gminy Trzcinnica według działów w zł (tylko działy na które poniesiono wydatki).

Lp.	Działy	2013	2014
1.	Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	349 072,32	555 031,11
2.	Dział 400 – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	210 821,57	237 710,03
3.	Dział 600 - Transport i łączność	1 177 635,04	819 317,82
4.	Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	362 418,56	342 642,07
5.	Dział 710 - Działalność usługowa	33 074,99	40 255,00
6.	Dział 750 - Administracja publiczna	1 901 771,31	1 903 691,81
7.	Dział 751 - Urzędy naczelnych org. władzy państwowej, kontr. i ochr. prawa oraz sądownictwa	803,40	27 035,56
8.	Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	137 220,70	231 171,61
9.	Dział 757 - Obsługa długu publicznego	146 971,32	108 092,52
10.	Dział 801 - Oświata i wychowanie	6 257 145,50	6 658 370,86
11.	Dział 851 - Ochrona zdrowia	69 374,72	59 296,22
12.	Dział 852 - Pomoc społeczna	2 194 138,77	2 269 266,23
13.	Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	106 089,74	44 338,57
14.	Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	71 750,76	88 785,92
15.	Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	570 806,58	627 160,99
16.	Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	249 013,50	544 603,64
17.	Dział 926 - Kultura fizyczna	134 597,99	583 143,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Dział 600 – Transport i łączność obejmuje przede wszystkim budowę i przebudowę dróg gminnych, modernizację dróg istniejących, budowę parkingów gminnych. Na podstawie powyższych danych oraz planu wydatków majątkowych na 2016 r., można przyjąć minimum kosztów ponoszonych na budowę i rozbudowę dróg na poziomie ok. 300 000,00 zł rocznie.

W 2016 roku zaplanowano budowę dróg w Kuźnicy Trzeńskiej, Wodzicznej (kierunek Kwasielina), Laskach Osiedle Nowe. Zmodernizowane zostaną ulice Piaskowa, Połna, Zacisze, Leśna w Trzcinnicy oraz drogi Aniołka Pierwsza (odcinek leśny), Piotrówka (kierunek Hanobry). Wybudowane zostaną mijanki na drodze Pomiany - Krok oraz most w miejscowości Piła. Wykonany zostanie chodnik przy Domu Ludowym w Smardzach oraz na ulicy Kościelnej w Laskach.

Wraz z rozwojem terenów budowlanych planowana jest budowa następujących połączeń komunikacyjnych, których przebieg ustalony jest w planach miejscowych:

1) W miejscowości Trzcinnica:

- drogi gminne klasy D – dojazdowe, planowane do realizacji w południowej części miejscowości Trzcinnica (na południe od ul. Kwiatowej), o długości 300 m i 160 m,
- droga gminna klasy D – dojazdowa planowana jako połączenie ul. Spokojnej z ul. Kościelną, o długości ok. 310 m,
- droga gminna klasy D – dojazdowa, przedłużenie ul. Kościelnej, o długości 375 m,
- droga gminna klasy D- dojazdowa, ul. Wierzbowa na odcinku 735 m,
- droga gminna klasy D-dojazdowa, ul. Młyńska w kierunku północnym od ul. Kś. Białka na odcinku 100 m.

2) **W miejscowości Laski:**

- drogi gminne klasy D- dojazdowe w rejonie osiedla Laski - Borek, o długości: 950 m, 130 m, 130 m, 110 m, 315 m (łącznie 1635 m),
- droga gminna klasy D- dojazdowa, w rejonie ul. Parkowej na odcinku ok. 330 m,
- droga gminna klasy D- dojazdowa, ul. Czereśniowa w kierunku torów kolejowych na odcinku ok. 85 m,
- droga gminna klasy D- dojazdowa, ul. Wierzbowa na odcinku 225 m, (połączenie z drogą zlokalizowaną na obszarze wsi Trzcinica).

Orientacyjny koszt budowy nowych dróg gminnych, których realizacja związana jest z uruchomieniem nowych terenów inwestycyjnych, oszacowano w tabeli poniżej (tab. 19).

Tabela 19. Potencjalne koszty budowy projektowanych publicznych dróg gminnych o konstrukcji betonowej oraz asfaltowej wraz z oświetleniem oraz oznakowaniem wg cen katalogowych.

Lp.	Lokalizacja drogi	Długość drogi / przyjęta szerokość utwardzenia [m]	Kosztorys budowy drogi Konstrukcja betonowa wraz z oświetleniem [w zł]	Kosztorys budowy drogi Konstrukcja asfaltowa wraz z oświetleniem [w zł]	Koszt budowy 1m ² drogi o nawierzchni betonowej/ asfaltowej [w zł]
1.	Trzcinica –południowa części miejscowości Trzcinica	300 / 5	288 900,90	283 729,42	192.60 zł/m ² / 189.15 złm ²
2.	Trzcinica –południowa części miejscowości Trzcinica	160 / 5	154 080,48	151 322,36	192.60 zł/m ² / 189.15 złm ²
3.	Trzcinica - połączenie ul. Spokojnej z ul. Kościelną,	310 / 5	213 421,02	205 832,10	192.60 zł/m ² / 189.15 złm ²
4.	Trzcinica – przedłużenie ul. Kościelnej	375 / 5	361 125,00	354 656,25	192.60 zł/m ² / 189.15 złm ²
5.	Trzcinica – ul. Wierzbowa	735 / 5	707 805,00	695 126,25	192.60 zł/m ² / 189.15 złm ²
6.	Trzcinica - ul. Młyńska od ul. Ks. Białka	100 / 5	96 300,00	94 575,00	192.60 zł/m ² / 189.15 złm ²
7.	Laski – w rejonie osiedla Laski - Borek	1635 / 5	1 574 505,00	1 546 301,25	192.60 zł/m ² / 189.15 złm ²
8.	Laski - ul. Parkowa - fragment	300 / 5	288 900,00	283 725,00	192.60 zł/m ² / 189.15 złm ²
9.	Laski - ul. Czereśniowa – fragment w kierunku kolei	85 / 5	81 855,00	80 388,75	192.60 zł/m ² / 189.15 złm ²
10.	Laski, ul. Wierzbowa	225 / 5	216 675,00	212 793,75	192.60 zł/m ² / 189.15 złm ²
11.	Razem:	4225 / 5	4 068 675,00	3 995 793,75	

Źródło: opracowanie własne.

W rzeczywistości koszt budowy dróg może być niższy, ponieważ ceny rynkowe robót odbiegają od cen katalogowych.

Biorąc pod uwagę wydatki gminy na inwestycje z *Działu 600 - Transport i łączność*, w wariantcie planowanym na rok 2016 (ok. 300 000,00 zł), realizacja powyższych zadań może zająć Gminie ok. 13 lat. Gmina posiada zatem możliwości finansowe wykonania zaplanowanej sieci komunikacyjnej w czasie szybszym niż zakładany rozwój zabudowy.

Potrzeby inwestycyjne nie przekraczają możliwości finansowania, przez Gminę wykonania sieci komunikacyjnej.

4.3.2. Analiza możliwości finansowania przez gminę infrastruktury technicznej

Gmina sukcesywnie modernizuje oraz uzupełnia system wodno - kanalizacyjny. Obecnie wszystkie miejscowości w gminie posiadają wodę z wodociągu gminnego, poza zabudowaniami w osiedlu Piła – Młyn. Na obszarze gminy działają następujące systemy wodociągowe: wodociąg Trzcinica, wodociąg Laski oraz wodociąg Teklin. Na koniec 2012 r. wodociągi obsługiwały łącznie 4 827 osób (tab. 20):

Tabela. 20. Wodociągi komunalne w Gminie Trzcinica

Lp.	Producent wody	Wodociąg	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę	Produkcja wody
1.	Gmina Trzcinica	Wodociąg Laski	2877	276
2.		Wodociąg Trzcinica	1442	211
3.		Wodociąg Teklin	508	95

Źródło: dane UG w Trzciniczy

W miejscowościach o największej liczbie mieszkańców, Trzcinica i Laski, inwestycje polegały na częściowej wymianie istniejącego systemu wodociągowego oraz obejmowały ich dalszą rozbudowę. W innych miejscowościach realizowano nowe sieci wodociągowe.

W roku 2008 zrealizowano wodociąg do miejscowości Piotrówka oraz wodociąg do miejscowości Siemionka. W kolejnym roku, 2009, wybudowano wodociąg do miejscowości Aniołka Druga oraz na ulicy Zamkowej, Głównej i części Osiedla Spółdzielczego w Laskach, w 2010 r. i 2011 kontynuowano prace na ulicy Kościelnej w Laskach, następnie na ulicach Lipowej i Kępińskiej w Laskach, w 2012 wymieniono wodociąg na ulicy Zamkowej w Trzciniczy, kontynuowano prace w Laskach na ulicach: Armii Krajowej, Granicznej, Szkolnej, Mostowej, Czereśniowej, Ks. St. Stońskiego i w pozostałej części Osiedla Spółdzielczego. W 2012 r. wykonano także wodociągi Pomiany - Wodziczna, wodociąg w miejscowości Teklin, wodociąg Granice - Laski. Dzięki tym inwestycjom usunięto odcinki zawierające azbest, a także umożliwiono połączenie wszystkich wodociągów w jedną całość i zaopatrywanie w wodę z dowolnej stacji uzdatniania wody.

W roku 2016 planowana jest budowa wodociągu Kuźnica Trzcńska - Piła - etap II.

W latach tych, równocześnie trwały prace związane z budową i częściowo wymianą sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Laski. W miejscowości Trzcinica funkcjonuje kanalizacja ogólnospławna.

W pozostałych miejscowościach w gminie brak sieci kanalizacji sanitarnej. Stan sieci kanalizacji sanitarnej oraz ilość odprowadzanych ścieków scharakteryzowano w kolejnej tabeli (tab. 21).

Tabela 21. Ogólna charakterystyka sieci kanalizacji sanitarnej w gminie Trzcinica.

Lp.	Parametry	Jednostka	2008	2012	2014
1.	długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	11,4	14,0	14,0
2.	połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	443	473	478
3.	ścieki odprowadzone	dam ³	65,2	67,7	52,00
4.	ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (ogółem)	osoba	2184	2344	2335
5.	korzystający z kanalizacji	%	45,8	35	47,7

Źródło: opracowanie na podstawie danych z BDL GUS, dam³ – jednostka objętości odpowiadająca 1000 m³

W 2016 r. sfinansowano projekt techniczny, a w kolejnych latach planowana jest budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami, remont i rozbudowa kanalizacji deszczowej, wymiana i rozbudowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami i odbudową dróg w m. Trzcinica, oraz wymiana sieci wodociągowej wraz z przyłączami, budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami w m. Piotrówka wraz z przerzutem ścieków do kanalizacji sanitarnej w Trzcinicy.

Aktualnie przygotowana jest dokumentacja projektowa dla zadania w miejscowości Piotrówka.

Trwają również prace nad przygotowaniem dokumentacji projektowej dla miejscowości Trzcinica. Planowany termin realizacji inwestycji w miejscowości Trzcinica to lata 2017 – 2022, a w miejscowości Piotrówka lata 2018-2020.

Łączny prognozowany koszt realizacji zadań wynosi: 23 973 330,46 zł.

Po realizacji powyższych inwestycji, w kolejnych latach planowana jest budowa kanalizacji sanitarnej także w pozostałych miejscowościach w gminie.

W terenach już skanalizowanych planuje się rozbudowę systemów w związku z uruchomieniem nowych terenów budowlanych.

W zakresie budowy sieci kanalizacji sanitarnej oraz wymiany sieci wodociągowej, planowana jest budowa infrastruktury technicznej w miejscowości Trzcinica oraz Piotrówka, co stanowi poważne wyzwanie finansowe dla budżetu gminy. Zadania te są jednak rozłożone w czasie, a do ich realizacji zostaną pozyskane fundusze zewnętrzne.

Prognozowany potencjalny koszt realizacji wodociągów i kanalizacji sanitarnej w nowych terenach inwestycyjnych wskazanych do zainwestowania w planach miejscowych oszacowano przyjmując zasadę budowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wzdłuż projektowanych, nowych dróg gminnych. Dodatkowo założono konieczność realizacji sieci kanalizacji sanitarnej wg. planu inwestycyjnego w miejscowościach Trzcinica i Piotrówka (poza terenami skanalizowanymi).

Prognozowane koszty uzbrojenia terenów projektowanej zabudowy oraz terenów zainwestowanych (tereny nowej zabudowy wskazanej w planach miejscowych oraz planowane inwestycje na lata 2017-2022) wynoszą ok. 20 131 515 zł, w tym ok. 8 545 656 zł, to prognozowany, potencjalny koszt budowy zewnętrznej sieci wodociągowej PCV, a ok. 11 585 859 zł – to prognozowany, potencjalny koszt budowy zewnętrznej sieci kanalizacji sanitarnej.

W rzeczywistości koszt budowy sieci wodociągowej oraz kanalizacji sanitarnej może być niższy, ponieważ ceny rynkowe robót odbiegają od cen katalogowych.

Budowa wskazanych inwestycji wymaga zaangażowania środków zewnętrznych. Obecnie przygotowywana jest odpowiednia dokumentacja do nowych naborów środków unijnych. Realizacja inwestycji jest możliwa do sfinansowania przez Gminę w okresie prognozy.

Uzbrojenie nowych terenów inwestycyjnych stanowi niewielki udział w prognozowanych kosztach budowy sieci infrastruktury technicznej. Określone potrzeby inwestycyjne powiększono o planowaną rozbudowę sieci w terenach zainwestowanych (Trzcinica i Piotrówka). Ustalono, że potrzeby te nie przekraczają możliwości finansowania, przez Gminę wykonania sieci infrastruktury technicznej o ile zostaną pozyskane środki zewnętrzne.

4.3.3. Analiza możliwości finansowania przez gminę infrastruktury społecznej

Na obszarze Gminy systematycznie wykonywane są bieżące remonty w Zespole Szkół w Trzcinicy i w Zespole Szkół w Laskach. Obecnie w gminie nie planuje się budowy nowych szkół na poziomie podstawowym i gimnazjalnym, a liczba posiadanych miejsc w szkołach jest wystarczająca do objęcia edukacją wszystkich dzieci w wieku szkolnym. Prognoza demograficzna nie wykazała potrzeby rozbudowy szkół na

poziomie podstawowym i gminnym. Z racji wieku obiektu, znacznych nakładów finansowych w celu poprawy stanu technicznego wymaga szkoła w Laskach. Na ten cel przeznaczane są środki finansowe w budżecie gminy w ramach wydatków na programy, projektu lub zadania związane z programami realizowanymi z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dn. 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Trzcinica na lata 2016-2028 zakłada wydatki majątkowe w ramach programu WROP 2014-2020 – „Kompleksowa modernizacja energetyczna wraz z zastosowaniem inteligentnego zarządzania energią i wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w Zespole Szkół w Laskach”. Łączne nakłady finansowe: 1.858.552,00 zł w latach 2016-2017.

Z racji znacznej dekapitalizacji obecnego przedszkola w Laskach, w najbliższym czasie, planowana jest przebudowa z rozbudową przedszkola. Środki finansowe na ten cel zostały również pozyskane z WRPO 2014-2020 zadanie: „Przebudowa z rozbudową przedszkola w m. Laski”. Łączne nakłady finansowe: 2.624.652,36 zł w latach 2017-2018.

Podnoszenie standardu usług oświaty przejawia się również w planowanej budowie bieżni lekkoatletycznej o nawierzchni syntetycznej poliuretanowej wraz ze skocznią do skoku w dal przy Zespole Szkół w Laskach i Trzcinicy przy refundacji 50% kosztów inwestycji z Ministerstwa Sportu i Turystyki, w latach 2016 i 2017.

Ponadto corocznie planuje się bieżące wydatki na poprawę jakości usług sportu i rekreacji w gminie, związane m.in. z modernizacją stadionów, doposażeniem placów zabaw.

W 2015 r. oddano do użytku nową placówkę biblioteki w Trzcinicy. W bibliotece znajduje się wypożyczalnia, czytelnia, kąciak dla najmłodszych czytelników, sala multimedialna, salonik czasopism, sala konferencyjna na 100 osób, zaaranżowano również Izbę Pamięci, oraz galerię. Nowa Gminna biblioteka Publiczna w Trzcinicy spełniała standardy Certyfikatu Biblioteka+.

Ze wzrostem liczby mieszkańców nie wiąże się bezpośrednio zapotrzebowanie na nowe obiekty infrastruktury społecznej, których finansowanie należy do zadań własnych gminy. Nakłady finansowe w infrastrukturę społeczną związane będą przede wszystkim z poprawą stanu technicznego obiektów istniejących i poprawą standardu usług w obiektach istniejących.

Gmina posiada możliwości finansowania infrastruktury społecznej na poziomie zapewniającym poprawę jakości świadczonych usług.

Potrzeby inwestycyjne nie przekraczają możliwości finansowania przez Gminę wykonania infrastruktury społecznej

4.3.4. Ocena potrzeb i możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

Na podstawie przeprowadzonych analiz ustalono, że potrzeby inwestycyjne Gminy nie przekraczają możliwości finansowania zadań własnych. Planowane zadania inwestycyjne są przemyślane i szczegółowo zaplanowane. Podejmowane działania są poprzedzane rozpoznaniem możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych, w tym z funduszy Unii Europejskiej.

Uzbrojenie nowych terenów inwestycyjnych stanowi niewielki udział prognozowanych wydatków i nie ma potrzeby dokonywania zmian w celu dostosowania zapotrzebowania na nową zabudowę do możliwości finansowania przez Gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej oraz społecznej.

4.4. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ

4.4.1. Ustalenie maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę

Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową ustalono na podstawie prognozy demograficznej przeprowadzonej na lata 2014 – 2044 oraz na podstawie liczby budynków oddanych do użytku z podziałem na funkcje zabudowy. Zapotrzebowanie na nowe tereny produkcyjne, tereny usługowe o charakterze komercyjnym, tereny zabudowy zagrodowej, ustalono na podstawie analizy oddawanych do użytku nowych budynków i ich powierzchni użytkowej w latach 2008 – 2014. Zapotrzebowanie na nowe obiekty usługowe o charakterze publicznym ustalono na podstawie rzeczywistych potrzeb mieszkańców, wynikających ze stanu technicznego obiektów usługowych oraz prognozy demograficznej.

W wyniku przeprowadzonego prognozowania ustalono, że w 2044 r. szacowana liczba mieszkańców gminy wyniesie ok. 5 388 osób, co daje wzrost o 490 osób w stosunku do stanu z końca 2014 r. Na podstawie przeprowadzonych analiz wskazano, że liczebność populacji gminy w najbliższych 30 latach zwiększy się o ok. 10,00 %.

Prognozowana zmiana liczby mieszkańców na 1000 osób w gminie w odniesieniu do wartości wskaźnika w latach 1995-2014 wzrasta, co związane jest przede wszystkim z prognozowaną stabilizacją liczby urodzin i ze stałym dodatnim saldem migracji na obszarze gminy.

Największy wzrost liczby mieszkańców w latach 1999 – 2015 zaobserwowano w miejscowości: Trzcinica w sołectwie Trzcinica (+136 osób), Granice w sołectwie Laski (+ 37 osób), Aniołka Druga w sołectwie Trzcinica (+ 15 osób). W mniejszym stopniu obserwuje się rozwój samej miejscowości Laski (+6 osób). Można założyć, że tendencja przyrostu liczby mieszkańców w osiedlach utrzyma się na podobnym poziomie, a dalszy rozwój przestrzenny zabudowy mieszkaniowej będzie dotyczył przede wszystkim wsi Trzcinica oraz Laski - Granice w rejonie Osiedla Nowego.

- **Określenie zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową:**

Według danych Bazy Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, średnia powierzchnia użytkowa mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych w latach 2012-2014 wynosiła 137,75 m². Średnia liczba osób zamieszkałych w budynku mieszkalnym /mieszkanie na terenie gminy Trzcinica, w roku 2014 wynosiła: 3,69 (przyjęto ostatecznie 4 osoby w budynku mieszkalnym / lokalu mieszkalnym).

W obowiązujących planach miejscowych właściwie brak terenów przeznaczonych na cele zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. Należy przyjąć, że mieszkańcy będą realizowali wolnostojące budynki mieszkalne w zabudowie jednorodzinnej, o powierzchni użytkowej budynku średnio wynoszącej 137,75 m².

W prognozie demograficznej dla gminy Trzcinica na lata 2014-2044 założono, że przyrost liczby ludności w tym okresie w gminie wyniesie 490 osób. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową budynków mieszkalnych, w związku ze wzrostem rzeczywistej liczby mieszkańców, ustalono w wysokości ok 16.874,37 m². Powierzchnia ta stanowi iloraz przyrostu liczby mieszkańców w latach 2014-2044 i średniej liczby osób w budynku mieszkalnych, tak otrzymany wynik pomnożono następnie przez średnią powierzchnia użytkowa budynku mieszkalnego na terenie Gminy.

USTALONO MAKSYMALNE ZAPOTRZEBOWANIE NA POWIERZCHNIĘ UŻYTKOWĄ NOWEJ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ W ZWIĄZKU Z PRZYROSTEM RZECZYWISTYM MIESZKAŃCÓW NA POZIOMIE OK. 16.900,00 m²

Analizując wskazane zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową budynków mieszkalnych w związku z przyrostem rzeczywistym mieszkańców, ustalono również minimalną liczbę nowych działek budowlanych przeznaczonych na cele zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Liczbę nowych działek na terenie Gminy, w okresie 30 lat ustalono na poziomie 123 działek budowlanych. Biorąc powyższe pod uwagę przyjęto, że w związku ze wzrostem liczby mieszkańców gminy, zapotrzebowanie na nowe działki przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wyniesie corocznie co najmniej 4 działki budowlane.

Dodatkowo zauważalna jest tendencja poprawy warunków mieszkaniowych ludności zamieszkałej już obecnie na terenie gminy. Ludność mieszkająca w budynkach wielorodzinnych lub w domach „wielopokoleniowych”, realizuje budynki mieszkalne w zabudowie jednorodzinnej, co potwierdza znacznie większa liczba budynków oddanych corocznie do użytkowania na terenie gminy, niż wynika to z ustalonego powyżej zapotrzebowania.

Według danych zamieszczonych w Bazie Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, średnia liczba nowych budynków mieszkalnych jednorodzinnych, oddanych do użytkowania w latach 2008-2014 wynosiła na terenie gminy 11,85 obiektów rocznie, przy czym średnia z analizowanych ostatnich 3 lat wynosi 13,67 budynków. Dla ustalenia zapotrzebowania na nową powierzchnię użytkową budynków mieszkalnych jednorodzinnych przyjęto 13 obiektów corocznie. Daje to podstawę do ustalenia zapotrzebowania na nową powierzchnię użytkową budynków mieszkalnych na poziomie ok. 53.720,00 m², przy średniej powierzchni użytkowej budynku 137,75 m².

Ustalono, że zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową, w związku z „rozgęszczeniem” i poprawą warunków mieszkaniowych ludności zamieszkałej w gminie, przy obecnych tendencjach oddawania corocznie nowych budynków mieszkalnych do użytkowania, wynosi 36.820,00 m². Ustalona powierzchnia nie obejmuje powierzchni dotyczącej maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, ustaloną w związku z przyrostem rzeczywistym mieszkańców gminy. Wynik pomniejszono o zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową wynikającą z powiększenia się liczby ludności gminy Trzcinica.

USTALONO MAKSYMALNE ZAPOTRZEBOWANIE NA POWIERZCHNIĘ UŻYTKOWĄ NOWEJ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ W ZWIĄZKU Z „ROZGĘSZCZENIEM” I POPRAWĄ WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH MIESZKAŃCÓW GMINY, NA POZIOMIE OK. 36 800,00 m².

USTALONO ŁĄCZNIE MAKSYMALNE ZAPOTRZEBOWANIE NA POWIERZCHNIĘ UŻYTKOWĄ NOWEJ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ, NA POZIOMIE OK. 53 700,00 m².

PRZYJMUJĄC WEDŁUG OBLICZEŃ ŚREDNIĄ POWIERZCHNIĘ BUDYNKU MIESZKALNEGO JEDNORODZINNEGO NA POZIOMIE 137,75 m², STANOWI TO ZAPOTRZEBOWANIE NA POZIOMIE OK. 390 BUDYNKÓW MIESZKALNYCH.

- **Określenie zapotrzebowania na nową zabudowę usługową o charakterze usług komercyjnych:**

Corocznie na terenie gminy Trzcinica oddawane są do użytkowania nowe budynki usługowe – w liczbie ok 2 obiekty. Powierzchnia usługowa stanowi często funkcję uzupełniającą w budynku mieszkalnym. Stąd założono realizację jednego budynku usługowego rocznie o średniej powierzchni użytkowej ok. 150 m². Z związku z powyższym przewiduje się zapotrzebowanie na nową powierzchnię usługową w wysokości ok. 4.500,00 m².

USTALONO MAKSYMALNE ZAPOTRZEBOWANIE NA POWIERZCHNIĘ UŻYTKOWĄ NOWEJ ZABUDOWY USŁUGOWEJ O CHARAKTERZE KOMERCYJNYM, NA POZIOMIE OK. 4 500,00 m².

- **Określenie zapotrzebowania na nową zabudowę usługową o charakterze usług publicznych:**

Infrastruktura społeczna w gminie Trzcinica, w znacznym stopniu jest już zrealizowana. Przewiduje się, że dalszy rozwój usług publicznych związany będzie przede wszystkim z rozbudową infrastruktury sportowo – rekreacyjnej. Rozbudowa infrastruktury społecznej odbywać się będzie głównie w terenach przeznaczonych już w obowiązujących dokumentach planistycznych na cele zabudowy usługowej o charakterze publicznym. Nie wyklucza się również wzrostu zapotrzebowania na usługi z zakresu opieki społecznej. Przewiduje się, że zapotrzebowanie na obiekty budowlane związane z wyżej wymienioną działalnością usługową, w perspektywie 30 lat może wynieść ok. 3 000,00 m².

USTALONO MAKSYMALNE ZAPOTRZEBOWANIE NA POWIERZCHNIĘ UŻYTKOWĄ NOWEJ ZABUDOWY USŁUGOWEJ O CHARAKTERZE PUBLICZNYM, NA POZIOMIE OK. 3 000,00 m².

- **Określenie zapotrzebowania na nową zabudowę przemysłową:**

Według danych Bazy Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, średnia powierzchnia użytkowa w budynkach przemysłowych oddanych do użytkowania na terenie gminy Trzcinica w latach 2008-2014 wynosiła 2303,28 m², przy czym średnia z analizowanych 3 ostatnich lat wynosi 3547,00 m². Średnia liczba budynków produkcyjnych oddanych do użytkowania rocznie na terenie gminy wynosi 1 szt.

Do obliczenia zapotrzebowania na nową zabudowę przemysłową przyjęto średnioroczną powierzchnię użytkową budynku produkcyjnego na poziomie 2925 m². Biorąc powyższe pod uwagę przyjęto, iż do końca 2044 roku, na terenie gminy Trzcinica może powstać ok. 30 nowych budynków produkcyjnych o łącznej powierzchni użytkowej wynoszącej ok. 87.800,00 m².

USTALONO MAKSYMALNE ZAPOTRZEBOWANIE NA POWIERZCHNIĘ UŻYTKOWĄ NOWEJ ZABUDOWY PRZEMYSŁOWEJ NA POZIOMIE OK. 87 750,00 m².

- **Określenie zapotrzebowania na nową zabudowę zagrodową:**

Średnia liczba budynków mieszkalnych w zabudowie zagrodowej oddanych do użytkowania rocznie na terenie gminy Trzcinica wraz z zabudowaniami gospodarczymi wynosi ok. 2 szt. rocznie. Średnią powierzchnię użytkową budynku mieszkalnego w zabudowie zagrodowej przyjęto na poziomie 150 m².

Założono, że do końca 2044 roku może powstać na terenie gminy ok 60 nowych budynków mieszkalnych w zabudowie zagrodowej o łącznej powierzchni użytkowej ok. 9.000,00 m².

USTALONO MAKSYMALNE ZAPOTRZEBOWANIE NA POWIERZCHNIĘ UŻYTKOWĄ NOWEJ ZABUDOWY ZAGRODOWEJ NA POZIOMIE OK. 9 000,00 m².

- **Zbiornicze zestawienie zapotrzebowania na nową zabudowę:**

W tabeli poniżej zestawiono ustalone zapotrzebowanie na nową zabudowę w perspektywie do 2044 r. na obszarze gminy Trzcinica (tab. 22).

Tabela 22. Ustalone maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę w gminie Trzcinica w perspektywie do 2044

Lp.	Rodzaj nowej zabudowy	Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę w perspektywie do 2044 r. [powierzchnia użytkowa m ²]	Uwagi
1.	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	53 700,00 m ²	W tym: - 16.900,00 m ² w związku z rzeczywistym przyrostem liczby mieszkańców; - 36 800,00 m ² w związku z rozgęszczeniem istniejącej zabudowy i poprawą warunków mieszkaniowych ludności.
2.	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	1 000,00 m ²	
3.	Zabudowa zagrodowa	9 000,00 m ²	
4.	Zabudowa usługowa o charakterze usług komercyjnych	4 500,00 m ²	
5.	Zabudowa usługowa o charakterze usług publicznych	3 000,00 m ²	

6.	Zabudowa przemysłowa (produkcyjna)	87 800,00 m ²	
7.	Usługi obsługi w gospodarstwach rolnych i leśnych	1 000,00 m ²	

Źródło: opracowanie własne

4.4.2. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej

Bezpośrednia analiza obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej w poszczególnych miejscowościach w Gminie, pozwoliła na ustalenie ich powierzchni z podziałem na funkcje zabudowy. Oceny chłonności obszarów wyrażonej w powierzchni użytkowej nowej zabudowy, dokonano biorąc pod uwagę istniejący, zwarty charakter zabudowy w ramach obszarów oraz wiejski charakter miejscowości.

Tabela 23. Powierzchnia obszarów o zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej w gminie Trzcinica, wraz ze wskazaniem powierzchni terenów niezabudowanych w ramach tych obszarów.

Lp.	Sołectwo/ miejscowości	I. powierzchnia obszarów o zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej wg funkcji zabudowy/ II. powierzchnia terenów niezabudowanych w ramach ww. obszarów					
		Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna [ha]	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna [ha]	Zabudowa zagrodowa [ha]	Zabudowa usługowa o charakterze publicznym i komercyjnym [ha]	Zabudowa produkcyjna [ha]	Usługi obsługi w gospodarstwie rolnym [ha]
1. Sołectwo Trzcinica		32,948	1,700	22,570	5,245	11,986	5,930
		1,300	0	1,120	0	0	0
1.1	Trzcinica	31,118	0,200	22,570	5,245	11,986	-
		1,300	0	1,120	0	0	-
1.2.	Siemionka	0,935	0,708	-	-	-	1,961
		0	0	-	-	-	0
1.3.	Aniołka Druga	0,548	0,492	-	-	-	3,337
		0	0	-	-	-	0
1.4.	Jelenia Głowa	0,347	0,300	-	-	-	0,632
		0	0	-	-	-	0
2. Sołectwo Aniołka Pierwsza		-	-	13,817	-	-	-
		-	-	1,177	-	-	-
2.1.	Aniołka Pierwsza	-	-	-	-	-	-
		-	-	-	-	-	-
2.2.	Aniołka Parcele	-	-	-	-	-	-
		-	-	-	-	-	-
2.3.	Ignacówka Pierwsza	-	-	-	-	-	-
		-	-	-	-	-	-
3. Sołectwo Smardze		2,557	-	15,015	-	-	-
		0	-	1,500	-	-	-
3.1.	Smardze	2,557	-	-	-	-	-

		0	-	-	-	-	-
4.Solectwo Piotrówka		3,215	-	20,430	0,588	0,414	
		0	-	1,021	-	-	-
4.1.	Piotrówka	2,270	-	20,430	0,588	0,414	-
		0	-	1,021	-	-	-
4.2.	Różyczka	0,945	-	-	-	-	-
		0-	-	-	-	-	-
5.Solectwo Pomiany		1,252	0,100	11,269	0,368	-	-
		0	0	0	0	-	-
5.1.	Pomiany	1,252	0,100	11,521	0,368	-	-
		0	0	0	0	-	-
5.2	Kwasielina	-	-	1,00	-	-	-
			-	0			
6.Solectwo Kuźnica Trzcńska		2,830	-	12,320	0,154	0,626	
		0	-	0	0	0	
6.1.	Kuźnica Trzcńska	2,830	-	11,320	0,154	0,626	
		0	-	0	0	0	
7.Solectwo Wodziezna		5,055	-	45,971	1,624	-	0,300
		0	-	3,500	0	-	0
7.1.	Wodziezna	4,397	-	31,588	1,624	-	-
		0	-	3,000	0	-	-
7.2	Ignacówka Druga	-	-	2,039	-	-	-
		-	-	0	-	-	-
7.3	Ignacówka Trzecia	-	-	10,912	-	-	-
		-	-	0,500	-	-	-
7.4	Teklin	0,658	-	-	-	-	0,300
		0	-	-	-	-	0
7.5	Dzierżąznik	-	-	1,432	-	-	-
		-	-	0	-	-	-
8.Solectwo Laski		27,593	4,258	33,369	5,112	8,170	5,861
		0,500	0	1,000	0	0	0
8.1.	Laski i Laski - Granice	26,755	3,919	24,033	5,112	7,000	4,752
		0	0	1,000	0	0	0
8.2.	Laski- Tartak	-	-	-	-	-	-
		-	-	-	-	-	-
8.3.	Borek	-	-	4,201	-	-	-
		-	-	0	-	-	-
8.4.	Nowa Wieś	0,838	0,339	5,135	-	1,170	1,109
		0	0	0	-	0	0
Razem tereny niezainwestowane [ha]:		1,800	0	9,318	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie ustalonych powierzchni terenów niezainwestowanych, wskazanych w ramach obszarów o zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej, ustalono chłonność terenów dla różnych typów zabudowy. Wyniki ustaleń zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 24. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej w poszczególnych miejscowościach w gminie Trzcinica wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy (dla poszczególnych typów zabudowy)

Lp.	Sołectwo	Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy [w m ²].					
		Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna [m ²]	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna [m ²]	Zabudowa zagrodowa [m ²]	Zabudowa usługowa o charakterze publicznym i komercyjnym [m ²]	Zabudowa produkcyjna [m ²]	Usługi obsługi w gospodarstwie rolnym [m ²]
1.	Trzcinica	1 790,75	-	750,00	-	-	-
2.	Aniołka Pierwsza	-	-	750,00	-	-	-
3.	Smardze	-	-	1 125,00	-	-	-
4.	Piotrówka	-	-	750,00	-	-	-
5.	Pomiany	-	-	-	-	-	-
6.	Kuźnica Trzcinińska	-	-	-	-	-	-
7.	Wodziczna	-	-	1 875,00	-	-	-
8.	Laski	688,75	-	750,00	-	-	-
9.	Razem chłonność obszarów wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy [w m²]	2 479,50	-	6 000,00	-	-	-

Źródło: opracowanie własne

4.4.3. Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę

Analiza obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego pod kątem wielkości powierzchni niezabudowanych w obszarach przeznaczonych pod zabudowę w poszczególnych miejscowościach w Gminie, pozwoliła na ustalenie powierzchni wolnej od zabudowy, z podziałem na funkcje zabudowy określone w planach. Oceny chłonności obszarów przeznaczonych w planach pod zabudowę, wyrażonej w powierzchni użytkowej nowej zabudowy, dokonano biorąc pod uwagę średnią powierzchnię użytkową budynków oddanych do użytkowania w ostatnich latach wg poszczególnych funkcji zabudowy.

W wyniku dokonanych analiz ustalono, że powierzchnia terenów niezabudowanych przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę wynosi:

- 1) na obszarze wsi Trzcinica:
  - 22,0 ha terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
  - 16,0 ha terenów zabudowy produkcyjnej;
- 2) na obszarze wsi Laski:
  - 12,0 ha terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
  - 2,6 ha terenów zabudowy zagrodowej.

Na podstawie ustalonych powierzchni terenów niezabudowanych określono chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy (tab. 25).

Tabela 25. Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę w gminie Trzcinica wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy (dla poszczególnych typów zabudowy)

Lp.	Sołectwo	Chłonność obszarów przeznaczonych w planach pod zabudowę wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy [w m ²]					
		Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna [m ²]	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna [m ²]	Zabudowa zagrodowa [m ²]	Zabudowa usługowa o charakterze publicznym i komercyjnym [m ²]	Zabudowa produkcyjna [m ²]	Usługi obsługi w gospodarstwach rolnych [m ²]
1.	Trzcinica	30 305,00	-	-	-	46 800,00	-
2.	Aniołka Pierwsza	-	-	-	-	-	-
3.	Smardze	-	-	-	-	-	-
4.	Piotrówka	-	-	-	-	-	-
5.	Pomiany	-	-	-	-	-	-
6.	Kuźnica Trzcieńska	-	-	-	-	-	-
7.	Wodziczna	-	-	-	-	-	-
8.	Laski	16 530,00	-	1 800,00	-	-	-
9.	Razem chłonność obszarów wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy [w m²]:	46 835,00	-	1 800,00	-	46 800,00	-

Źródło: opracowanie własne

4.4.4. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z ustaloną sumą powierzchni użytkowej zabudowy

W tabeli poniżej zestawiono ustalone, maksymalne w skali Gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, z ustaloną sumą chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej oraz sumą chłonności obszarów wskazanych do zainwestowania w planach miejscowych. Określając zapotrzebowanie na nową zabudowę, o którym mowa wyżej, wzięto pod uwagę:

- 1) perspektywę nie dłuższą niż 30 lat;
- 2) niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz nie więcej niż o 30%, w odniesieniu dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zabudowy zagrodowej.

Tabela 26. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę w gminie Trzcinica z ustaloną chłonnością obszarów zabudowanych oraz wskazanych do zabudowy w planach miejscowych

Lp.	Rodzaj nowej zabudowy	Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę w perspektywie do 2044 r. wyrażone w powierzchni użytkowej zabudowy [w m ²]	Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy [w m ²]	Chłonność obszarów przeznaczonych w planach pod zabudowę wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy [w m ²]	Różnica pomiędzy maksymalnym zapotrzebowaniem, a chłonnością terenów [w m ²]	Ustalenie zapotrzebowania na nową powierzchnię użytkową zabudowy wg rodzaju zabudowy [w m ²]
1.	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	53 700,00	2 480,00	46 840,00	4 380,00	5 700,00*
2.	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	1 000,00	0	0	1 000,00	1 000,00
3.	Zabudowa zagrodowa	9 000,00	6 000,00	1 800,00	1 200,00	1 560,00*
4.	Zabudowa usługowa o charakterze usług komercyjnych	4 500,00	0	0	0	4 500,00
5.	Zabudowa usługowa o charakterze usług publicznych	3 000,00	0	0	0	3 000,00
6.	Zabudowa przemysłowa (produkcyjna)	87 800,00	0	46 800,00	41 000,00	53 300,00*
7.	Usługi obsługi w gospodarstwach rolnych/ leśnych	2 000,00	0	0	0	2 000,00

*Ustalono biorąc pod uwagę niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz nie więcej niż o 30%

Źródło: opracowanie własne

Tabela 27. Ustalone przybliżone zapotrzebowanie na powierzchnię nowych terenów budowlanych w gminie Trzcinica poza terenami już przeznaczonymi w planach miejscowych w na cele zabudowy oraz poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej.

Lp.	Rodzaj nowej zabudowy	Ustalenie zapotrzebowania na nową powierzchnię użytkową zabudowy wg rodzaju zabudowy [w m ²]	Orientacyjna powierzchnia jednostkowa działki budowanej [w ha]	Przyjęta powierzchnia użytkowa budynku [w m ²]	Przybliżone zapotrzebowanie na powierzchnię nowych terenów budowlanych [w ha]
1.	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	5 700,00*	0,10	137,75	4,14
2.	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	1 000,00	0,50	500,00	1,00
3.	Zabudowa zagrodowa	1 560,00*	0,20	150,00	2,10

4.	Zabudowa usługowa o charakterze usług komercyjnych	4 500,00	0,20	150,00	6,00
5.	Zabudowa usługowa o charakterze usług publicznych	3 000,00	1,00	1 000,00	3,00
6.	Zabudowa przemysłowa (produkcyjna)	53 300,00*	1,00	2 925,00	18,20
7.	Usługi obsługi w gospodarstwach rolnych/ leśnych	2 000,00	1,00	1 000,00	2,00

*Ustalono biorąc pod uwagę niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz nie więcej niż o 30%

Źródło: opracowanie własne

Analizując powyższe wyniki można stwierdzić, że zapotrzebowanie na nowe tereny przeznaczone na cele zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w gminie Trzcinica, w perspektywie 30-to letniej (poza terenami już przeznaczonymi na cele zabudowy mieszkaniowej), wynosi łącznie ok. 4,14 ha powierzchni (4 700,00 m² powierzchni użytkowej nowej zabudowy mieszkaniowej). Miejscowościami cieszącymi się największym zainteresowaniem na nowe tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej są Trzcinica i Laski. Projektując nowe tereny budowlane należy uwzględnić fakt preferencji w wyborze miejsca osiedlania się ludności (dotyczy to zarówno mieszkańców gminy, jak i osób migrujące na obszar gminy

W odniesieniu do zabudowy zagrodowej, ustalono zapotrzebowanie na 1 560,00 m² powierzchni użytkowej, co pozwala na wskazanie ok. 2,10 ha nowych terenów zabudowy zagrodowej.

Dla terenów aktywności gospodarczej – zabudowa przemysłowa (produkcyjna), ustalono zapotrzebowanie na ok. 53 300,00 m² nowej powierzchni użytkowej, co w przeliczeniu na zapotrzebowanie na powierzchnię terenu inwestycyjnego wynosi ok. 18,20 ha nowych terenów zabudowy produkcyjnej (poza terenami niezabudowanymi, przeznaczonymi na ten cel w obowiązujących planach miejscowych). Wskazane tereny zabudowy produkcyjnej nie uwzględniają ewentualnego zapotrzebowania na cele związane z realizacją obiektów i urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, których rozwój może wynikać z uwarunkowań nie będących przedmiotem niniejszej analizy.

Dla pozostałych funkcji zabudowy, na podstawie ustalonego maksymalnego zapotrzebowania na nową powierzchnię użytkową zabudowy, określono przybliżoną powierzchnię nowych terenów inwestycyjnych w wysokości: zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna – ok. 1,00 ha, zabudowa usługowa o charakterze usług komercyjnych – ok. 6,00 ha, zabudowa usługowa o charakterze usług publicznych – ok. 3,00 ha, usługi obsługi w gospodarstwach rolnych/ leśnych – ok. 2,00 ha.

4.5. WNIOSKI UWZGLĘDNIAJĄCE UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

Przeprowadzone analizy potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniające w szczególności:

- analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
  - prognozy demograficzne,
  - możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
  - bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę,
- pozwalają na sformułowanie poniższych wniosków:

- 1) Tradycyjną funkcją gminy jest rolnictwo, jednak od kilku lat następuje stopniowy i stały odpływ ludności w wieku produkcyjnym do innych sektorów gospodarki związanych głównie z produkcją. Rolnictwo jest zarazem podstawowym miejscem pracy mieszkańców o niższym wykształceniu. Na obszarze gminy Trzcinica rozwija się również przetwórstwo przemysłowe (55 podmiotów na 280 ogółem), szczególnie istotne dla rozwoju rynku pracy i utrzymania niskiego poziomu bezrobocia. Stąd należy wspierać dalszy rozwój branży meblarskiej na terenie Gminy;
- 2) Obserwuje się stały przyrost liczby nowych budynków mieszkalnych realizowanych przez indywidualnych inwestorów. Liczba oddanych do użytku nowych wolnostojących budynków mieszkalnych jednorodzinnych wynosi w ostatnich 7 latach – średnio ok. 12 rocznie, a w ostatnich 3 latach – ok. 14 rocznie). Średnia powierzchnia użytkowa budynku mieszkalnego wynosi 137,75 m². Corocznie powstaje również kilka budynków gospodarczych oraz średnio jeden budynek produkcyjny;
- 3) Biorąc pod uwagę aktualny stan obiektów infrastruktury społecznej oraz wyniki prognozy demograficznej ustalono, że wzrost liczby mieszkańców nie wiąże się bezpośrednio z zapotrzebowaniem na nowe obiekty publiczne, których finansowanie należy do zadań własnych gminy. Nakłady finansowe w infrastrukturę społeczną związane będą przede wszystkim z poprawą stanu technicznego obiektów istniejących i poprawą standardu usług w obiektach istniejących;
- 4) Wykonana prognoza demograficzna zakłada kontynuację scenariusza zdarzeń i procesów demograficznych z ostatnich lat, tzn. przewiduje dalszy przyrost ludności z tytułu dodatniego przyrostu naturalnego (nadwyżka urodzeń nad zgonami) oraz w przypadku prognozy pomigracyjnej, utrzymanie się nadwyżki napływu nad odpływem mieszkańców z gminy;
- 5) W latach 1995-2014, zaobserwowano w gminie Trzcinica stały wzrost liczby ludności, wynikający głównie z dodatniego przyrostu naturalnego na poziomie 10 osób rocznie oraz dodatniego salda migracji na poziomie 5 osób rocznie – tendencja z ostatnich lat (2006-2014). Prorodzinna polityka rządu skłania do przyjęcia w najbliższych 5 latach przyrostu naturalnego na poziomie 15 osób rocznie, w kolejnym 5-leciu na poziomie 12 osób, a następnie powrót do wskaźnika przyrostu naturalnego na poziomie 10 osób.
- 6) W wyniku przeprowadzonych analiz ustalono, że w roku 2044 szacowana liczba mieszkańców gminy wyniesie 5 388 osób, co daje wzrost o 490 osób w stosunku do stanu z 31.12.2014 r. Liczebność populacji gminy w najbliższych 30 latach zwiększy się, a tym samym prognozuje się zapotrzebowanie na tereny budowlane, w obrębie których możliwa będzie realizacja indywidualnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, usług komercyjnych związanych z podnoszeniem jakości życia mieszkańców oraz zakładów produkcyjnych;
- 7) Przyrost liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym stwarza potrzeby w zakresie nowych miejsc prac oraz w zakresie mieszkalnictwa, czego wyrazem w polityce przestrzennej gminy winno być wskazanie nowych terenów rozwoju mieszkalnictwa indywidualnego oraz nowych terenów aktywności gospodarczej;
- 8) Gminy sukcesywnie modernizują oraz uzupełniają system wodno - kanalizacyjny. Obecnie wszystkie miejscowości w gminie posiadają wodę z wodociągu gminnego. Planowana jest budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami, remont i rozbudowa kanalizacji deszczowej, wymiana i rozbudowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami i odbudową dróg w miejscowości Trzcinica, wraz z wymianą sieci wodociągowej z przyłączami, oraz budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami w miejscowości Piotrówka wraz z przerzutem ścieków do kanalizacji sanitarnej w Trzciniczy;
- 9) Na podstawie sporządzonych analiz ustalono, że potrzeby inwestycyjne Gminy określone w planach miejscowych nie przekraczają możliwości finansowania zadań własnych. Planowane zadania inwestycyjne są przemyślane i skrupulatnie zaplanowane. Podejmowane działania są poprzedzane rozpoznaniem możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych, w tym z funduszy Unii Europejskiej.
- 10) Uzbrojenie nowych terenów inwestycyjnych stanowi niewielki udział prognozowanych wydatków i nie ma potrzeby dokonywania zmian w celu dostosowania zapotrzebowania na nową zabudowę do możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej oraz społecznej.
- 11) Na podstawie bilansu terenu ustalono, że w gminie istnieje zapotrzebowanie na nowe tereny przeznaczone na cele zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (poza terenami już przeznaczonymi na cele zabudowy

mieszkaniowej), o łącznej powierzchni ok. 4,14 ha, co daje ok. 4 700,00 m² powierzchni użytkowej nowej zabudowy mieszkaniowej. Na podstawie bilansu terenu ustalono, że dla terenów aktywności gospodarczej – zabudowa przemysłowa (produkcyjna), występuje zapotrzebowanie na ok. 53 300,00 m² nowej powierzchni użytkowej, co w przeliczeniu na powierzchnię terenu inwestycyjnego wynosi ok. 18,20 ha nowych terenów zabudowy produkcyjnej;

- 12) Dla pozostałych funkcji zabudowy, zgodnie z przeprowadzonym bilansem (na podstawie ustalonego maksymalnego zapotrzebowania na nową powierzchnię użytkową zabudowy), określono przybliżoną powierzchnię nowych terenów inwestycyjnych w wysokości: zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna – ok. 1,00 ha (ok. 1000 m² powierzchni użytkowej); zabudowa usługowa o charakterze usług komercyjnych – ok. 6,00 ha (ok. 4 500 m² powierzchni użytkowej); zabudowa usługowa o charakterze usług publicznych – ok. 3,00 ha (3 000 m² powierzchni użytkowej), usługi obsługi w gospodarstwach rolnych i leśnych – ok. 2,00 ha (ok. 2 000 m² powierzchni użytkowej).

5. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z OCHRONĄ ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO ORAZ STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

5.1. ROŚLINNOŚĆ NIELEŚNA

Część środkowa Gminy jest typowo rolnicza, roślinność jest więc typowa dla obszarów użytkowanych rolniczo. Według obserwacji Leśnego Zakładu Doświadczalnego w Siemianicach, na terenie Leśnictwa Laski występuje wiele dziko rosnących gatunków roślin objętych ochroną ścisłą i częściową na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014 poz. 1409).

Na obszarze gminy Trzcinica wśród gatunków roślin zielnych podlegających ochronie częściowej występuje najczęściej: orlik pospolity (*Aquilegia vulgaris*), , śnieżyczka przebiśnieg (*Galanthus niwalis*).

Wśród gatunków roślin podlegających ochronie częściowej, występujących na terenie Gminy, znajdują się również krzewy i krzewinki. Są to:

- wawrzynek wilcze łyko (*Daphne mezereum*),
- wiciokrzew (suchokrzew) pomorski (*Lonicera periclymenum*),
- kłokoczka południowa (*Staphylea pinnata*).
- bagno zwyczajne (*Ledum palustre*)

Gatunki roślin objęte ochroną ścisłą, na terenie gminy to: sasanki (*Pulsatilla*) - wiele gatunków oraz miłek wiosenny (*Adonis vernalis*), występujące głównie na terenach leśnych.

W lasach obrębu Rychtal, na terenie gminy Trzcinica, gdzie wykształcił się siedliskowy typ lasu mieszanego świeżego występują ponadto takie gatunki roślin jak; dąbrówka rozlogowa, perlówka zwisła i jednokwiatowa, sałatnik leśny, prosowica rozpięzchła i zawilec gajowy. Wśród grzybów występuje wiele gatunków, w tym: szmaciak gałęzisty (*Sparassis*), sromotnik bezwstydnny (*Phallaceae*).

Na terenach dolin rzecznych, gdzie często zalega woda, wykształciła się roślinność typowa dla podmokłych łąk: trawy, chwasty i turzyce.

Na terenie gminy Trzcinica nie stwierdzono występowania gatunków roślin dziko rosnących wymagających ustalenia stref ochrony ich ostoi lub stanowisk.

5.2. ŚWIAT ZWIERZĘCY

Na terenie gminy Trzcinica istnieją dobre i średnie warunki do bytowania zwierząt. Część miejscowości położona jest w sąsiedztwie zwartych kompleksów leśnych, co umożliwia swobodne przemieszczanie się zwierzyny. Znaczną powierzchnię gminy zajmują łąki zlokalizowane głównie w szerokiej dolinie rzeki Pomianki tworząc doskonałe warunki życia dla ptactwa, owadów i drobnych płazów.

Zwierzostan gminy jest typowy dla nizinnych obszarów Polski. W lasach dość liczna jest zwierzyna drobna: lisy, zajęce oraz zwierzyna gruba; jelenie, daniela, sarny i dziki. Na polach spotyka się kuropatwy i w mniejszej ilości bażanty. Według danych LZD Siemianice, w ciągu ostatnich 10 – lat, stan zwierzyny kształtował się na zbliżonym poziomie. W miesiącach zimowych nadleśnictwa prowadzą dokarmianie zwierząt; w gminie rozmieszczone są paśniki dla zwierzyny grubej oraz woliery dla bażantów i kuropatw. Obserwacje Leśnego Zakładu Doświadczalnego Siemianice pozwoliły stworzyć listę gatunków zwierząt podlegających ochronie, występujące na terenie Leśnictwa Laski. Występuje tu wiele gatunków zwierząt podlegających ochronie na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2014 poz. 1348).

Do najczęściej spotykanych zwierząt objętych ochroną ścisłą na terenie Gminy należą: wśród ptaków - bocian biały (*Ciconia ciconia*), kukułka (*Cuculus canorus*) i dzięcioł (*Piciformes*); wśród ssaków - jeże (*Erinaceus*), Ochronie częściowej podlegają, występujące na terenie Gminy: kryty (*Talpa europaea*), wiewiórka (*Sciurus vulgaris*) i rzadziej gronostaj (*Mustela erminea*).

W miejscowości Laski, Smardze, Pomiany i Kuźnica Trzcinińska znajdują się gniazda bociana białego. Bociany żerują na podmokłych łąkach wzdłuż doliny Pomianki i jej dopływów.

5.3. OBSZARY PROPONOWANE DO OBJĘCIA OCHRONĄ PRAWNĄ

Na obszarze gminy Trzciniça nie występują obszary proponowane do objęcia ochroną prawną w zakresie środowiska przyrodniczego.

5.4. LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Lasy i grunty leśne zajmują obecnie około 22,40 % powierzchni gminy. Łącznie użytki leśne oraz grunty zadrzewione zajmują w gminie ok. 1685 ha ogólnej powierzchni, z czego lasy prywatne i lasy komunalne stanowią łącznie ok. 12 % całości. Powierzchnia gruntów leśnych nie stanowiących własności Skarbu Państwa, należących do prywatnych właścicieli wynosi: w obrębie Trzciniça 21,64 ha. Jest to niewielki procent wszystkich prywatnych gruntów leśnych w gminie, których łączna powierzchnia wynosi 185,48 ha.

Lasy zarządzane są przez **Regionalną Dyрекcyj Lasów Państwowych w Poznaniu**, Nadleśnictwo Syców oraz przez Rektora Akademii Rolniczej w Poznaniu w ramach Leśnego Zakładu Doświadczalnego w Siemianicach.

Na obszarze gminy, w obrębie zwartych lasów, spotyka się stosunkowo dużo okazałych, pojedynczych drzew, które ze względu na wiek, wymiary i pokrój zasługują na objęcie ochroną prawną. Przy Ośrodku Naukowo – Dydaktycznym w Laskach zlokalizowane jest arboretum. Ponadto, lasy znajdują się w kompleksie promocyjnym „Lasy Rychtałskie”.

Arboretum zostało utworzone w 1980 r. i składa się z klasycznego parku dendrologicznego oraz arboretum drzewostanowego. Obecnie rośnie tu 214 gatunków roślin, na czele z kwitnącymi w maju różanecznikami (40 gatunków). Gatunki zasadzone sąsiadują tu z resztkami pierwotnego drzewostanu, zawierającego pomnikowe buki. Na terenie arboretum znajduje się Klasa Leśna i Izba Leśna, wyznaczono także trzy ścieżki edukacyjne.

Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Rychtałskie” został powołany dnia 1 lipca 1996 roku przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych w drodze Zarządzenia Nr 18 w sprawie Leśnych Kompleksów Promocyjnych na podstawie porozumienia zawartego w dniu 4 czerwca 1996 roku pomiędzy Rektorem Akademii Rolniczej w Poznaniu, a Dyrektorem Regionalnej Dyrekcyj Lasów Państwowych w Poznaniu. Oprócz Leśnego Zakładu Doświadczalnego w Siemianicach, który jest jednostką organizacyjną Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu (dawniej Akademii Rolniczej), w skład LKP „Lasy Rychtałskie” wchodzi dwa nadleśnictwa RDLP w Poznaniu: Syców i Antonin. Ogólna powierzchnia tego LKP wynosi 47 992 ha, z tego 22 140 ha znajduje się na terenie Nadleśnictwa Syców.

W środkowo - zachodniej części gminy, w Nadleśnictwie Syców, obrębie Rychtał, wyodrębnione są lasy wodochronne i lasy nasienne wyłączone z użytkowania leśnego.

Lasy z różnym udziałem reprezentowane są przez dziewięć typów siedliskowych lasu. Do wiodących typów należą: las mieszany świeży (LMś) i bór mieszany świeży (BMś), w następnej kolejności bór świeży (Bś) i las świeży (Lś). Nieznaczny procent zajmują: ols jesionowy (Ol), bór mieszany wilgotny (BMw) i las wilgotny (Lw). Na ukształtowanie reprezentowanych typów siedliskowych lasu miały wpływ wszystkie czynniki środowiska. Za najważniejszy można uznać czynnik gleby a także zasięg naturalnego występowania głównych lasotwórczych gatunków drzew: sosny, świerka, jodły, buka, dębu, jesionu i olszy.

Analiza danych charakteryzujących stan lasu i zasobów drzewnych wykazała, że ogólna ocena lasów w Gminie wypada dość korzystnie. Główny gatunek – sosna – wykazuje się niezłą jakością i zasobnością, będącą wynikiem wysokich wskaźników: stopnia zadrzewienia, bonitacji i przyrostu bieżącego. Pozostałe gatunki lasotwórcze: buk, dąb, jesion, olsza osiągają wysokie wskaźniki wzrostowo – przyrostowe i przeciętną zasobność. Zdecydowanie niekorzystnie wypada świerk, u którego obserwuje się wyraźny spadek przyrostu i wydzielający się posusz. Jak podaje Nadleśnictwo Siemianice, największe szkody występują w drzewostanach świerkowych (kornik drukarz) i jodłowych (wywały, szkodniki szyszek) i jesionowych (obniżenie poziomu wód gruntowych).

Innym niekorzystnym zjawiskiem jest zdecydowanie za duży udział w drzewostanach brzozy oraz częściowo olszy i to w postaci gatunków panujących. Taki proces obserwujemy w części południowo – wschodniej obrębu Trzcinica

Wśród siedliskowych typów lasów prywatnych dominuje bór świeży (Bśw) stanowiący ponad 92%, znacznie mniejszą powierzchnię zajmuje bór mieszany świeży (BMśw) ok. 5,5%, w znikomych ilościach występują: ols (Ol), bór mieszany wilgotny (BMw) i bór wilgotny (Bw).

Stan lasów należących do indywidualnych właścicieli jest na ogół dobry. Nie stwierdzono zagrożenia dla zdrowotnego stanu lasu oraz szkód spowodowanych przez szkodniki owadzie, pasożytnicze grzyby i czynniki przyrody nieożywionej.

5.5. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Warunki glebowe

Pod względem warunków glebowych, na terenie Gminy przeważają średnie i dobre warunki dla rozwoju rolnictwa. Oprócz warunków glebowych, za szczególnie korzystne należy uznać także warunki klimatyczne, w tym stosunkowo długi okres wegetacji i w miarę obfite opady atmosferyczne. Warunki produkcyjne nie stwarzają żadnych ograniczeń zarówno w zakresie kierunków produkcji, jak i intensyfikacji i mechanizacji produkcji.

Wśród gleb użytkowanych rolniczo przeważają gleby IV klas bonitacyjnych oraz w przewadze występują kompleksem rolniczej przydatności gleb, uznawane jako średnie dla prowadzenia produkcji polowej, opisane poniżej następujące

Jednym z najlepszych kompleksów do prowadzenia produkcji polowej, występującym na terenie Gminy jest **Kompleks pszenno dobry (2)**. Dobre warunki tych gleb dla rozwoju roślin umożliwiają stosowanie dość dużej tolerancji w zmianowaniach. W gminie do tego typu gleb zaseregowano niewielką powierzchnię gruntów ornych znajdujące się w obrębie Trzcinica. Należą do nich gleby biellicowe, wykształcone z glin, lekkie i średnie. Także lepsze gleby niecałkowite, wykształcone z glin spoczywających na utworach pyłowych i niecałkowite średnie i ciężkie gleby wykształcone z glin, zalegające na żwirach, piaskach lub wapieniach. Kompleks położony jest na gruntach ornych klasy bonitacyjnej IIIb. Poziom wód gruntowych ulega większym wahaniom, a plony uzależnione są od warunków atmosferycznych, bywają okresowo za suche lub okresowo za mokre. Na glebach tych, stosując odpowiednie zabiegi uprawowe i przy sprzyjających warunkach pogodowych można osiągnąć dobre plony pszenicy, buraków cukrowych i koniczyny czerwonej. Gleby te nadają się również pod sady.

Kompleks **Kompleks żytni (żytnio – ziemniaczany) bardzo dobry czyli pszenno – żytni (4)**, nazywany jest w skrócie kompleksem żytnim pierwszym, obejmuje te lżejsze klasy IIIa i IIIb, na których produkcja żyta i ziemniaków może być ekonomicznie bardziej wskazana, niż produkcja pszenicy i roślin jej towarzyszących w płodozmianie. W granicach gminy do tego kompleksu należą między innymi: gleby lekkie biellicowe wykształcone z glin, niecałkowite, na żwirach, piaskach i wapieniach, klasa IIIa i IIIb oraz gleby biellicowe i brunatne gleby pyłowe (pochodzenia wodnego całkowite. Także gleby pyłowe niecałkowite na żwirach, piaskach lub wapieniach klasy IIIa i IIIb. Gleby te są zmeliorowane lub nie wymagają melioracji. Na glebach tych osiąga się wysokie plony żyta, jęczmienia, owsa i ziemniaków. Nadają się również pod sady. Kompleksy gruntów ornych należące do tego kompleksu rolniczej przydatności gleb zlokalizowane są głównie na wschód do miejscowości Laski, w okolicach osady Siemionka oraz Teklina. Mniejsze kompleksy

rozrzucone są na terenie całej gminy. Wśród gruntów ornych stanowią one znaczny procent pod względem zajmowanej powierzchni w gminie.

Gleby **Kompleksu żytniego (żytnio – ziemniaczany) dobry lub średni (5)**, różnią się od gleb poprzedniego kompleksu większą „lekkością”, większą wrażliwością na suszę w rozmaitych okresach sezonu wegetacyjnego i mniejszą zawartością składników pokarmowych dla roślin. Także gleby lekkie wykształcone z glin niecałkowite na żwirach i piaskach klasy IVa i IVb oraz gleby bielcowe wykształcone z pyłów wodnego pochodzenia niecałkowite na żwirach, piaskach lub wapieniach.

Plonowanie roślin jest tu średnie, nawet wtedy, gdy gleby znajdują się w dobrej kulturze. Plony w znacznym stopniu uzależnione są od warunków pogodowych w tym od ilości i rozkładu opadów atmosferycznych szczególnie w okresie wegetacyjnym. Gleby ciężkie są najczęściej podmokłe, zbyt ciężkie do uprawy, niektóre gatunki tych gleb podścielone są zbyt płytko przepuszczalnym podłożem i są zbyt suche. Na glebach tych osiąga się wysokie plony żyta, jęczmienia, owsa i ziemniaków. W sprzyjających warunkach atmosferycznych można na nich uzyskiwać wysokie plony pszenicy, buraków i koniczyny czerwonej. Pod sady nadają się dla mniej wymagających gatunków drzew. Kompleksy gruntów ornych należące do tego kompleksu rolniczej przydatności gleb stanowią poszerzenie gleb kompleksu żytniego bardzo dobrego, ponadto zlokalizowane są w okolicach osady Aniołka II, Aniołka I, na zachód od ośrodka gminnego Trzcinica oraz w okolicach osady Laski – Nowa Wieś.

Kompleks żytni (żytnio – ziemniaczany) słaby (6) - jest ostatnim z kompleksów gleb lekkich, które jeszcze warto, biorąc pod uwagę ekonomiczne aspekty (koszty produkcji oraz plonowanie roślin) utrzymywać trwale w obrębie gruntów ornych. Na terenie gminy do kompleksu tego należą gleby bielcowe wykształcone z glin, lekkie, niecałkowite, na żwirach i piaskach klasy IVb i V, gleby brunatne wylugowane i brunatne kwaśne wykształcone z płytkich ilów napiaskowych, piaski gliniaste niecałkowite, słabo gliniaste, ze znaczną zawartością pyłu, słabo gliniaste na utworach pyłowych wodnego pochodzenia klasy IVb i V, czarne ziemie wykształcone z piasków słabo gliniastych, całkowite czarne ziemie wykształcone z piasków gliniastych nie ulegające podmakaniu klasy IVb i V.

Gleby tego kompleksu są zazwyczaj zawodne; zbyt suche lub zbyt wilgotne, często wrażliwe na suszę i mało urodzajne. Gleby zbyt suche i lekkie są przydatne do uprawy żyta, łubiny, a w latach obfitujących w opady do uprawy ziemniaków i saradeli.

W Gminie rozmieszczone są mozajkowo na całym obszarze wyłączając tereny zlokalizowane na wschód od miejscowości Laski, na zachód od Trzcinicy oraz okolice Teklina.

Do **kompleksu żytniego (żytnio – łubinowego) najłabszego (7)** zaliczamy gleby z reguły zbyt suche i zbyt jałowe dla użytkowania rolniczego. Często ich uprawa i użytkowanie uznawana jest za przejściową w obliczu dalszego rozwoju rolnictwa.

W gminie Trzcinica gleby należące do tego kompleksu wchodzi zazwyczaj w skład większych kompleksów uprawowych. W granicach Gminy do kompleksu żytniego najłabszego zaliczamy piaski słabo gliniaste całkowite i niecałkowite, na piaskach klasy V i VI, gleby brunatne wylugowane i brunatne kwaśne na piaskach słabogliniastych i piaskach luźnych, bardzo płytkie gleby wykształcone z glin zalegających na piaskach luźnych. Także piaski słabogliniaste niecałkowite na utworach pyłowych.

Są to płytkie gleby, ubogie w materię organiczną, przydatne do uprawy łubinu i żyta, a przy sprzyjających warunkach ziemniaków i saradeli. Pod sady gleby te w zasadzie nie nadają się. W zasadzie gleby te nadają się bardziej pod zalesienie i pastwiska niż pod uprawę rolną.

Kompleks zbożowo – pastewny mocny (8) jest w zakresie stosunków wilgotnościowych przeciwstawieniem kompleksu pszennego wadliwego. Nie jest on bowiem wrażliwy na suszę ale ulega zagrożeniu przez długotrwałe opady. Należy się zatem liczyć z obniżeniem plonów w latach suchych i podobnym zjawiskiem w latach mokrych. Na terenie gminy Trzcinica w obrębie Laski występuje zwarty kompleks zbożowo – pastewny mocny na glebach torfowych i murszowatych. Kompleks mieści się w klasie bonitacyjnej IVa i zajmuje spory obszar. Są to gleby ciężkie przydatne bardziej do uprawy pszenicy niż żyta, dające przeciętnie bardziej opłacalne plony buraków niż ziemniaków.

Kompleks zbożowo – pastewny słaby (9) obejmuje swym zasięgiem gleby które mogą często ulegać silnemu uwilgoceniu obniżającemu plony żyta i ziemniaków, ale sprzyjającemu uprawie roślin pastewnych. Z reguły są to gleby lekkie, których silne uwilgocenie związane jest z podłożem i warunkami pogodowymi.

W granicach gminy do gleb tego typu należą przede wszystkim czarne ziemie zdegradowane i ziemie szare wykształcone z piasków słabo gliniastych lub niecałkowicie. Podłoże nisko podmokłe niezmeliorowane z utrudnioną melioracją. Dobór roślin na tym kompleksie nie różni się od doboru roślin na kompleksie zbożowo – pastewnym mocnym, jednak różnica plonów jest z reguły znaczna. Gleby należące do tego kompleksu rolniczej przydatności gleb zajmują w gminie nieliczne, małe enklawy wśród gleb pozostałych typów.

Kompleks użytków zielonych średnich(2z) - do zespołu kompleksów łągowych należą wśród gleb typu bagiennego gleby mułowe, mułowo – torfowe i mursze. W skład łągów wchodzi także mady podlegające zalewaniu rzeczniczym, mady niezależne. Kompleks ten obejmuje łąki i pastwiska IV klas bonitacyjnych. Łąki są przeważnie dwukośne, w runi przeważają chwasty, turzyce i mchy, dając siano średniej jakości. Kompleks ten występuje na obszarze całej Gminy głównie w dolinie rzeki Pomianki.

Kompleks użytków zielonych słabych i bardzo słabych (3z) - kompleksy bagienne i pobagienne obejmują niezamulone oraz słabo, średnio i silnie zamulone torfy i mursze, niezależne lub rzadko zalewne. W skład tego kompleksu wchodzi najłagodniejsze gleby użytków zielonych. Łąki są jednokośne, turzycowe i trawiaste, dające siano o małej wartości pastewnej. Docelowo powinny one zostać przeznaczony pod zalesienia.

W dolinie cieków Pomianki występują obszary zmeliorowane. Obszary te obejmują swoim zasięgiem pas szerokości ok. 350 – 50 m, w obrębie użytków zielonych. Na obszarze wsi Laski i Trzciniça występują także obszary zdrenowane, głównie na południe od osady Siemionka oraz na wschodnich obrzeżach wsi Trzciniça i w rejonie wschodniej granicy wsi Laski.

Produkcja rolnicza oraz struktura gospodarstw

Struktura obszarowa gospodarstw w Gminie charakteryzuje się stosunkowo dużym rozdrobnieniem gospodarstw indywidualnych. Znaczny odsetek gospodarstw znajduje się w grupie obszarowej od 0,51 ha do 1,99 ha. Gospodarstwa o pow. do 1,99 stanowią około 50 % ogółu gospodarstw. Wśród gospodarstw indywidualnych zdarzają się także gospodarstwa duże, charakterystyczne dla regionu Wielkopolski.

Przeciwagą dla rozdrobnionych gospodarstw indywidualnych, są duże kompleksy gruntów rolnych należące niegdyś do właścicieli ziemskich, następnie przekształcone w PGR, a obecnie należące do Agencji Nieruchomości Rolnej Skarbu Państwa. Grunty te zlokalizowane są głównie w części południowej i zachodniej obrębu Trzciniça oraz we wsi Laski.

Podstawowym kierunkiem produkcji rolniczej w miejscowości jest uprawa zbóż oraz chów bydła i hodowla trzody chlewnej. Charakter hodowli – uprawowy dominuje na obszarze całej Gminy. W grupie upraw zbożowych dominuje uprawa żyta, pszenżyta, owsa i pszenicy w mniejszym stopniu jęczmienia. Wśród roślin przemysłowych zdecydowanie przeważa uprawa ziemniaków, rzadziej buraków cukrowych i rzepaku.

W dolinach rzecznych występują duże, zwarte kompleksy dobrych i średnich użytków zielonych, stanowiących bazę dla rozwoju produkcji zwierzęcej. W ciągu ostatnich lat zaznaczył się jednak spadek ilości pogłównia bydła, w widoczny sposób zmniejszyła się także liczba trzody chlewnej.

W latach osiemdziesiątych Trzciniça należała do gmin o najniższych wskaźnikach obsady trzody chlewnej w byłym woj. kaliskim. W Gminie rolnictwo odgrywało niegdyś znaczącą rolę, w wielu przypadkach stanowiąc podstawowe źródło utrzymania mieszkańców. Brak gwarancji zbytu produktów i surowców rolnych oraz wysoka skala bezrobocia, w tym ukrytego zapoczątkowały szereg niekorzystnych zmian i zjawisk wśród mieszkańców wsi. Doprowadziło to przede wszystkim do ubożenia rolników i reorientacji gospodarstw z towarowych na samozaopatrzeniowe.

Przemysł rolno – spożywczy zlokalizowany niegdyś przy ośrodkach produkcji rolniczej, należały do nich: mieszalnia pasz w Siemionce, mleczarnia (zlewnia mleka) w Trzciniçy, masarnia w Trzciniçy i w Laskach, gorzelnia w Laskach. Obecnie usługi te nie funkcjonują, podobnie jak skup płodów rolnych i żywca wieprzowego i wołowego zlokalizowany niegdyś w Trzciniçy.

6. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z OCHRONĄ DZIEDZICTWA KULTUROWEGO, ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ W TYM Z REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLONYCH PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

6.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

Gmina Trzcinica leży przy granicy Wielkopolski ze Śląskiem. W XIX w. wchodziła w skład terenów zaboru pruskiego i zachowane do dzisiaj budownictwo, w decydującym zakresie zostało ukształtowane przez panujące na tym terenie pod koniec XIX w. stosunki gospodarczo – społeczne i prawo budowlane, wprowadzane przez władze pruskie w 1871 r. Elementem charakterystycznym krajobrazu gminy są licznie występujące kapliczki i krzyże przydrożne zarówno historyczne - sięgające XIX w., jak i współczesne.

Spśród terenów gminy Trzcinica, pod względem zasobów archeologicznych, przebadany został obszar północny - okolice miejscowości Laski i Smardze oraz centralna część gminy, łącznie z miejscowością Trzcinica. Inwentaryzację przeprowadzono w latach 80-tych. Potwierdziła ona istnienie osadnictwa prehistorycznego na tych terenach już w epoce kamienia.

Tutejsze stanowiska archeologiczne mają w większości charakter wielokulturowy, przy znacznym zróżnicowaniu chronologicznym, obejmującym przedział czasowy od epoki kamienia – późnego paleolitu /Laski/, po nowożytność. Epokę brązu reprezentuje osadnictwo kultury łużyckiej, epokę żelaza – osadnictwo kultury przeworskiej.

W układzie przestrzennym osadnictwa na omawianym terenie występują następujące prawidłowości, tzn. osady lokowane były z reguły na stoku doliny, poza terasą zalewową i denną. W stanowiskach kultury łużyckiej istnieje wyraźne rozdzielenie lokalizacyjne osad i punktów osadniczych /wschodnia strona Pomianki/, od cmentarzyska z tego okresu, usytuowanego po zachodniej stronie rzeki.

Na terenie gminy Trzcinica, najwcześniejszą metryką źródłową legitymuje się wieś Trzcinica. Miejscowość wzmiankowano jako „Crescenica ” w 1149 r. i stała się wówczas własnością klasztoru norbertanów św. Wincentego z Wrocławia. W 1239 r. następuje jej lokacja na prawie niemieckim. Przed 1245 r. staje się własnością biskupów wrocławskich. Od połowy XV w. przechodzi w ręce właścicieli świeckich i od końca XVI w do 1812 r. pozostaje własnością rodziny Trzecińskich, kiedy majątek przejmują właściciele niemieccy.

Istniejące obecnie rozwiązania planistyczne oraz system ich rozmieszczenia na terenie gminy, jest wynikiem reformy uwłaszczeniowej, przeprowadzonej w zaborze pruskim od około 1830 do 1860 r. Miejscowości posiadają słabo rozwiniętą strukturę przestrzenną wsi macierzystej jak i prostych, rzędowych kolonii liniowych oraz niewielkich osiedli folwarcznych, wydzielonych z ich terenów. Charakter nieregularnej ulicowej wsi rzędowej, posiadający prawdopodobnie proveniencję średniowieczną posiada Trzcinica.

Charakter nieregularnej ulicowej wsi rzędowej, posiadający prawdopodobnie proveniencję średniowieczną mają: Trzcinica, Kuźnica Trzecińska, Wodziczna oraz późniejsza Piotrówka. Zasadami reformy było: pozostawienie istniejących folwarków, uwłaszczenie tylko najbogatszych chłopów, związanie bezrolnej ludności z folwarkiem oraz separacja gruntów folwarcznych od chłopskich. W wyniku tej ostatniej lokowano folwark na krańcu wsi (Pomiany, Laski), lub w pewnym od niej oddaleniu np. Trzcinica. Kształt osiedli folwarcznych z przełomu wieków XIX/ XX przybrały następujące miejscowości: Teklin, Aniołka I, Aniołka II, Siemionka, Jelenia Głowa oraz Laski – Nowa Wieś, folwark polny majątku Laski. Liniowe kolonie powłaszczeniowe, powstałe z macierzystych wsi to: Ignacówka I - III, Borek, Granice, Smardze, Parcele.

Od początku XIX w większość majątków ziemskich przejmowali właściciele niemieccy i oni byli inwestorami istniejących obecnie założeń dworskich czy folwarcznych.

Wprowadzone przez władze pruskie w 1871 r. przepisy prawne nie zezwalały na wznoszenie budynków drewnianych. Nowo powstające budynki mogły być wykonane z kamienia, cegły lub w technice drewniano – ceglanej, tzw. szachulcowej. Efektem tego jest znikomy procent drewnianego budownictwa zagrodowego z końca XIX i początku XX w. Pojedyncze przykłady występują w Wodziejnej, Trzcinicy i Ignacówce III. Są to drewniane budynki o konstrukcji sumikowo-łątkowej, kryte niemal wyłącznie dachówką. Stare, drewniane budynki mieszkalne, sytuowane szczytowo do drogi mogły być zastępowane wyłącznie murowanymi, usytuowanymi kalenicowo, z dachówkowym przekryciem. Taka zabudowa, będąca zabytkiem rzemiosła budowlanego zachowała się w gminie dość licznie. Budynki te charakteryzują: niewielkie gabaryty - skromna forma lub stosunkowo duże gabaryty - urozmaicona forma, / ganki wejściowe, facjatki, itp./ oraz bogactwo form detalu architektonicznego.

Ciekawą zabudowę zagrodową i częściowo małomiasteczkową, pochodzącą z początku XX w, posiadają Laski i Trzcinica. Są to budynki o stosunkowo dużych gabarytach oraz urozmaiconej formie (ganki wejściowe, facjatki, itp.) z bogatym, różnorodnym detalem architektonicznym.

Na terenie gminy Trzcinica, w okolicach wsi Laski i Smardze odkryto zabytki archeologiczne z epoki brązu, z kultury łużyckiej – 4x, z epoki żelaza, z kultury przeworskiej – 6x, z wczesnego – 3x i późnego średniowiecza – 5x oraz 27 stanowisk nowożytnych. Na terenie wsi Trzcinica znajduje się stanowisko z czasów nowożytnych, tzw. kopiec św. Wawrzyńca – XVI-XVII wieczny dwór obronny na kopcu. Wykaz stanowisk archeologicznych na obszarze AZP 78-38 (gmina Trzcinica) przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy Trzcinica.

Lp.	Nr stanowiska	Chronologia
wieś Trzcinica		
1.	6	epoka brązu, kultura łużycka, przeworska, późne średniowiecze
2.	7	wczesne średniowiecze, nowożytność
3.	8	epoka kamienia, późny paleolit, epoka brązu, kultura łużycka, nowożytność
4.	9	kultura przeworska, nowożytność
5.	10	kultura przeworska, nowożytność
6.	11	epoka brązu, kultura łużycka
7.	12	kultura przeworska
8.	13	kultura przeworska, późne średniowiecze
miejsowość Laski		
9.	50	kultura łużycka, V okres epoki brązu i początek epoki żelaza, VII w p.n.e.
10.	1	nowożytność
11.	2	nowożytność
12.	3	nowożytność
13.	4	nowożytność
14.	5	nowożytność, późne średniowiecze
15.	16	nowożytność
16.	17	nowożytność, późne średniowiecze
17.	18	nowożytność
18.	19	nowożytność
19.	20	nowożytność
20.	21	nowożytność
21.	22	nowożytność, wczesne średniowiecze
22.	24	nowożytność
23.	25	nowożytność, późne średniowiecze
24.	26	nowożytność
25.	27	nowożytność
26.	28	nowożytność
27.	29	nowożytność, kultura przeworska
28.	30	nowożytność

29.	31	nowożytność
miejsowość Kuźnica Trzcńska		
30.	23	nowożytność
miejsowość Smardze		
31.	14	wczesne średniowiecze, nowożytność
32.	15	nowożytność

Dla obszaru opracowania brak opracowanego audytu krajobrazowego.

6.2. OBIEKTY I OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ PRAWNĄ

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. 2014, poz. 1446 ze zm.), formami ochrony zabytków są:

- 1) wpis do rejestru zabytków;
- 2) uznanie za pomnik historii;
- 3) utworzenie parku kulturowego;
- 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Na terenie gminy Trzcinica nie występują zabytki uznane za pomnik historii, nie ustanowiono także parku kulturowego. Na obszarze Gminy występują obiekty posiadające wpis do rejestru zabytków. Obiekty i zespoły obiektów oraz zabytki archeologiczne zestawiono w tabelach poniżej.

Tabela 29. Wykaz obiektów i zespołów obiektów wpisanych do rejestru zabytków na obszarze gminy Trzcinica.

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Numer w rejestrze zabytków	Data wpisu	Właściciel	Stan zachowania
1.	Laski	Kościół rzymskokatolicki pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny	KL-III885 /10/61	27.12.1961	Parafia rzymskokatolicka	dostateczny
2.	Laski	Zespół pałacowo-parkowy: pałac i park	1662/A	16.12.1974	Osoba prywatna	dostateczny
3.	Pomiany	Zespół pałacowo-parkowy: pałac i park	458/A	11.12.1989	Gmina Trzcinica	dostateczny
4.	Trzcinica	Kościół rzymskokatolicki parafialny pw. św. Stanisława Biskupa	686/A	15.07.1969	Parafia rzymskokatolicka	dobry
5.	Wodziczna	Kościół rzymskokatolicki filialny pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy wraz terenem przykościelnym	257/Wlkp/A	09.11.2005	Parafia rzymskokatolicka	dobry

Tabela 30. Wykaz zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków na obszarze gminy Trzcinica.

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Numer w rejestrze zabytków	Data wpisu	Właściciel	Stan zachowania
1.	Trzcinica	Kopiec podworski otoczony fosą wraz ze strefą ochrony konserwatorskiej	763/A	31.12.1998	Osoby prywatne	dobry

W latach 2008 - 2010 zostały opracowane karty adresowe zabytków nieruchomych dla obiektów przeznaczonych do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków. W tabeli poniżej ukazano aktualny stan zabytków ujętych w gminnej ewidencji. Wszelka późniejsza aktualizacja gminnej ewidencji zabytków będzie prowadzona w uzgodnieniu z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Tabela 31. Wykaz obiektów figurujących w gminnej ewidencji zabytków na terenie gminy Trzcinica.

Lp.	Miejscowość	Adres	Obiekt	Informacja o wpisie do rejestru zabytków
1	Aniołka Druga	3	DWÓR, OB. DOM	
2	Aniołka Druga	3	BRAMA I OGRODZENIE PARKU	
3	Aniołka Druga	3	PARK DWORSKI	
4	Aniołka Druga	4	DOM PRACOWNIKÓW FOLWARKU	
5	Aniołka Druga	4	SPICHLERZ	
6	Aniołka Druga	4	KUŹNIA	
7	Aniołka Pierwsza	13	DWÓR OBECNIE DOM (ZESPÓŁ DWORSKO – FOLWARCZNY, OB. ROZPARCELOWANY)	
8	Aniołka Pierwsza	7	DOM ROBOTNIKÓW FOLWARKU	
9	Granice	34	DOM	
10	Ignacówka Pierwsza	9	SZKOŁA, OB. DOM	
11	Ignacówka Pierwsza	9	SZKOLNY BUDYNEK GOSPODARCZY, OB. BUDYNEK GOSPODARCZY	
12	Jelenia Głowa	1	DWÓR, OB. DOM	
13	Jelenia Głowa	1	PARK DWORSKI	
14	Jelenia Głowa	2	DOM MIESZKALNY PRACOWNIKÓW FOLWARKU, STAJNIE I SPICHLERZ, OB. DOM Z CZĘŚCIĄ GOSPODARCZĄ	
15	Jelenia Głowa	3	OBORA DWORSKA Z PASZARNIĄ, OB. OBORA	
16	Kuźnica Trzcńska	6	DOM	
17	Kuźnica Trzcńska	8	DOM	
18	Kuźnica Trzcńska	18, 18A	MŁYN WODNY, OB. DOM	
19	Kuźnica Trzcńska	31	SZKOŁA, OB. DOM	
20	Laski	Kępińska 6	DOM, OB. POCZTA I SKLEP	

c.d. Tabela 31.

Lp.	Miejscowość	Adres	Obiekt	Informacja o wpisie do rejestru zabytków
21	Laski	Kępińska 11	DOM	
22	Laski	Kępińska 16	DOM, OB. BIBLIOTEKA	
23	Laski	Kępińska 19	PASTORÓWKA, OB. DOM	
24	Laski	Kościelna	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. WNIEBOWZIĘCIA NAJŚWIĘTRZEJ MARIII PANNY	61/A 27.12.1961
25	Laski	Kościelna	KRZYŻ PRZY KOŚCIELE PARAFIALNYM P.W. WNIEBOWZIĘCIA NAJŚWIĘTRZEJ MARIII PANNY	
26	Laski	Kościelna	FIGURA ŚW. JANA NEPOMUCENA	
27	Laski	Ks. Stroińskiego 2	ZBÓR EWANGELICKI, OB. KOŚCIÓŁ FILIALNY P.W. NIEPOKALANEGO SERCA MATKI BOSKIEJ	
28	Laski	Ks. Stroińskiego 2	OCHRONKA, OB. PLEBANIA	
29	Laski	Lipowa 34	SZKOŁA	
30	Laski	Lipowa 39	DOM	
31	Laski	Lipowa 52	DWORZEC KOLEJOWY	
32	Laski	Oś. Spółdzielcze	SPICHLERZ	
33	Laski	Oś. Spółdzielcze	STODOŁA I	
34	Laski	Oś. Spółdzielcze	STODOŁA II	
35	Laski	Oś. Spółdzielcze	OBORA I	
36	Laski	Oś. Spółdzielcze	OBORA II	
37	Laski	Oś. Spółdzielcze	OBORA III	
38	Laski	Oś. Spółdzielcze	STAJNIE, OB. MAGAZYN	
39	Laski	Oś. Spółdzielcze	STOŁARNIA I KUŹNIA, OB. WARSZTAT	
40	Laski	Oś. Spółdzielcze	SILOSY I i II	
41	Laski	Oś. Spółdzielcze 2	DOM WOŹNICY I KIEROWCY, OB. DOM	
42	Laski	Oś. Spółdzielcze 3	GORZELNIA I SPICHLERZ, OB. MIESZKANIE	
43	Laski	Oś. Spółdzielcze 5	DOM PRACOWNIKÓW FOLWARKU, OB. DOM	
44	Laski	Oś. Spółdzielcze 6	DOM WETERYNARZA I LECZNICA, OB. DOM	
45	Laski	Oś. Spółdzielcze 7	DOM PRACOWNIKÓW FOLWARKU, OB. DOM	
46	Laski	Oś. Spółdzielcze 9	DOM STAJENNEGO, OB. DOM	
47	Laski	Oś. Spółdzielcze 10	CZWORAK, OB. DOM	
48	Laski	Oś. Spółdzielcze 14	RZĄDCÓWKA, OB. DOM	
49	Laski	Oś. Spółdzielcze 28	CZWORAK, OB. DOM	
50	Laski	Szkolna 2	SZKOŁA, OB. DOM	

c.d. Tabela 31.

Lp.	Miejscowość	Adres	Obiekt	Informacja o wpisie do rejestru zabytków
51	Laski	Zamkowa 30	PAŁAC	1662/A 16.12.1974
52	Laski	Zamkowa 30	PARK PAŁACOWY	1662/A 16.12.1974
53	Nowa Wieś	14	DOM	
54	Nowa Wieś	15	DOM Z CZĘŚCIĄ GOSPODARCZĄ	
55	Piotrówka	21	ZAJAZD, OB. DOM	
56	Piotrówka	60	DOM	
57	Pomiany	5	PAŁAC, OB. DOM	458/A 11.12.1989
58	Pomiany	5	OGRODZENIE PARKU Z BRAMĄ I POZOSTAŁOŚCIAMI WIEŻY	
59	Pomiany	5	PARK PAŁACOWY	458/A 11.12.1989
60	Pomiany	19	DOM	
61	Pomiany	25	DOM	
62	Siemionka	1	DWÓR, OB.DOM	
63	Siemionka	1	PARK DWORSKI	
64	Siemionka	1	SPICHLERZ	
65	Siemionka	1	STODOŁA DWORSKA	
66	Siemionka	1	OBORA DWORSKA	
67	Siemionka	1	STODOŁA DWORSKA II	
68	Siemionka	1	SPICHLERZ I CHLEWIA DWORSKA	
69	Siemionka	2	DWOJAK DWORSKI	
70	Siemionka	5	CZWORAK DWORSKI OB. DOM	
71	Smardze	2	LEŚNICZÓWKA, OB. BUDYNEK NADLEŚNICTWA SYCÓW	
72	Smardze	61	SZKOŁA, OB. DOM	
73	Teklin		DWÓR, OB. NIEUŻYTKOWANY	
74	Teklin		PARK	
75	Teklin	2	CZWORAK I, OB. DOM	
76	Trzcinica	Jana Pawła II	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. STANISŁAWA BISKUPA	686/A 15.07.1969
77	Trzcinica	Jana Pawła II	OGRODZENIE KOŚCIOŁA	
78	Trzcinica	Jana Pawła II 3	SZKOŁA OB. DOM	
79	Trzcinica	Jana Pawła II 3	BUDYNEK GOSPODARCZY	
80	Trzcinica	Jana Pawła II 12	DWÓR	
81	Trzcinica	Jana Pawła II 12	PARK DWORSKI	
82	Trzcinica	Jana Pawła II 14	PLEBANIA	
83	Trzcinica	Jana Pawła II 14	BUDYNEK GOSPODARCZY PRZY PLEBANII	

c.d. Tabela 31.

Lp.	Miejscowość	Adres	Obiekt	Informacja o wpisie do rejestru zabytków
84	Trzcinica	Jana Pawła II 15	DOM	
85	Trzcinica	Jana Pawła II 18	DOM	
86	Trzcinica	Jana Pawła II 23	DOM	
87	Trzcinica	Jana Pawła II 25	DOM	
88	Trzcinica	Jana Pawła II 43	DOM	
89	Trzcinica	Jana Pawła II 46	DOM	
90	Trzcinica	Jana Pawła II 74-76	DOM	
91	Trzcinica	Kluczborska 1	DOM	
92	Trzcinica	Kluczborska 4	DOM	
93	Trzcinica	Ks. Białka 1	DOM	
94	Trzcinica	Lipowa 6	SZKOŁA, OB. DOM	
95	Trzcinica	Młyńska	MAGAZYN DWORSKI, OB. GARAŻ	
96	Trzcinica	Młyńska 1	SPICHLERZ, OB. DOM	
97	Trzcinica	Młyńska 2	MŁYN WODNY, OB. DOM	
98	Trzcinica	Młyńska 5	DWOJAK DWORSKI I BUDYNEK GOSPODARCZY, OB. DOM	
99	Trzcinica	Młyńska 7	CHLEWIA DWORSKA, OB. MAGAZYN, DOM	
100	Trzcinica	Młyńska 8	BUDYNEK ADMINISTRACJI DWORSKIEJ, OB. DOM	
101	Trzcinica	Młyńska 12	DWOJAK DWORSKI	
102	Wodziezna		KOŚCIÓŁ FILIALNY P.W. MATKI BOSKIEJ NIEUSTAJĄCEJ POMOCY	257/Wlkp/A 09.11.2005
103	Wodziezna	53	DOM	
104	Wodziezna	55	SZKOŁA, OB. DOM	
105	Wodziezna	76	DOM	
106	Wodziezna	19	DOM	
107	Wodziezna	101	SZKOŁA, OB. DOM	
108	Wodziezna	101	BUDYNEK GOSPODARCZY PRZY SZKOLE	

Na terenie Gminy obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w których ustanowiona jest ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego. Prawo miejscowe stanowią na terenie gminy Trzcinica następujące plany zagospodarowania przestrzennego:

(1) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zachodniej części wsi Trzcinica, uchwała nr XX/110/04 Rady Gminy Trzcinica z dn. 27 września 2004 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego Nr 162 poz. 3466 z dnia 26.11.2004 r.).

W granicach określonych na rysunku planu, ustalono strefę podstawowej ochrony konserwatorskiej, w której obowiązują zasady ochrony środowiska kulturowego.

Na obszarze objętym planem występują obiekty zabytkowe figurujące w spisie zabytków – ewidencji konserwatorskiej, są to:

1) Zespół dworski w osadzie Siemionka:

- a) dwór, k. XIX w., mur., ob. mieszkania,
  - b) park krajobrazowy, XIX w.,
  - c) spichlerz, k. XIX w., mur.,
  - d) obora, pocz. XX w., mur.,
  - e) dwie stodoły, pocz. XX w., mur.,
  - f) spichlerz i chlewnia, pocz. XX w., mur.,
  - g) Dwojak, pocz. XX w., mur., w osadzie Siemionka,
  - h) Czworak, pocz. XX w., mur. w osadzie Siemionka,
- 2) Zespół folwarczny w osadzie Jelenia Głowa:
- a) dworek . rządówka, lata 30 XX w., mur.,
  - b) park krajobrazowy, k. XIX w.,
  - c) obora i paszarnia, k. XIX w., mur.,
  - d) czworak z częścią gospodarczą, XIX/XX w., mur.,
  - e) kuźnia, lata 30 XX w., mur.,
- 3) Zespół dworski w osadzie Aniołka Druga:
- a) dawny dwór, pocz. XX w., mur. gruntownie przebudowany ok. 1975 r.,
  - b) park krajobrazowy, k. XIX w.,
  - c) ogrodzenie z bramą, 1912 r. mur.,
  - d) spichlerz dworski, ok. 1910 r., mur.,
  - e) dwie obory, pocz. XX w., mur.,
  - f) kuźnia, ok. 1912 r., mur.,
  - g) dwa czworaki, ok. 1912 r., mur.,
  - h) budynek mieszkalny, pocz. XX w., mur.

(2) *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru obejmującego osadę Nowa Wieś w gminie Trzcinica, uchwała XXI/119/04 Rady Gminy Trzcinica z dn. 24.11.2004 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego Nr 1 poz.4 z dnia 10.01.2005 r.) zmieniony uchwałą nr XXIII/139/08 Rady Gminy Trzcinica z dn. 22.07.2008 r. w sprawie Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru obejmującego osadę Nowa Wieś w gminie Trzcinica (Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego Nr 158 poz.2714 z dnia 18.09.2008 r.)*

Na obszarze objętym planem, w granicach określonych na rysunku planu, ustalono strefy ochrony konserwatorskiej, w których wskazano zasady działalności inwestycyjnej, w tym:

- 1) Strefę podstawowej ochrony konserwatorskiej;
- 2) Strefę eksploracji archeologicznej.

Ponadto, na rysunku planu miejscowego oznaczono lokalizację poniższych stanowisk archeologicznych, dla których ustalono zasady ochrony:

- 1) Nr 29 – nowożytność kultura przeworska,
- 2) Nr 30 – nowożytność,
- 3) Nr 31 – nowożytność.

Ustaleniami planu miejscowego objęto również ochroną obiekty zabytkowe figurujące w spisie zabytków – ewidencji konserwatorskiej, są to:

- 1) Zespół folwarczny z przełomu XIX i XX w.:
  - a) obora ze spichlerzem, mur.
  - b) dwie stodoły, mur.
  - c) dom robotników folwarcznych, mur.;
- 2) Leśniczówka, pocz. XX w., mur.

- (3) *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru obejmującego wieś Laski uchwała nr XXXIV/201/06 Rady Gminy Trzcinica z dn. 31.03.2006 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego Nr 84 poz.2122 z dnia 31.05.2006 r.) zmieniony uchwałą nr XXXIV/209/09 Rady Gminy Trzcinica z dnia 2 lipca 2009 r. w sprawie Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Laski, dla obszaru położonego w rejonie „Osiedla Nowego” oraz osady Borek (Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego Nr 153 poz.2640 z dnia 14.08.2009 r.), zmieniony uchwałą nr XXXVII/232/2013 Rady Gminy Trzcinica z dnia 30 grudnia 2013 r. w sprawie Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Laski, dla obszaru obejmującego dz. nr ew. 1170/7 oraz 1170/23 położone w miejscowości Laski (Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego poz.1301 z dnia 03.03.2014 r.). oraz uchwałą nr XXXVIII/240/2014 Rady Gminy Trzcinica z dnia 6 lutego 2014 r. w sprawie Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Laski, w rejonie ulicy Wierzbowej i ulicy Parkowej, Uchwała nr (Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego poz. 1694 z dnia 13.03.2014 r.).*

Na obszarze objętym planem miejscowym, w granicach określonych na rysunku planu, ustalono:

- 1) Strefę wysokiej ochrony konserwatorskiej;
- 2) Strefę podwyższonej ochrony konserwatorskiej;
- 3) Strefę ochrony archeologicznej;
- 4) Strefę obserwacji archeologicznej.

Na rysunku planu oznaczono lokalizację, a w tekście planu zasady ochrony poniższych stanowisk archeologicznych:

- 1) Nr 1 – nowożytność;
- 2) Nr 2 – nowożytność;
- 3) Nr 3 – nowożytność;
- 4) Nr 4 – nowożytność;
- 5) Nr 5 – nowożytność, późne średniowiecze;
- 6) Nr 16 – nowożytność;
- 7) Nr 21 – nowożytność;
- 8) Nr 25 – nowożytność, późne średniowiecze;
- 9) Nr 50 – kultura łużycka, V okres epoki brązu i początek epoki żelaza, VII w p.n.e.;

Na obszarze objętym planem występują zabytki architektury ujęte w formie wpisu obiektu do rejestru zabytków, są to:

- 1) Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP, nr dec. 61/A;
- 2) pałac i park, nr dec. 415/A.

Ustalenia planu miejscowego obejmują ochroną obiekty zabytkowe figurujące w spisie zabytków – ewidencji konserwatorskiej, są to:

- 1) Zespół kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP:
  - a) kościół zbudowany przez paulinów z Częstochowy w 1627 r., drewniany o konstrukcji zrębowej, 1-nawowy, kryty gontem, rozbudowany w XVIII w, remontowany w latach 1964-66,
  - b) cmentarz parafialny przy kościele - figura św. Jana Nepomucena, koniec XIX w;
- 2) kościół poewangelicki, ob. filialny parafialnego, p.w. Niepokalanego Serca Maryi, zbudowany w latach 1856 - 1870, murowany, neoromański;
- 3) dawna ochronka, obecnie plebania, pocz. XX w, murowana;
- 4) Założenie pałacowe:
  - a) pałac z 1908 r.,
  - b) park krajobrazowy, 2 poł. XIX w.,
  - c) kapliczka przy wjeździe do założenia, 1908 r., mur.,

- d) spichlerz, ok. 1910 r., mur.,
  - e) dom stajennego i stajnie, ok. 1910 r., mur., ob. magazyny,
  - f) rządcówka, XIX/XX w., mur.,
  - g) bud. mieszkalny, nr 2, ok. 1910 r., mur.,
  - h) bud. mieszkalny, nr 4, ok. 1910 r., mur.,
  - i) gorzelnia, przebud. ok. 1910 r. z dawnej komandorii ojców paulinów, z XVI w.,
  - j) stodoła I, ok. 1910 r., mur.,
  - k) stodoła II, ok. 1910 r., mur.,
  - l) obora, ok. 1910 r., mur.,
  - m)kuźnia, ok. 1910 r., mur.,
  - n) magazyn, ok. 1910 r., mur.,
  - o) dwa murowane silosy, pocz. XX w.,
  - p) dom nr 5, ok. 1910 r., mur.,
  - q) dom nr 8 (daw. biblioteka), ok. 1910 r., mur.,
  - r) dom nr 11 (daw. ośr. zdrowia), ok. 1900 r., mur.
  - s) dom nr 14, pocz. XX w.,
  - t) dom nr 15 (daw. poczta i bar), 1913 r. mur.,
  - u) dom nr 17, pocz. XX w, mur./ szach.,
  - v) dom nr 24, ok. 1910 r., mur.
  - w) dom nr 103, ok. 1920 r., mur.
  - x) czworak nr 9, pocz. XX w, mur.
- 5) szkoła podstawowa, 1815 r., rozbudowana w 1910 r., nr 52, mur.,
- 6) budynek dworca PKP, ok. 1910 r., mur.

(4) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego we wsi Trzcinica, uchwała nr XXIX/189/2013 Rady Gminy Trzcinica z dnia 6 maja 2013 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego poz. 4169 z dnia 26.06.2013 r.)

Na obszarze objętym planem występuje obiekt wpisany do rejestru zabytków objęty ochroną prawną: Kościół parafialny p.w. św. Stanisława Bpa – nr decyzji 686/A.

Ustalenia planu miejscowego obejmują ochroną obiekty zabytkowe figurujące w spisie zabytków – ewidencji konserwatorskiej, są to:

- a) zespół kościoła parafialnego pw. św. Stanisława Biskupa,
  - kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa 1804-1806, dz. ew. nr 298,
  - ogrodzenie kościoła, dz. ew. nr 298,
  - plebania, dz. ew. nr 286,
  - dawna organistówka, obecnie dom przedpogrzebowy, dz. ew. nr 286,
  - budynek gospodarczy przy plebanii, dz. ew. nr 286,
  - cmentarz parafialny, dz. ew. nr 457, 460,
- b) zespół cmentarza ewangelickiego, dz. ew. nr 445,
  - cmentarz ewangelicki, k. XIX w.,
  - kaplica grobowa,
- c) dawna szkoła, obecnie budynek mieszkalny, ul. Jana Pawła II, dz. ew. nr 302/3, 302/1,
- d) dawna szkoła i przedszkole, obecnie budynek mieszkalny, ul. Lipowa, dz. ew. nr 710/5,
- e) dom mieszkalny przy ul. ks. Białka nr 1 (d. 22), dz. ew. nr 291,
- f) dom mieszkalny przy ul. Kluczborskiej nr 1 (d. 56), dz. ew. nr 508/2,
- g) dom mieszkalny przy ul. Kluczborskiej nr 4 (d. 66), dz. ew. nr 556,
- h) dom mieszkalny przy ul. Jana Pawła II nr 15 (d. 30), dz. ew. nr 477,
- i) dom mieszkalny przy ul. Jana Pawła II nr 18 (d. 150), dz. ew. nr 290/2,
- j) dom mieszkalny przy ul. Jana Pawła II nr 23 (d. 34), dz. ew. nr 482/1,

- k) dom mieszkalny przy ul. Jana Pawła II nr 25 (d. 35), dz. ew. nr 483/1,
- l) dom mieszkalny przy ul. Jana Pawła II nr 32 (d. 140), dz. ew. nr 675,
- m) dom mieszkalny przy ul. Jana Pawła II nr 43, dz. ew. nr 495/2,
- n) dom mieszkalny przy ul. Jana Pawła II nr 46 (d. 133), dz. ew. nr 665/6,
- o) dom mieszkalny przy ul. Jana Pawła II nr 74-76 (d. 22), dz. ew. nr 646/4, 645/6,
- p) zespół dworca kolejowego, dz. nr ew. 711/3,
  - budynek dworca kolejowego, obecnie dom mieszkalny nr 22,
  - budynek gospodarczy przy stacji kolejowej,
  - szalet,
  - murowana kapliczka przydrożna, dz. ew. nr 644/12,

(5) Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wschodniej części wsi Trzcinica, dla obszaru położonego w północnej części wsi, Uchwała nr XL/235/09 Rady Gminy Trzcinica z dnia 30 grudnia 2009r. (Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego Nr 68 poz. 1412 z dnia 14.04.2010r.)

Na obszarze objętym zmianą planu, w granicach określonych na rysunku zmiany planu, ustala się:

- 1) Strefę podwyższonej ochrony konserwatorskiej;
- 2) Strefę podstawowej ochrony konserwatorskiej;
- 3) Strefę ochrony ekspozycji widokowej;
- 4) Strefę eksploracji archeologicznej.

Na rysunku zmiany planu oznaczono orientacyjną lokalizację, a w tekście określono zasady ochrony następujących stanowisk archeologicznych:

- 1) Nr 6 – epoka brązu, kultura łużycka, przeworska, późne średniowiecze;
- 2) Nr 7 – wczesne średniowiecze, nowożytność;
- 3) Nr 8 – epoka kamienia, późny paleolit, epoka brązu, kultura łużycka, nowożytność;
- 4) Nr 9 – kultura przeworska, nowożytność;
- 5) Nr 10 – kultura przeworska, nowożytność;
- 6) Nr 11 – epoka brązu, kultura łużycka;
- 7) Nr 12 – kultura przeworska.

Ustalenia planu miejscowego obejmują ochroną obiekty zabytkowe figurujące w spisie zabytków – ewidencji konserwatorskiej, są to:

- 1) murowana kapliczka przydrożna z ok. 1900 r.;
- 2) założenie dworskie:
  - a) dwór ok. 1880 r,
  - b) pozostałości parku krajobrazowego, XIX w;
- 3) zespół folwarczny:
  - a) dom administratora majątku, k. XIX w,
  - b) spichlerz, ok. 1900 r.,
  - c) dawna chlewnia, 1906 r.,
  - d) dawny magazyn, 1937 r.;
- 4) dwojak, nr 5, 1929 r.;
- 5) dwojak, nr 9, 1910 r.;
- 6) dawny młyn wodny, ok. 1910 r.

7. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z WARUNKAMI I JAKOŚCIĄ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW ORAZ OCHRONĄ ICH ZDROWIA

Do prawidłowego rozwoju wsi konieczne są:

- odpowiednia ilość terenów przeznaczonych dla potrzeb inwestycji związanych z naturalnym rozwojem jednostki osadniczej;
- właściwa polityka przestrzenno – gospodarcza zapewniająca mieszkańcom źródła dochodu, polegająca między innymi na przeznaczeniu odpowiedniej ilości terenów dla potrzeb rozwoju aktywności gospodarczej;
- dostępność usług w zakresie: oświaty, ochrony zdrowia, kultury, handlu, rzemiosła, gastronomii, sportu i rekreacji;
- funkcjonowanie środków komunikacji zbiorowej;
- właściwa pod względem przebiegu i stanu technicznego sieć drogowa;
- ochrona i właściwe kształtowanie środowiska przyrodniczego oraz wstrzymanie jego degradacji,
- dostępność i prawidłowe funkcjonowanie infrastruktury technicznej związanej z zaopatrzeniem terenów zurbanizowanych w media.

Gmina Trzcinica zaspokaja podstawowe potrzeby mieszkańców w zakresie m.in. edukacji, kultury, sportu i rekreacji, ochrony zdrowia, administracji, co opisano we wcześniejszej części opracowania. Realizacja usług publicznych odbywa się przede wszystkim w dwóch wiodących ośrodkach usługowych - na terenie wsi Trzcinica i Laski, gdzie zlokalizowanych jest szereg usług publicznych, w tym: szkoły podstawowe i gimnazjum, publiczne przedszkola samorządowe, ośrodek zdrowia, bibliotek publiczna. Samodzielnie rozwijają się usługi komercyjne, w tym: usługi handlu oraz usługi gastronomii i rzemiosła.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców wsi zainteresowanych prowadzeniem działalności gospodarczej, gmina przeznacza w polityce przestrzennej nowe tereny dla potrzeb rozwoju zarówno tkanki osadniczej jak i działalności gospodarczej. Przewidywany jednak w najbliższym czasie rozwój aktywności gospodarczej Gminy wymaga aktualizacji zasięgu terenów inwestycyjnych. Przyszłe inwestycje wymagają aktywizacji nowych obszarów w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju i potrzebą maksymalnego zachowania naturalnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Dla poprawy warunków życia mieszkańców oraz ochrony środowiska naturalnego, niezbędne staje się rozwiązanie problemów związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, usuwaniem odpadów stałych oraz zmianą stosowanych systemów grzewczych.

Stan środowiska istotnie wpływa na jakość życia mieszkańców Gminy. W roku 2014 jakość powietrza na terenie powiatu kępińskiego monitorowano w jednym punkcie w miejscowości Bralin, metodą pasywną (metoda wskaźnikowa) polegającą na miesięcznej ekspozycji specjalnie przygotowanych próbników, zawieszonych na wysokości około 1,5 metra i oznaczaniu substancji raz w miesiącu (Informacja o stanie środowiska i działalności kontrolnej Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w powiecie kępińskim w roku 2014...). Metodą tą prowadzono badania stężeń dwutlenku siarki i tlenków azotu w przeliczeniu na dwutlenek azotu.

Z badań przeprowadzonych w roku 2014 wynika, że uzyskana wartość średnia dla roku dla dwutlenku siarki wyniosła 4,1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, a dwutlenku azotu - 18,0 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Ocenę jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2015 (Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2015), wykonano zgodnie z podziałem województwa na strefy, gdzie strefę stanowi:

- aglomeracja poznańska,
- miasto Kalisz,
- strefa wielkopolska.

Oceny jakości powietrza w strefach dokonano z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów: ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin. Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia jak i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających

ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z klas: od klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych, po C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji lub poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe.

Wartości otrzymane w roku 2015 w odniesieniu do poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych pozwoliły na zakwalifikowanie strefy, w tym powiatu kępińskiego i gminy Trzcinica, do niższych klas:

- do klasy A – dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołów, arsen, kadm, nikiel w pyłe zawieszonym PM10, benzen, tlenku węgla, ozonu,
- do klasy C – dla pyłu PM2,5, pyłu PM10 i benzo(a)pirenu oznaczanego w pyłe PM10.

W przypadku pyłu PM2,5 strefę aglomeracja poznańska zaliczono do klasy A, natomiast strefę miasto Kalisz i strefę wielkopolską do klasy C. W roku 2015 stwierdzono również przekroczenia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu; wszystkie oceniane strefy zaliczono do klasy C.

Ze względu na powszechność występowania, zasięg oddziaływania oraz liczbę narażonej ludności, podstawowym źródłem uciążliwości akustycznych dla środowiska są hałasy komunikacyjne.

Przez teren powiatu kępińskiego przebiegają drogi: krajowe nr 8 Kudowa Zdrój – Budzisko (na terenie powiatu w całości jako droga ekspresowa S8), nr 11 Kołobrzeg – Bytom, nr 39 Łagiewniki - Kępno oraz droga wojewódzka nr 450 Kalisz - Opatów. Główne szlaki kolejowe powiatu stanowią linie: nr 272 Kluczbork – Poznań Główny i 181 Herby Nowe - Oleśnica. Wzdłuż zachodniej granicy gminy Trzcinica przebiega droga wojewódzka, nie objęta badaniem poziomu hałasu. Pozostałe drogi biegnące przez obszar Gminy posiadają niższe klasy i mniejsze natężenie ruchu stąd nie stanowią istotnego zagrożenia dla środowiska akustycznego.

W zakresie źródeł pól elektromagnetycznych, w 2014 r. przeprowadzono monitoring na terenie powiatu kępińskiego. Pomiar poziomu PEM prowadzono w jednym punkcie – w Kępnie os. Odrodzenia 6, wytypowanym do badań w kategorii *pozostałe miasta*. Zmierzony poziom składowej elektrycznej pola wyniósł 0,27 V/m, zatem nie występowało przekroczenie poziomu dopuszczalnego wynoszącego 7 V/m.

W roku 2014, podobnie jak w latach ubiegłych, w trakcie badań na obszarze całej Wielkopolski w żadnym z punktów pomiarowych nie stwierdzono przekroczeń poziomów PEM. Mimo postępującego wzrostu liczby źródeł pól elektromagnetycznych nie obserwuje się znaczącego wzrostu natężenia poziomów pól w środowisku.

8. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z BEZPIECZEŃSTWEM LUDNOŚCI I JEJ MIENIA, W TYM WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NARAŻONYCH NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI ORAZ OBSZARÓW ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Na obszarze wsi Trzcinica występuje ciek wodny Pomianka, którego wylewanie nie jest udokumentowane, a zebrane informacje wskazują na rzadkie występowanie lokalnych wylewów w okresie długotrwałych opadów. Jak ustalono na podstawie Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego, udostępnionych przez Informatyczny System Osłony Kraju (ISOK), obszar Gminy położony jest poza zasięgiem występowania wód powodziowych lub podtopień.

Z uwagi na brak kopalni głębinowych i odkrywkowych oraz budowę geologiczną terenu, nie stwierdza się na obszarze wsi istnienia zagrożeń geologicznych. Z uwagi na równinne ukształtowanie terenu oraz łagodną formę dolin rzecznych, nie występują na obszarze wsi tereny osuwiskowe.

Potencjalnym zagrożeniem występującym na obszarze Gminy jest zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu komunikacyjnym. Główne zagrożenie stanowią drogi powiatowe relacji Mroczeń – Laski - Wołczyn i Laski – Rychtal, biegnąca z północy na południe Gminy. Na drogach tych obserwuje się okresowo wzmożony ruch

pojazdów samochodowych. Drogi wykorzystywane są także do ruchu lokalnego. Przeprowadzona segregacja ruchu pieszego od ruchu samochodowego nie zawsze eliminuje zagrożenie.

9. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z WYSTĘPOWANIEM OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

9.1. OBSZARY I OBIEKTY PODLEGAJĄCE OCHRONIE PRAWNEJ

9.1.1. Ochrona gatunkowa

Na obszarze gminy Trzcinica, stwierdzono występowanie gatunków zwierząt objętych ochroną prawną na mocy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2014 poz. 1346) oraz Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. 2014 poz. 1409).

Na terenie Gminy, stwierdzono występowanie następujących gatunków roślin objętych ochroną ścisłą:

- sasanki (*Pulsatilla*) - wiele gatunków,
- miłek wiosenny (*Adonis vernalis*), występujące głównie na terenach leśnych.

Na obszarze gminy Trzcinica stwierdzono występowanie następujących gatunków roślin podlegających ochronie częściowej:

- orlik pospolity (*Aquilegia vulgaris*),
- śnieżyczka przebiśnieg (*Galanthus niwalis*),
- wawrzynek wilcze лыko (*Daphne mezereum*),
- wiciokrzew (suchokrzew) pomorski (*Lonicera periclymenum*),
- kłokoczka południowa (*Staphylea pinnata*),
- bagno zwyczajne (*Ledum palustre*).

Wśród zwierząt, do objętych ochroną ścisłą na terenie Gminy należą:

- ptaki: bocian biały (*Ciconia ciconia*), kukułka (*Cuculus canorus*) i dzięcioł (*Piciformes*);
- ssaki: jeże (*Erinaceus*).

Ochronie częściowej podlegają, występujące na terenie Gminy:

- krety (*Talpa europaea*),
- wiewiórka (*Sciurus vulgaris*),
- gronostaj (*Mustela erminea*).

9.1.2. Obiekty i obszary posiadające wpis do rejestru zabytków

Obiekty, zespoły i obszary wpisane do rejestru zabytków objęte są wszelkimi rygorami prawnymi wynikającymi z treści odpowiednich aktów prawnych, w tym przede wszystkim objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r., poz. 1446 ze zm.). Odnosnie obiektów zabytkowych obowiązuje bezwzględny priorytet wymagań i ustaleń konserwatorskich nad względami wynikającymi z działalności inwestycyjnej. Rygory te obowiązują niezależnie od położenia budowli czy innego wpisanego do rejestru zabytków obiektu w poszczególnych strefach ochrony konserwatorskiej.

Wykaz obiektów i zespołów obiektów wpisanych do rejestru zabytków na obszarze gminy Trzcinica zestawiono w rozdziale 6 pt. *Uwarunkowania związane z ochroną dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej w tym z rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub*

określonych przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych, podrozdziale: *Obiekty i obszaru objęte ochroną prawną.*

9.1.3. Obiekty i obszary chronione na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

Obszar gminy Trzcinica objęty jest częściowo ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i zmianami planów miejscowych. W dokumentach tych wskazano obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz zasady ich ochrony, obiekty figurujące w gminnej ewidencji zabytków oraz zasady ich ochrony, stanowiska archeologiczne, także strefy wysokiej ochrony konserwatorskiej, strefy podwyższonej ochrony konserwatorskiej, strefy ekspozycji widokowej, strefy ochrony archeologicznej i strefy obserwacji archeologicznej oraz obowiązujące w nich wymogi konserwatorskie.

Wykaz obiektów i obszarów dla których ustalono ochronę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zestawiono w rozdziale 6 pt. *Uwarunkowania związane z ochroną dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej w tym z rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określonych przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych, podrozdziale: Obiekty i obszaru objęte ochroną prawną.*

9.1.4. Pomniki przyrody

Na obszarze gminy Trzcinica, występują pomniki przyrody podlegające ochronie prawnej:

- pojedyncze drzewo; oddz. 65 obręb leśny Laski, Leśnego Zakładu Doświadczalnego Siemianice; Orzeczenie Nr 437 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 20 lipca 1957 r. o uznaniu za pomniki przyrody; Dz. Urz. Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 31 października 1957 r., Nr 11, poz. 37;
- 1 lipa, w terenie pomierzono 4 lipy (problem z identyfikacją); drzewo rośnie na terenie cmentarza kościelnego w m. Laski; Orzeczenie Nr 438 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 20 lipca 1957 r. o uznaniu za pomniki przyrody; Dz. Urz. Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 31 października 1957 r., Nr 11, poz. 37;
- park w Laskach o pow. 8,44 ha z przewagą lip drobnolistnych oraz sporym udziałem kasztanowców i świerków przy pałacu, ponadto płyty klonów oraz pojedyncze robinie akacjowe; Decyzja Nr 473 z 20 sierpnia 1982 r. Wydziału Rolnictwa, Gospodarki Żywnościowej i Leśnictwa Urzędu Wojewódzkiego w Kaliszu w sprawie uznania za pomniki przyrody; Dz. Urz. Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kaliszu z 1982 r., Nr 4, poz. 27;
- lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) w miejscowości Wodziczna, drzewo rośnie na działce o nr ewid. 483 we wsi Wodziczna; Uchwała Nr VI/41/03 Rady Gminy Trzcinica z dnia 28 marca 2003 r. w sprawie uznania drzewa za pomnik przyrody; Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z dnia 4 czerwca 2003 r. Nr 91, poz. 1704.

9.1.5. Ujęcia wód

Ujęcia wód podlegają ochronie na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2015, poz. 469 ze zm.), polegającej na ograniczeniach w zakresie użytkowania gruntów położonych wokół ujęć oraz korzystania z wody.

Na obszarze wsi Trzcinica, zlokalizowane jest czynne ujęcie wody. Decyzja udzielająca pozwolenia wodnoprawnego wygasła z początkiem 2015 r.

Strefę wyznaczono w obowiązującym „*Studium...*” na podstawie pozwolenia wodnoprawnego, a następnie wprowadzono do *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Laski*. Strefę ochrony ujęcia wody w Trzciniczy (nr decyzji 05 gw 6210/3/95 Urzędu Woj. w Kaliszu wydanej do 2015 r.) ustalono na całym terenie objętym Zmiana Studium - w promieniu 1046 m licząc od krawędzi strefy bezpośredniej 10 m.

W terenach zlokalizowanych w zasięgu strefy ochrony pośredniej ujęcia wody ustalono zakaz lokalizacji nowych inwestycji zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których

sporządzenie raportu oddziaływania na środowisko może być wymagane. W określonych szczegółowo w planie zagospodarowania przestrzennego terenach, po uzgodnieniu z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym, dopuszczono lokalizację zakładów stolarskich oraz zakładów związanych z produkcją mebli, jeżeli raport oddziaływania na środowisko nie wykaże ich negatywnego wpływu na środowisko gruntowo-wodne.

10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU FUNKCJONOWANIA SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

10.1. ANALIZA STANU ISTNIEJĄCEGO SYSTEMU KOMUNIKACJI

Przez obszar gminy Trzcinica przebiegają drogi krajowe, powiatowe oraz drogi gminne. Przez teren wsi Laski i Trzcinica przebiega nieczynna jednotorowa linia kolejowa relacji Namysłów – Kępno. Ruch pociągów jest zawieszony od kilkadziesiąt lat.

Sieć dróg w miejscowości jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Miejscowości posiada bezpośrednie połączenia komunikacyjne z sąsiednimi ośrodkami gminnymi oraz ośrodkami powiatowymi.

Sieć dróg w gminie Trzcinica jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Gmina Trzcinica posiada bezpośrednie połączenia komunikacyjne z sąsiednimi ośrodkami gminnymi oraz z ośrodkiem powiatowym.

Przez obszar gminy przebiegają drogi publiczne:

- droga publiczna krajowa,
- drogi publiczne powiatowe,
- drogi publiczne gminne.

Droga krajowa;

Droga krajowa nr 39 relacji Brzeg – Kępno przez Namysłów przebiega częściowo wzdłuż północno – zachodniej granicy gminy z gminą Baranów oraz gminą Rychtal. Droga przebiega administracyjnie na fragmentach przez obszar miejscowości Laski i Piotrówka. Droga krajowa nie posiada połączenia komunikacyjnego z innymi drogami publicznymi na obszarze gminy Trzcinica.

Drogi powiatowe;

Przez obszar Gminy Trzcinica przebiegają drogi powiatowe pełniące funkcje dróg zbiorczych i lokalnych. Drogi powiatowe przebiegające przez obszar Gminy Trzcinica obsługują gminę w zakresie połączeń ośrodka gminnego z pozostałymi miejscowościami, a także z sąsiednimi gminami. Ich stan techniczny i parametry są zróżnicowane, w zależności od gęstości zabudowy oraz obciążenia komunikacyjnego.

Przez obszar Gminy Trzcinica przebiegają następujące drogi powiatowe:

- droga nr 5688P relacji: Laski Granice – Rychtal przez: Trzcinicę, długość drogi na obszarze gminy Trzcinica: 5.980 m;
- droga nr 5689P relacji: Piotrówka – Ignacówka III, przez: Trzcinicę i Wodzieczną, długość drogi na obszarze gminy Trzcinica: 10.135 m;
- droga nr 5690P relacji: Trzcinica – Janówka Gm. Buczyna, przez: Pomiany i Kuźnicę Trzcinińską, długość drogi na obszarze gminy Trzcinica: 4.440 m;
- droga nr 5691P relacji: Laski Tartak – Laski Granice, przez Smardze, długość drogi na obszarze gminy Trzcinica: 5.805 m;
- droga nr 5692P relacji: Mroczeń - Wołczyn przez: Laski i Kuźnicę Trzcinińską, długość drogi na obszarze gminy Trzcinica: 10.680 m;

- droga nr 5694P relacji: Laski – Kuźnia Słupska G. Łęka Opatowska, długość drogi na obszarze gminy Trzcinica: 2.050 m.

Drogi gminne;

Drogi gminne stanowią uzupełnienie publicznego systemu komunikacji drogowej. Pełnią one funkcje dróg lokalnych i dojazdowych, uzupełniając obsługę komunikacyjną w zakresie połączenia ośrodka gminnego z pozostałymi miejscowościami w gminie, która nie jest realizowana przez drogi powiatowe. Drogi gminne zapewniają podstawową dostępność komunikacyjną do osiedli mieszkaniowych. Stan techniczny nawierzchni dróg jest zróżnicowany.

Do ważniejszych dróg gminnych publicznych wymienionych w Uchwale Nr 342/2007 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dn. 10 maja 2007 r. należy zaliczyć drogi o numerach:

- 872545P: odcinek od drogi powiatowej nr 5692P przez Nową Wieś do granicy gminy;
- 872558P: ul. Parkowa w m. Laski oraz oś. Spółdzielcze w m. Laski;
- 873530P: odcinek od drogi gminnej nr 852545P przez Nową Wieś w kierunku stawu;
- 873535P: odcinek od lasu przez wiadukt ul. Czereśniową przez drogę powiatową nr 5692P dalej ul. Czereśniową do drogi gminnej;
- 873612P: droga przez Pomiany od drogi powiatowej nr 5690P do drogi powiatowej nr 5689P w m. Wodziczna;
- 873621P: od drogi powiatowej nr 5689P przez osadę Krok do drogi gminnej nr 873612P w m. Pomiany;
- 873537P: odcinek ul. Mostowej, ul. Główna i ul. Zamkowa w Laskach;
- 873538P: odcinek ul. Mostowej w Laskach;
- 873539P: odcinek w miejscowości Smardze od drogi powiatowej 5691P w kierunku miejscowości Laski ul. Armii Krajowej, następnie w m. Laski, ul. Lipową do drogi powiatowej 5692 P;
- 873540P: odcinek ul. Szkolnej w Laskach;
- 873541P: odcinek w miejscowości Borek od drogi powiatowej 5692P przez osadę Borek do miejscowości Piła Młyn, następnie do Kuźnicy Trzcńskiej do drogi powiatowej 5692P;
- 873547P: odcinek w miejscowości Smardze od lasu k. leśniczówki do drogi powiatowej 5691P;
- 873551P: od drogi powiatowej nr 5691P w m. m. Smardze, w kierunku lasu;
- 873552P: droga przez Piotrówkę;
- 873553P: droga z m. Piotrówka od drogi nr 873552P do przysiółka Różyczka;
- 873561P: odcinek od drogi powiatowej nr 5688P przez Aniołkę Drugą do drogi powiatowej nr 5689P w m. Siemionka;
- 873562P: odcinek od drogi powiatowej nr 5689P przez Siemionkę do drogi nr 873551P w m. Smardze;
- 873565P: odcinek od drogi powiatowej nr 5689P przez Jelenią Głowę do drogi gminnej nr 873562P;
- 873566P: odcinek od drogi powiatowej nr 5688P, ulicą Kościelną do torów kolejowych;
- 873568P: ul. Zamkowa do drogi powiatowej nr 5688P, dalej ul. Zamkową do drogi nr 873569P;
- 873569P: odcinek od miejscowości Laski od drogi powiatowej nr 5691P w kierunku Trzcinicy, ul. Młyńską przez drogę powiatową nr 5688P dalej ul. Młyńską do drogi powiatowej nr 5890P;
- 873574P: od ul. Kościelnej (obok stacji trafo), ul. Pocztową przez drogę pow. 5689 P, nast. ul. Szkolną przez drogę pow. nr 5688P, ul. Kwiatową do drogi gminnej nr 873584;
- 873616P: od drogi powiatowej nr 5689P w m. Wodziczna w kierunku północnym do drogi powiatowej nr 5692P przez miejscowość Krok;
- 870037P: od drogi powiatowej nr 5689P w m. Wodziczna w kierunku Ignacówki Pierwszej,
- 873593P: od drogi gminnej 870037P z miejscowości Ignaców ki Pierwszej w kierunku Aniołki Pierwszej,
- 873598P: odcinek od dogi nr 873593P z miejscowości Aniołka Pierwsza do miejscowości Teklin,
- 873599P: odcinek od dogi nr 873598P, z miejscowości Teklin do miejscowości Wodziczna,
- 873600P: odcinek z miejscowości Wodziczna do miejscowości Ignacówka Druga,
- 873601P: odcinek od drogi powiatowej 5692P przez teren miejscowości Ignacówka Trzecia,
- 873602P: odcinek od drogi powiatowej 5692P przez teren miejscowości Ignacówka Trzecia.

10.2. ANALIZA STANU ISTNIEJĄCEGO INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

10.2.1. Zaopatrzenie w wodę

Na obszarze gminy Trzcينica użytkowane są zbiorowe ujęcie wody. Obecnie wszystkie miejscowości w gminie posiadają wodę z wodociągu gminnego, poza zabudowaniami w osiedlu Piła – Młyn. Na obszarze gminy działają następujące systemy wodociągowe: wodociąg Trzcينica, wodociąg Laski oraz wodociąg Teklin. Na koniec 2012 r. wodociągi obsługiwały łącznie 4 827 osób.

Zarówno do celów komunalnych jak i przemysłowych, wodę ujmuje się z ujęć podziemnych. Wody powierzchniowe pobierane są tylko do nawodnień w rolnictwie oraz leśnictwie. Największym użytkownikiem wody w gminie jest gospodarka komunalna, następnie rolnictwo i leśnictwo oraz przemysł.

Charakterystykę ujęć wody w gminie Trzcينica zawarto w poniższej tabeli (tab. 32).

Tabela 32. Charakterystyka ujęć wody zlokalizowanych w gminie Trzcينica.

Lp.	Nazwa ujęcia	Rodzaj ujęcia (podziemne/powierzchniowe)	Liczba studni	Wydajność ujęcia wody	Stacja uzdatniania wody	Miejscowości obsługiwane przez SUW	Ustanowienie strefy ochrony pośredniej/bezpośredniej
1.	TRZCINICA	podziemne	2	92 m ³ /h	Tak	Trzcينica, część miejscowości Granice, Borek, Laski os. Nowe, Pomiany, Kuźnica Trzcínska, Wodziczna, Dzierżążnik, Piotrówka, Siemionka, Jelenia Głowa	Bezpośrednia tak, pośrednia tak
2.	LASKI	podziemne	2	92 m ³ /h	Tak	Laski, Nowa Wieś, Smardzy, część miejscowości Granice	Bezpośrednia tak, pośrednia tak
3.	TEKLIN	podziemne	2	106 m ³ /h	Nie	Hydrofornia obsługuje miejscowości: Teklin, Ignacówka Pierwsza, Ignacówka Druga, Ignacówka Trzecia, Aniołka Pierwsza, Aniołka Druga, Aniołka Parcele, Kwasielina	Bezpośrednia tak, pośrednia tak

Na ujęciu wody w Trzcينicy eksploatowane są przemiennie dwie studnie głębinowe, co pozwala w razie wystąpienia awarii pompy na ciągłą dostawę wody. Zapotrzebowanie na wodę w miejscowości jest w pełni zaspokojone. Stan techniczny sieci wodociągowej jest dobry.

10.2.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Gmina Trzcinica posiada sieć kanalizacyjną o długości ok. 14,0 km (dane GUS na koniec 2014 r.), do kanalizacji podłączonych jest 478 budynków, przy czym z sieci kanalizacyjnej korzystało 2328 mieszkańców Gminy. W roku 2012 została zakończona inwestycja wodno-kanalizacyjna w m. Laski.

Część centralna obszaru Gminy (wieś Laski, część wsi Trzcinica) posiada możliwość podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej. W Gminie pracuje jedna oczyszczalnia ścieków prowadząca ścieki kolektorem z miejscowości: Laski i Trzcinica oraz ścieki dowożone z pozostałej części gminy. Jest to oczyszczalnia oddana do eksploatacji w 1997 r. Pozwolenie wodnoprawne na wprowadzanie oczyszczonych ścieków komunalnych do rowu melioracyjnego A-19, wydane przez Starostwo Powiatowe w Kępnie określa średnią ilość odprowadzanych ścieków na 444,2 m³/dobę. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rowu melioracyjnego.

Nadal jednak konieczna jest budowa kanalizacji sanitarnej rozdzielczej w m. Trzcinica oraz pozostałych miejscowościach Gminy. Poza tym na terenie gminny czynna jest kanalizacja deszczowa o długości 3 700 mb.

10.2.3. Wody opadowe

Ujmowanie i odprowadzenie wód deszczowych w gminie Trzcinica, a przede wszystkim na terenach zurbanizowanych, stanowi duży problem.

Obecnie całkowita długość kanalizacji deszczowej na terenie gminy wynosi ok. 3,0 km. Kanały deszczowe znajdują się w m. Wodziczna, Kuźnica Trzcinińska i Pomiany, które spełniają powszechnie rolę kanalizacji ogólnospławnej. Pozostałe miejscowości w gminie nie posiadają zorganizowanych systemów zbierania wód opadowych. Niewielkie fragmenty kanalizacji deszczowych istnieją na niektórych drogach o szczególnym znaczeniu dla regionu. Ta część wód opadowych, która ujmowana jest systemami kanalizacji deszczowych odprowadzana jest do odbiorników (wód powierzchniowych).

10.2.4. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów

Na terenie gminy obecnie nie funkcjonuje żadne wysypisko śmieci. Odpady z terenu Gminy wywożone są poprzez koncesjonowanych przewoźników poza obszar gminy.

Na terenie gminy Trzcinica systemem zbiórki odpadów objętych jest 100 % mieszkańców. Na terenie Gminy nie występuje grzebowisko odpadów zwierzęcych. Jednocześnie obowiązywał zakaz grzebania zwierząt w zasięgu strefy ochronny bezpośredniej ujęcia wody w miejscowości Laski oraz w strefie ochrony sanitarnej pośredniej zewnętrznej ujęcia wody w Trzcini, obejmującej również część wsi Laski.

Obecnie w Gminie ewidencjonuje się masę odebranych odpadów komunalnych oraz sposób ich zagospodarowania. Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia, następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wyniósł w 2014 r. 41,21 %. Liczba właścicieli nieruchomości, od których odebrane zostały odpady komunalne wynosiła w 2014 r. łącznie 1173. Łączna masa odebranych odpadów z obszaru Gminy wynosiła 565,40 Mg (ton), w tym 389,10 Mg stanowiły odpady składowane, a 176,3 Mg odpady poddane innym niż składowanie procesom przetwarzania.

10.2.5. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Sieć elektroenergetyczna jest stosunkowo dobrze rozwinięta na obszarze całej Gminy. Obszar całej Gminy obsługiwany jest przez Energetykę Kaliską S.A. Rejonowy Zakład Energetyczny w Kępnie. Przebiegające przez teren wsi linie średniego napięcia posiadają moc 15 kV. Przez teren Gminy, nie przebiegają linie wysokiego napięcia. Obsługa użytkowników realizowana jest poprzez linie niskiego napięcia

podłączone do trafostacji słupowych i murowanych. Zaopatrzenie w energię elektryczną prowadzone jest liniami napowietrznymi lub kablowymi niskich napięć 0,4 kV. W ubiegłych latach zmodernizowano sieć w miejscowości Laski.

Źródłem pól elektromagnetycznych na terenie Gminy Trzcinica są stacje radiowe, telewizyjne i telefonii komórkowej, medyczne urządzenia diagnostyczne i terapeutyczne, urządzenia przemysłowe i gospodarstwa domowego oraz systemy przesyłowe energii elektrycznej. Na terenie Gminy znajdują się przede wszystkim pojedyncze oraz liniowe źródła pól elektromagnetycznych wraz ze związanymi z nimi stacjami elektroenergetycznymi.

10.2.6. Zaopatrzenie w energię cieplną i gaz

Na obszarze gminy Trzcinica systemy grzewcze opierają się na indywidualnych źródłach ciepła znajdujących się w poszczególnych gospodarstwach domowych (ogrzewanie piecowe lub etażowe CO) lub zakładach produkcyjnych.

W gminie Trzcinica żadna z miejscowości nie posiada sieci gazowej doprowadzającej gaz do odbiorców. Przez teren gminy przebiegają dwie nitki gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Odolanów – Tworóg. Obecnie trwają prace nad realizacją gazociągu średniego ciśnienia w celu gazyfikacji Gminy. Z racji braku gazyfikacji Gminy mieszkańcy zaopatrują się w gaz metodą bezprzewodową.

10.2.7. Telekomunikacja

Obecnie gmina Trzcinica, po przeprowadzonej w latach 1997-1998 telefonizacji, posiada zabezpieczone potrzeby w tym zakresie w prawie 100%. Do nowej cyfrowej centrali telefonicznej typu RISLU/5 ES podłączeni zostali wszyscy mieszkańcy Gminy, którzy wcześniej zgłosili taką potrzebę. Sieć telekomunikacyjna jest systematycznie rozbudowywana w zależności od potrzeb.

11. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z WYSTĘPOWANIEM UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN, A TAKŻE WYSTĘPOWANIEM TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH

Na terenie gminy Trzcínica łatwo dostępną kopaliną jest tylko kruszywo naturalne. W minionych latach wielokrotnie prowadzono badania geologiczne w poszukiwaniu złóż kruszywa grubego i drobnego. Na obszarze gminy Trzcínica, występują udokumentowane złoża kopalin w Trzcínicy, Laskach, Pomianach i w Kuźnicy Trzcínskiej. Wykaz udokumentowanych złóż kopalin występujących na obszarze Gminy zestawiono w tabeli poniżej (tab. 33).

Tabela 33. Zasoby złóż kopalin wraz z zagospodarowaniem złoża w roku 2016.

Lp.	Nr złoża	Nazwa złoża	Złoże kopaliny	Kopalina główna	Średnia miąższość złoża [m]	Stan zagospodarowania złoża	Tereny nad złożem	Pow. złoża [ha]
1.	KN 16257	Kuźnica Trzcínska	pospolitej	Kruszywa naturalne	7,270	Zagospodarowane - E	Obsz.gosp.roln. kl. > IV (V,VI) Obsz.gosp.roln. kl.IV	1.962
2.	KN 2943	Laski	pospolitej	Kruszywa naturalne, piasek	14,54	eksploatacja złoża zaniechana - Z	Obsz.gosp.roln. kl.IV Obsz.gosp.rolnej kl. > IV (V,VI)	11,10
3.	KN 8909	Pomiany	pospolitej	Kruszywa naturalne	10,30	eksploatacja złoża zaniechana - Z	Obsz.gosp.roln. kl.VI	1.22
4.	KN 11018	Pomiany 2	pospolitej	Kruszywa naturalne	10,30	eksploatowane okresowo - T	Obsz.gosp.rolnej kl. > IV (V,VI) 1.910 ha	1,91
5.	KN 5212	Trzcínica	pospolitej	Kruszywa naturalne, piasek ze żwirem	7,60	złoże rozpoznane wstępnie - P	Nieużytki Obsz.gosp.rolnej kl. > IV (V,VI)	7.97

Źródło: opracowano na podstawie PIG Midas (data dostępu: 16.08.2016)

Na terenie całej Gminy Trzcínica, występują tereny górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych. W tabeli poniżej zamieszczono rejestr terenów górniczych i obszarów górniczych.

Tabela 34. Wykaz terenów i obszarów górniczych na terenie gminy Trzcínica.

Lp.	Nazwa przestrzeni	Typ	Numer w rejestrze	Status	Położenie	Złoże	Data wyznaczenia OG
1.	Pomiany	TG	10/15/3/180	zniesiony		Pomiany	2002-10-29
2.	Pomiany 2	TG	10/15/6/405	aktualny		Pomiany 2	2007-08-14
3.	Pomiany 2	OG	10/15/6/405	aktualny	dz. nr 249, 50/2	Pomiany 2	2007-08-14
4.	Pomiany	OG	10/15/3/180	zniesiony		Pomiany	2002-10-29
5.	Kuźnica Trzcínska	TG		aktualny			2013-05-17
6.	Kuźnica Trzcínska	OG	10/15/9/793	aktualny	dz. nr 642/4	Kuźnica Trz.	2013-05-17

TG – teren górniczy; OG – obszar górniczy

Źródło: opracowano na podstawie PIG Midas (data dostępu: 16.08.2016)

Granice terenów górniczych obowiązujących na koniec roku 2016 oznaczono na Rysunku Uwarunkowań.

12. UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE Z ZADANIAMI SŁUŻĄCYMI REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Zgodnie z art. 10 ust. 2 pkt. 7 Ustawy, w „Studium” uwzględnia się wytyczne dotyczące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Są to inwestycje wykraczające funkcjonalno – przestrzennymi powiązaniem poza teren gminy.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województw Wielkopolskiego, wprowadzonego uchwałą nr XLVI/690/10 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 kwietnia 2010 r., należy dążyć do równomiernego zaopatrzenia w gaz całego obszaru Wielkopolski, poprzez realizację sieci gazowej na terenach pozbawionych obecnie dostaw gazu. Dotyczy to przede wszystkim rejonów wschodniej i środkowo-wschodniej oraz północno-zachodniej Wielkopolski.

Dla zapewnienia równomiernego zaopatrzenia w gaz całego obszaru województwa przewiduje się realizację sieci nowych gazociągów magistralnych oraz głównych gazociągów obwodowych i odbocznych, z których najważniejsze wymieniono poniżej. Wszelkie realizacje, zgodne z głównym celem – równomiernym zaopatrzeniem w gaz, które nie zostały wymienione w Planie, pozostają z nim zgodne. Poniższe zamierzenia realizacyjne zostały uwzględnione na podstawie wniosków złożonych do zmiany Planu przez instytucje. Jest to m.in. inwestycja obejmująca budowę gazociągu magistralnego Ø700 mm Odolanów – Komorzno.